Programmabegroting 2022

Corsa nummer: 21bij14448

gemeente Overbetuwe

Foto: Foto Suzan

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 5
Financiële positie 6
Programma 1 Openbare orde en veiligheid 15
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat 17
Programma 3 Economische zaken 21
Programma 4 Onderwijs 23
Programma 5 Cultuur, sport en recreatie 25
Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening 31
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 39
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting 43
Programma 9 Financiën en bedrijfsvoering 49
Programma 10 Algemeen bestuur 53
Algemene dekkingsmiddelen, VPB, onvoorzien en mutaties reserves 55
Paragrafen 57
- I. Lokale lasten 57
- II. Weerstandsvermogen en risicomanagement 69
- III. Onderhoud kapitaalgoederen 79
- IV. Financiering 84
- V. Bedrijfsvoering 88
- VI. Verbonden partijen 95
- VII. Grondbeleid 107
- VIII. Heroverwegingen 111

Financiële begroting 114
- I. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid 114
- II. Overzicht baten en lasten 2022 115
- III. Structureel begrotingssaldo 116
- IV. Incidentele baten en lasten 117
- V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren 119
- VI. Reserves en Voorzieningen 120
- VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 122
- VIII. Geprognosticeerde balans 123
- IX. EMU saldo 124
- X. Nieuwe investeringen 2022-2025 124
- XI. Baten en lasten per taakveld 127

INLEIDING

Overbetuwe is een bloeiende gemeente, waar inwoners tevreden zijn over de inzet van de gemeente. Onze inzet is gericht op verbeteringen in en het bevorderen van de fysieke en sociale leefomgeving. Ook willen we passende zorg leveren aan inwoners die dat nodig hebben en is duurzaamheid voor ons een belangrijk thema.

Voor u ligt de Programmabegroting 2022-2025. Aan het opstellen van deze begroting is een intensief traject vooraf gegaan. We zijn gestart met een onderzoek naar de realiteit van de budgetten in onze begroting. De eerste resultaten hebben we al in de begroting 2021 verwerkt. Vervolgens hebben we ons, samen met uw raad, gericht op de terugkeer naar een robuust en structureel financieel evenwicht.

In deze verdiepingsslag onderzochten we de realiteit van onze afschrijvingstermijnen en is er een ruim pakket aan heroverwegingsmogelijkheden opgesteld. Na een aantal gesprekken met uw raad was het mogelijk om u in de Kadernota een evenwichtig pakket aan heroverwegingen voor te leggen. Heroverwegingen met impact, maar waar de effecten op het goed wonen, leven en werken in Overbetuwe zo beperkt mogelijk zijn gebleven.

In de zomer besloot het demissionaire kabinet tot een compensatie van de kosten voor de jeugdzorg. Samen met de heroverwegingen geeft deze compensatie voldoende ruimte voor een structureel sluitende begroting 2022 en een meerjarig perspectief met een structureel positief saldo.

We zien deze begroting als een eerste en goede stap in de richting van een robuuste financiële positie. Het realiseren van de verwachte resultaten en het verbeteren van onze vermogenspositie vraagt een duidelijke sturing op de realisatie van de heroverwegingen, de begrotingsdiscipline en het risicobeheer. We willen samen met uw raad scherp aan de wind varen om dit doel te bereiken.

Leeswijzer
Deze begroting bestaat uit de programmabegroting en de financiële begroting.

Het programmadeel is opgebouwd uit programma's en paragrafen. De opzet hiervoor is gebaseerd op de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening.

We kennen in Overbetuwe 10 programma's aangevuld met een overzicht "Algemene dekkingsmiddelen, Vennootschapsbelasting, Onvoorzien en Mutatie reserves". In deze programma's komen de doelstellingen, de acties en de beschikbare middelen bij elkaar.
Op basis van uw budgetrecht machtigt u het college om de begroting binnen deze kaders uit te voeren. Een samenvatting van de beschikbaar te stellen lasten en baten is opgenomen in de "Financiële begroting, onderdeel II "Overzicht baten en lasten 2022".

In de paragrafen vindt u verdiepende informatie over de thema's die betrekking hebben op meerdere programma's. De eerste acht paragrafen zijn wettelijk voorgeschreven. Als gemeentelijke aanvulling hierop is de paragraaf Heroverwegingen toegevoegd, waarin de voortgang op de realisatie van de heroverwegingen inzichtelijk wordt.

De financiële begroting bevat vooral wettelijk voorgeschreven overzichten. Deze zijn gericht op het inzicht van onder andere de structurele en incidentele lasten en baten en de reservepositie.

FINANCIËLE POSITIE

Uiteenzetting financiële positie

Algemeen

In dit hoofdstuk schetsen wij het financiële beeld voor de periode 2022-2025.
Wij informeren u over de omvang van het begrotingsresultaat, het structurele begrotingsresultaat en over de verschillen ten opzichte van de Kadernota. Vervolgens gaan we in op de vermogenspositie van Overbetuwe, hoe deze zich verhoudt tot het geactualiseerde risicoprofiel en de BBV indicator solvabiliteit. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de gehanteerde uitgangspunten en een recapitulatie van de lasten en baten 2022.

Begrotingsresultaat 2022-2025

Het begrotingsresultaat voor de jaren 2022 tot en met 2025 is positief. De resultaten zijn gebaseerd op de uitgangspunten en een uitgebreid pakket aan heroverwegingen uit de Kadernota 2022, aangevuld met een aantal nieuwe ontwikkelingen, zoals de compensatie van de Jeugdkosten.

Begrotingsresultaat 2022-2025

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingsresultaat 2022-2025	**0**	**1.630**	**610**	**1.644**

Aanvullingen op het resultaat van de Kadernota 2022
Het financiële perspectief in de kadernota was, met uitzondering van het begrotingsjaar 2022, positief. Na het verschijnen van de Kadernota 2022 ontstond er meer duidelijkheid over de aanvullende middelen voor de jeugdzorg, de meicirculaire 2021 en de herverdeling van het gemeentefonds. De effecten hiervan zijn vertaald in het begrotingsperspectief. Daarnaast is de begroting op de volgende zes onderdelen aangepast.

Beleidsplan Sociaal Domein
Op basis van de 2e kwartaal monitor 2021 van het sociaal domein werd inzichtelijk dat het effect van de investeringen en maatregelen uit het beleidsplan sociaal domein zich later voordoen dan gepland. De ramingen zijn hierop aangepast.

Treasury
De rente voor het aantrekken van leningen is laag. Dit leidt tot een voordeel op het taakveld treasury.

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte
Voor de vervangingsinvesteringen openbare ruimte geldt dat ze opgenomen worden in de integrale beheer- en onderhoudsplannen, waar momenteel aan gewerkt wordt. Uit oogpunt van goed rentmeesterschap vinden we het belangrijk om hier, vooruitlopend op de beheerplannen, al rekening mee te houden in de begroting. Daarom is er met ingang van 2023 een stelpost voor de vervangingsinvesteringen opgenomen in de begroting.

Prijsstijgingen infrastructurele werken
De krapte op de bouwmarkt heeft een stijging van de prijzen tot gevolg. Dat zal zijn effect hebben op een aantal van onze infrastructurele werken, en op de kapitaallasten die we voor deze projecten hebben geraamd. Aangezien hier in de kadernota geen rekening mee gehouden was, vinden we het raadzaam om de stelpost prijsinflatie hierop aan te passen.

Vergroten weerstandsvermogen
Omdat het noodzakelijk is om het weerstandsvermogen te verstevigen, is er in 2022 een toevoegingen aan de algemene reserve geraamd. Hiermee is het voordelige begrotingssaldo toegevoegd aan het eigen vermogen.

Verhoging OZB
Bij de behandeling van de Kadernota nam de raad motie M3 aan. Doel van de motie was om financiële meevallers in eerste instantie ten goede te laten komen aan een beperking van de OZB verhoging in het betreffende jaar. In lijn met deze motie is er in deze voorliggende begroting een verhoging verwerkt van 4% in 2022, 6% in 2023, 2% in 2024 en 2025.

Onder de noemer 'overige afwijkingen' zijn de resterende mutaties bijeen gebracht. Het gaat hier onder andere om de structurele doorwerking van de 2e bestuursrapportage 2022 en de verwerking van het amendement over de exploitatiebijdrage aan de Drie Essen.

Begroting 2022 t.o.v Kadernota 2022

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Financieel perspectief Kadernota 2022	**-656**	**892**	**421**	**982**
Raadsbesluiten:				
Aanvullende middelen Jeugdzorg	3.550	2.138	1.958	1.741
Meicirculaire 2021	-334	-898	-1.148	-435
Herverdeling gemeentefonds	0	-711	-1.422	-2.133
Beleidsplan sociaal domein	-1.350	-247	645	1.716
Treasury	590	648	617	609
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte	0	-85	-170	-255
Prijsstijgingen infrastructurele werken	-25	-25	-25	-25
Vergroten van het weerstandsvermogen	-1.903			
Verhoging onroerende zaak belasting		169	-9	-199
Overige afwijkingen	128	-251	-257	-357
Saldo begroting 2022	**0**	**1.630**	**610**	**1.644**

Duiding begrotingsresultaat en financiële positie

Voor een goede duiding van dit begrotingsresultaat is het inzicht in de structurele lasten en baten, het verloop van het eigen vermogen (algemene reserve)en het risicoprofiel van belang.

Structureel begrotingsresultaat
Het saldo van de begroting bestaat uit incidentele en structurele lasten en baten. Wanneer we de incidentele lasten en baten buiten beschouwing laten resteert het structurele begrotingsresultaat. Op deze manier wordt inzichtelijk of de structurele lasten gedekt kunnen worden door de structurele baten.

Het saldo van de incidentele lasten en baten is gespecificeerd in bijlage IV 'Incidentele baten en lasten'. In 2022 en 2023 wordt dit saldo in grote mate beïnvloed door de inzet van de bestemmingsreserve sociaal domein. Deze inzet is incidenteel (2022 € 2.470.000 en 2023 € 1.970.000).

Het structureel perspectief van de begroting blijft positief. Een resultaat dat is gebaseerd op het pakket aan ombuigingen dat in de kadernota is opgenomen en dat voor onze inwoners, bedrijven of maatschappelijke instellingen en onze medewerkers merkbaar zal zijn in de komende jaren.

Structureel begrotingsresultaat 2022-2025

(bedragen x € 1.000 // negatief bedrag is een nadeel)	2022	2023	2024	2025
Begrotingsresultaat 2022-2025	0	1.630	610	1.644
Saldo incidentele lasten en baten	255	-1.602	40	-175
Structureel begrotingsresultaat 2022-2025	255	28	650	1.469

Algemene Reserve

De omvang van de algemene reserve is de afgelopen jaren afgenomen. Met het wegvallen van de precarioheffing kabels en leidingen en de winsten uit de grondexploitatie zijn er rekeningoverschotten nodig om de reserve te laten toenemen. De noodzakelijke omvang van een algemene reserve is afhankelijk van de kwaliteit van het risicomanagement, de begrotingsdiscipline en de ruimte om binnen de begroting onverwachte risico's op te kunnen vangen.

Op 1 januari 2022 is de verwachte omvang van de algemene reserve € 6,1 miljoen. Wanneer we in staat zijn het begrotingsoverschot in 2022 om te kunnen zetten naar een rekeningoverschot, neemt de reserve licht toe en blijft daarna constant. In onderstaande grafiek blijkt dat wanneer de verwachte begrotingsresultaten van 2023, 2024 en 2025 ook in de prognose opgenomen worden, de algemene reserve kan groeien naar zo'n € 10 miljoen. Deze resultaten moeten uiteraard wel gerealiseerd worden.

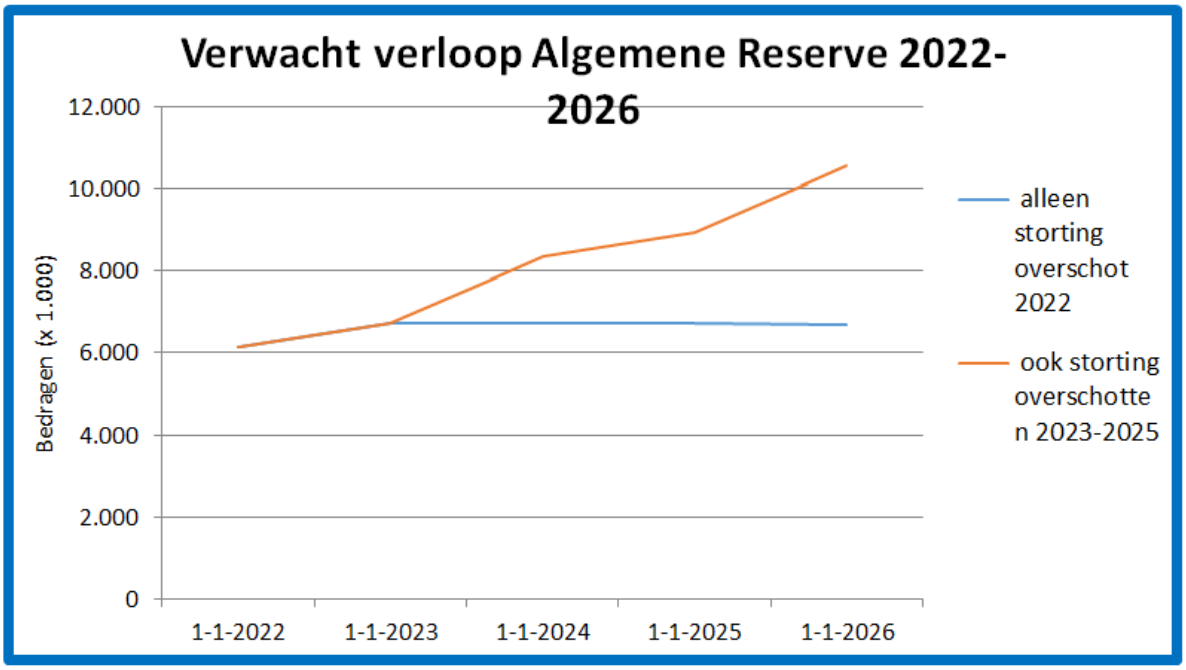

<u>Risicoprofiel</u>
Het risicoprofiel is geactualiseerd en gebaseerd op de nota Risicomanagement 2018. Deze actualisatie leidt tot een realistischer risicoprofiel dat lager uitkomt dan in de begroting 2021 en de jaarrekening 2020. Dit risicoprofiel (€ 4,2 miljoen) afgezet tegen de algemene reserve van € 6,1 miljoen levert een weerstandsratio van ruim 1,4. Bij deze ratio hoort de kwalificatie 'ruim voldoende', deze kwalificatie past bij de na te streven bandbreedte van 1,4 tot 2,0. Wanneer de toevoeging van het voordelige resultaat van de begroting 2022 in de berekening wordt meegenomen is er sprake van een ratio van 1,9.

Solvabiliteit
De solvabiliteitsratio geeft een beeld van de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Zo wordt zichtbaar of een gemeente voldoende eigen vermogen heeft om aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

In de hieronder geplaatste grafiek is deze ratio voor de komende vier jaar in beeld gebracht. In de berekening van deze ratio wordt al rekening gehouden met het voordelige begrotingsresultaat 2022, ongeacht of dit resultaat aan de algemene reserve wordt toegevoegd.

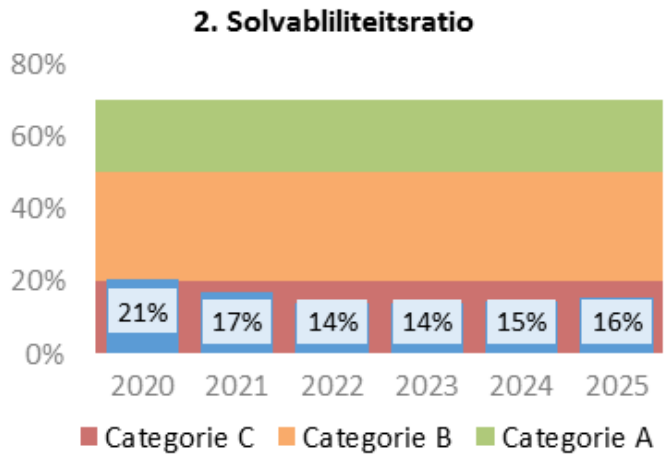

Wat betekent dit voor de algemene reserve?
Een daadwerkelijke toename van de algemene reserve is noodzakelijk. Dit blijkt uit de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio. Tot hoever de reserve moet toenemen hangt van verschillende factoren af, deze factoren hebben ook nog een onderlinge samenhang. De factoren waar het om gaat zijn de ontwikkeling van de risico's (risicoprofiel), de ontwikkeling van de financieringsbehoefte (vreemd vermogen) en het vermogen om op rekeningbasis daadwerkelijk het positieve resultaat te realiseren (begrotings-discipline).

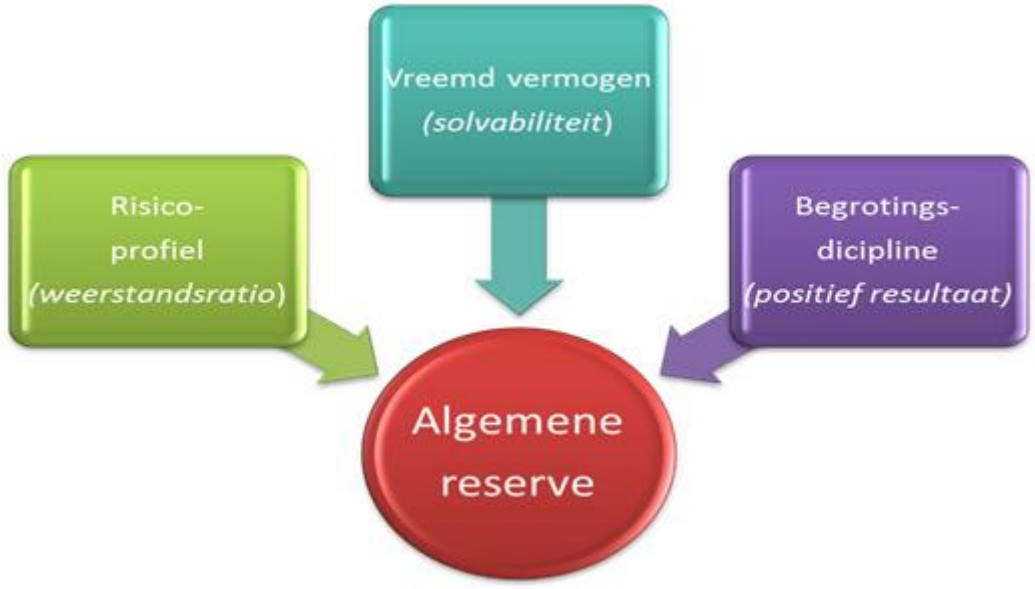

Een stijging van de weerstandsratio wordt in gang gezet door te sturen op een groei van de algemene reserve en/of een daling van het risicoprofiel. Bij de solvabiliteit ligt de relatie tussen het eigen vermogen, dat is inclusief de bestemmingsreserves, en het vreemd vermogen. De sturingsmogelijkheden op dit kengetal zitten dus niet alleen in de omvang van de algemene reserve. Daling van de bestemmingsreserves of een groei van de investeringsbehoefte als gevolg van bijvoorbeeld nieuwe investeringen hebben een negatief effect op deze ratio.

Tot slot is er alleen sprake van groei van de algemene reserve als er bij de jaarrekening daadwerkelijk een overschot is gerealiseerd. Dit vereist een strakke begrotingsdiscipline.

Het komende jaar zetten we daarom vooral in op de daadwerkelijke toename van de algemene reserve. Dan doen we door het geraamde begrotingsoverschot 2022 om te zetten in een toevoeging aan de algemene reserve en strak te sturen op het daadwerkelijk realiseren van dit resultaat. Dit betekent dat onvoorziene lasten binnen de vastgestelde begroting opgevangen worden en een strakke sturing op de realisatie van de vastgestelde heroverwegingen.

Uitgangspunten van deze begroting

In deze begroting hanteren we hiervoor de volgende uitgangspunten:

	Beleidsmatige uitgangspunten		
1	Ramingen zijn realistisch en volledig		
2	Structurele lasten worden met structurele baten gedekt		
3	Nieuwe uitgaven worden getemperd en zijn alleen mogelijk als bestaand beleid in gelijke mate wordt ingeperkt		
4	Incidentele baten en lasten kleiner dan € 150.000 worden niet toegelicht.		
	Financiële uitgangspunten	**Voorstel**	**Waarde**
1	De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2021		
2	De meerjarenramingen zijn gebaseerd op constante lonen en prijzen		
3	Aantal inwoners op 01-01-2022	Werkelijk aantal op 01-01-2021 plus inschatting groei in 2021 op basis van woningbouwprogramma	84.634
4	Rente		
	- investeringen	Conform BBV	1,5%
	- grondexploitaties	Conform BBV	1,34%
	- kortlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente	0,5%
	- nieuwe langlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente	1,5%
5	Formatie en salarissen		
	- Formatie	Overbetuwenorm	0
	- salarissen - sociale lasten	Verwachte cao ontwikkeling incl. de verwachte stijging sociale lasten	2,0%
6	Prijsinflatie	Index Materiële Overheidsconsumptie (IMOC)	1,4%
7	Bijdrage verbonden partijen	Op basis van conceptbegroting verbonden partij. Indien de begroting ontbreekt geldt de prijsinflatie	1,4%
9	Belastingen		
	- Onroerende Zaak Belasting - Toeristenbelasting - Hondenbelasting - Precariobelasting	Verhogen met prijsinflatie Verhogen met 4% in 2022, 6% in 2023, 2% in 2024 en 2% in 2025 Verhogen met prijsinflatie Verhogen met prijsinflatie Verhogen met prijsinflatie	1,4% 1,4% 1,4% 1,4%
10	Heffingen		
	- Marktgelden - Begraafrechten - Leges - Rioolrecht - Afvalstoffenheffing	Verhogen met prijsinflatie Verhogen met prijsinflatie Verhogen met prijsinflatie 100% kostendekkend 100% kostendekkend	1,4% 1,4% 1,4% 1,4% 1,4%
11	Huuropbrengsten	Conform opdracht Vastgoedvisie 2018	

Recapitulatie lasten en baten

Hieronder is een recapitulatie opgenomen met de uitgaven per programma en de belangrijkste inkomsten voor de gemeente in 2022. Per saldo is er dus sprake van een sluitende begroting (saldo inkomsten en uitgaven is nul).

In 2022 wordt ca. € 112 miljoen uitgegeven aan de tien programma's en bijbehorende projecten. In onderstaande tabel ziet u hoe dat bedrag over de verschillende programma's is verdeeld.

UITGAVEN 2022 *(bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)*	
1. Openbare orde en veiligheid	4.100
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.500
3. Economische zaken	600
4. Onderwijs	6.300
5. Cultuur, sport en recreatie	10.100
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	52.200
7. Volksgezondheid en milieu	11.100
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.800
9. Financiën en bedrijfsvoering	16.100
10. Algemeen bestuur	3.300
Totale uitgaven programma's en bijbehorende projecten	**112.100**
Diverse overige lasten (onvoorz., inning belast., stort. reserves)	3.600
Totaal uitgaven	**115.700**

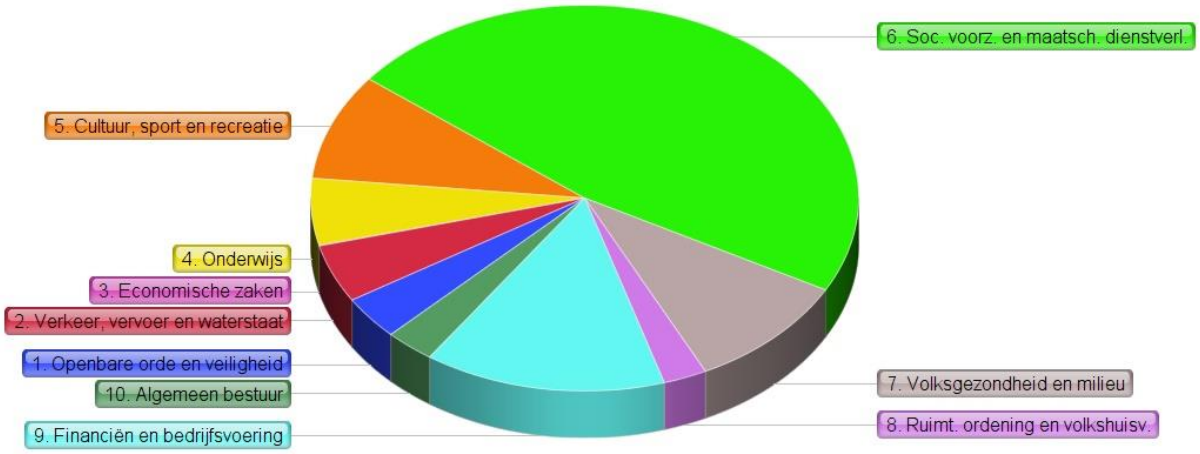

Tegenover de uitgaven staan uiteraard ook inkomsten. In de volgende tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste inkomstenbronnen in 2022.

INKOMSTEN 2022 *(bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)*	
OZB	8.600
Afvalstoffenheffing	5.900
Rioolheffing	1.900
Huuropbrengst accommodaties (o.a. De Helster)	1.200
Uitkeringen gemeentefonds	68.100
Uitkeringen sociaal deelfonds	5.300
Rente eigen en vreemd vermogen	600
Leges (o.a. bouwvergunningen, APV)	2.300
Doeluitkeringen Rijk (o.a. WWB)	9.500
Onttrekkingen uit reserves	4.700
Diverse overige baten	7.600
Totaal inkomsten	**115.700**

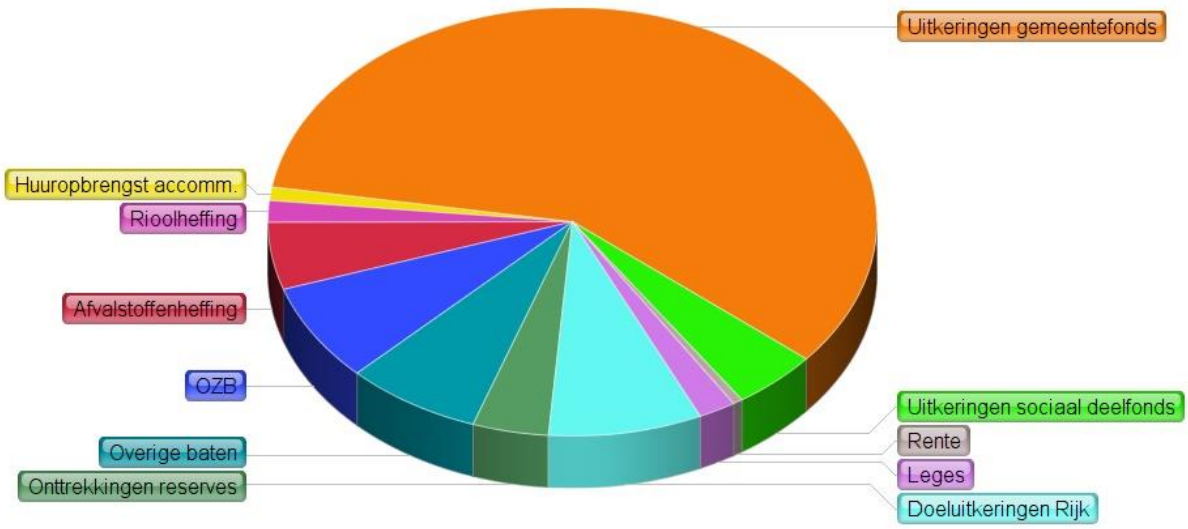

PROGRAMMA 1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Toelichting

Overbetuwe is een relatief veilige gemeente en daar blijven we samen met vele partners voortdurend aan werken. Dit doen we o.a. omdat veiligheid voor onze inwoners en ondernemers hoge prioriteit heeft. We werken er ook aan omdat een veilige gemeente bijdraagt aan een prettige woon- en werkomgeving en het welzijn en de sociale cohesie positief beïnvloedt. Inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en professionele organisaties als politie, Openbaar Ministerie (OM) en veiligheidsregio hebben allemaal een rol binnen het thema veiligheid. Het is dus niet alleen een zaak van de gemeente. Zij heeft binnen dit thema de regierol.

Door de werkwijze die Overbetuwe hanteert in haar veiligheidsbeleid kan er snel en daadkrachtig gereageerd worden op onvoorzienbare of onverwachte ontwikkelingen.

Beleidsnota's

Nota Integrale Veiligheid 2021 – 2022

Wat willen we bereiken?

Verhoging van de objectieve en subjectieve veiligheid voor álle inwoners, bezoekers en organisaties van Gemeente Overbetuwe om op die manier de kwaliteit van de leef-, woon- en werkomgeving te verbeteren.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

10. Handhaving

De basis voor het handhavingsbeleid vormt het in 2022 nieuw vast te stellen samenhangende handhavingsbeleid. Het nieuwe beleid vormt de kapstok voor het handhavingsjaarprogramma. Hierin wordt concreet aangegeven wanneer welke toezichts- en handhavingstaken in de fysieke leefomgeving worden uitgevoerd en waar de focus op ligt.

11. Openbare orde en veiligheid

In uw vergadering van 8 december 2020 heeft u het Integraal Veiligheidsplan 2021-2022 vastgesteld. In dit plan heeft u de volgende prioriteiten benoemd:

- aanpak ondermijnende criminaliteit
- terugdringen en bestrijden High Impact Crimes
- versterken verkeersveiligheid
- vergroten van de weerbaarheid van digitale dreiging

In 2022 pakken wij activiteiten op die een bijdrage leveren aan het realiseren van de bovengenoemde prioriteiten. Naast deze prioriteiten zijn er zogenaamde overige veiligheidsthema's. Deze zijn in sterke mate "going concern" en blijven dus continue onderdeel uitmaken van de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid. Ook in 2022 zullen onze activiteiten gericht zijn op het creëren van een balans tussen preventie en repressie. We helpen waar nodig en pakken aan waar dat moet.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer.				
Lasten	3.001	3.070	3.070	3.070
Baten	0	0	0	0
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer.	**3.001**	**3.070**	**3.070**	**3.070**
1.2 Openbare orde en veiligheid.				
Lasten	1.139	1.139	1.139	1.139
Baten	-111	-111	-111	-111
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid.	**1.028**	**1.028**	**1.028**	**1.028**
Gerealiseerd resultaat	**4.028**	**4.097**	**4.097**	**4.097**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Winkeldiefstal: aantal per 1.000 inwoners	0,9	0,7	-	-	2,3	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning: aantal per 1.000 inwoners	1,5	1,8	-	-	2,3	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven: aantal per 1.000 inwoners	3,4	2,9	2,9	-	4,6	CBS - Criminaliteit
Vernielingen: aantal per 1.000 inwoners	4,0	3,9	3,4	-	6,2	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt: aantal per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	8,0	10,0	8,0	-	11	Stichting Halt

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Toelichting

Gemeente Overbetuwe ligt centraal tussen Arnhem en Nijmegen aan een knooppunt van snelwegen en een belangrijke openbaar vervoer as. Dit netwerk is kwetsbaar. Zeker met de toename van woningen in de regio en de bijbehorende groei van mobiliteit zal de bereikbaarheid verder onder druk komen te staan. We zetten in op duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar vervoer voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk. We werken intensief samen met verschillende medeoverheden en externe partijen.

Beleidsnota's

Ambitiedocument Overbetuwe 2030 sociale, slimme en schone mobiliteit
Fietsnota Overbetuwe fiets verder; Naar een optimalisatie fietsnetwerk tussen de kernen
Omgevingsvisie Overbetuwe 2040
Routekaart Duurzaam Overbetuwe
Strategische agenda middengebied Overbetuwe en Lingewaard
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (opgave Verbonden regio)
Visie voor een bereikbaar Gelderland

Wat willen we bereiken?

We gaan voor sociale, slimme en schone mobiliteit. Dit zijn de opgaven waar we ons in 2022 voor inzetten.

Kernen en voorzieningen bereikbaar houden
Hoe houden we kernen leefbaar en voorzieningen via maatwerk goed bereikbaar? De bereikbaarheid van voorzieningen met de auto, fiets of een vorm van OV is van groot belang voor de leefbaarheid in onze gemeente. In 2022 kijken we waar verbindingen moeten versterken.

Transitie naar duurzame mobiliteit
Verduurzaming wordt een steeds belangrijker onderwerp. Ook onze mobiliteit moet duurzamer. Hier ligt ook voor onze gemeente een flinke opgave. In 2022 zetten we ons daarom in voor de verduurzaming van onze mobiliteit.

Regionale bereikbaarheid op orde
Overbetuwe is gunstig gelegen tussen de A15, de A325 en de A50. Ook zijn we met de trein goed bereikbaar. Tegelijkertijd is onze bereikbaarheid kwetsbaar bij flinke files of ongevallen op de snelwegen. Bereikbaarheid is essentieel voor een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. Daarom blijven we ons in 2022 inzetten voor regionale bereikbaarheid.

We gaan door met de uitvoering van de fietsagenda en gaan aan de slag met de actieagenda. Deze actieagenda bestaat uit acties die een bijdrage leveren aan de bovengenoemde opgaven. In regionaal verband werken we aan regionale activiteiten vanuit de opgave Verbonden regio.

Speerpunt(en)/Wat gaan we er voor doen?

12. Mobiliteit

Mobiliteit is volop in beweging! We reizen op steeds meer verschillende manieren en er worden nieuwe diensten ontwikkeld, waarbij de wens van de gebruiker steeds centraler komt te staan. Dit kan ook, want technisch is er steeds meer mogelijk. Tegelijkertijd staat de bereikbaarheid onder druk, zowel in stedelijke kernen als in het landelijk gebied. Ook hebben we een grote verduurzamingsopgave.

Om hier op in te spelen hebben we in 2020 onze ambitie op het gebied van mobiliteit herijkt. Dit heeft geresulteerd in een ambitiedocument en actieagenda. De ambitie en opgaven geven ons richting in het maken van keuzes op het gebied van mobiliteit en vormen de basis voor concrete acties. In 2022 gaan we aan de slag met de uitvoering van de actieagenda. Enkele concrete acties hieruit zijn de projecten stationsomgeving Zetten-Andelst, Knoop 38 en het opstellen van plannen voor laadinfra en verkeersveiligheid. In regionaal verband werken we aan een opgavewerkplan met daarin de regionale activiteiten.

13. Optimale verbindingen tussen kernen

We geven uitvoering aan de acties uit de fietsagenda, onderdeel van de vastgestelde notitie “Overbetuwe fietst verder”, om naar een optimaal fietsnetwerk tussen de kernen te komen (raadsbesluit 9 januari 2018). De volgende acties zijn o.a. voor 2022 opgenomen:
- Fietspad 1e Weteringswal tussen Gr. Molenstraat en Rijksweg Noord
- Fietsvoorziening Zeegstraat
- Uitwerking fietsroute Linge (Ambitiedocument en Samenwerkingsagenda Boven-Linge)
- Uitwerking Westflankroute (Arnhem-Elst-Njimegen)

33. Verbeteren Infrastructuur Elst Noord

De oplevering van de onderdoorgang ter hoogte van de Rijksweg-Noord zal eind 2021 plaatsvinden. Verwacht wordt dat dit project binnen het beschikbaar gestelde krediet in 2022 financieel wordt afgerond.

34. Stationsomgeving Zetten-Andelst

We geven uitvoering aan de ambitie die is gesteld in de Gebiedsvisie Stationsomgeving Zetten-Andelst: een impuls geven aan de kwaliteitsverbetering van het stationsgebied. Belangrijke kwesties zijn de bereikbaarheid van het station, relatie station en Zetten en benutting en gebruik van de beschikbare openbare ruimte rondom het station. Er is een schetsontwerp gemaakt voor de herinrichting van de directe stationsomgeving. Dit schetsontwerp gaan we in 2021-2022 uitwerken, realisatie staat gepland voor 2022-2023. We beschouwen deze maatregelen als eerste fase. Vervolgens gaan we verkennen wat er nodig is om invulling te geven aan de ambities om de relatie te versterken tussen station en Zetten en hoe we benutting en gebruik van de overige beschikbare ruimte rondom het station kunnen verbeteren.

52. Rehabilitatie Vogelenzang Elst

De voorbereiding en uitvoering wordt in 2022 opgepakt nadat de renovatie van de woningen van Woningstichting Valburg zijn afgerond.

53. Vervanging wegdekken Poort van Midden Gelderland

Gelet op de huidige staat waarin bedrijventerrein Poort van Midden Gelderland Noord (Heteren) verkeert en de toekomstige trends en ontwikkelingen, moeten ondernemers en gemeente samen investeren om de kwaliteit te verbeteren, en het terrein toekomstbestendig te maken. Door nu te investeren om de basis op orde (herinrichting parkeervoorzieningen, verbetering en nieuw openbaar groen en klimaatadaptie) te brengen, zijn op termijn grote en dure maatregelen niet noodzakelijk mocht het bedrijventerrein echt verloederen.
Dit sluit tevens aan bij de gemeentelijk uitgangspunten in het Economisch uitvoeringsprogramma, het aantrekkelijk houden van onze bedrijfsterreinen. Er zijn nu geen middelen opgenomen voor deze vervangingsinvestering, omdat de investering in spoor 1 is uitgesteld. Bij de Kadernota 2022 is aangegeven dat de vervangingsinvesteringen vanaf 2023 in het meerjarenperspectief worden opgenomen op basis van de meerjarige onderhoudsplannen. De investering voor dit speerpunt kan niet langer uitgesteld worden. Het investeringsbedrag is € 655.000. Dit leidt tot een kapitaallast van € 21.897 voor 40 jaar.

Er zijn subsidiemogelijkheden bij de provincie Gelderland binnen de aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen. Dit biedt kansen om ambities op gebied van biodiversiteit en klimaatadaptie uit het Integrale Kwaliteitsplan Openbare Ruimte waar te maken.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
2.1 Verkeer en vervoer.				
Lasten	5.109	5.136	5.161	5.187
Baten	-26	-26	-26	-26
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer.	**5.084**	**5.111**	**5.136**	**5.162**
2.2 Parkeren.				
Lasten	157	158	159	159
Baten	0	0	0	0
Totaal 2.2 Parkeren.	**157**	**158**	**159**	**159**
2.5 Openbaar vervoer.				
Lasten	213	213	213	214
Totaal 2.5 Openbaar vervoer.	**213**	**213**	**213**	**214**
Gerealiseerd resultaat	**5.454**	**5.482**	**5.508**	**5.535**

PROGRAMMA 3 ECONOMISCHE ZAKEN

Toelichting

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, participatiebanen en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. In Overbetuwe zijn 4.800 (bedrijfs)vestigingen die samen zorgen voor 22.610 banen. Het afgelopen jaar was er een groei van ruim 1% van de werkgelegenheid (250 nieuwe banen). Overbetuwe is na Arnhem en Nijmegen de grootste gemeente qua werkgelegenheid in de regio Arnhem Nijmegen.

Beleidsnota's

Omgevingsvisie Overbetuwe 2040
Economisch Uitvoeringsprogramma gemeente Overbetuwe 2021 – 2022
Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (opgave Productieve regio)
Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen 2021-2024

Wat willen we bereiken?

Wij zetten in op een sterk vestigingsklimaat en ondernemersvriendelijke dienstverlening.
Sterk vestigingsklimaat
Kansen en problemen worden gezamenlijk opgepakt met lokale ondernemers en regionale samenwerkingsverbanden. De ambitie is om deze samenwerking verder uit te bouwen. Voor 2022 werken wij onder andere aan de volgende onderdelen van het vestigingsklimaat:
- Voldoende ruimte voor doorstroming op de bedrijfsruimtemarkt (nieuwe ontwikkelingen) i.r.t. verstedelijkingsstrategie en actualisatie Omgevingsvisie;
- Arbeidsmarkt;
- Duurzaamheid en ondernemerschap;
- Versterken koop lokaal.

Ondernemersvriendelijke dienstverlening
Gemeente Overbetuwe staat al jarenlang bekend als een ondernemersvriendelijke gemeente. De ambitie is om dit minimaal behouden en vooral verder te versterken zodat ondernemers zich optimaal op hun ondernemerschap kunnen richten.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

15. Economisch Uitvoeringsprogramma

Het Economisch Uitvoeringsprogramma is vastgesteld door B&W voor de periode 2021-2022 en bevat drie speerpunten:
1. Ondernemersvriendelijke gemeente
2. Samenwerking
3. Sterke en vitale werklocaties

Het budget voor de uitvoering van het Economisch Uitvoeringsprogramma voor 2022 is € 70.000.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
3.1 Economische ontwikkeling.				
Lasten	248	248	248	248
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling.	**248**	**248**	**248**	**248**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.				
Lasten	231	141	141	141
Baten	-136	-136	-136	-136
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	**95**	**5**	**5**	**5**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	160	160	160	160
Baten	-158	-158	-158	-158
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**2**	**2**	**2**	**2**
Gerealiseerd resultaat	**346**	**256**	**256**	**256**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Ondernemerscentrum De Schalm BV

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Banen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	706,0	742,4	745,7	-	795,9	LISA
Vestigingen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	147,3	151,3	158,6	-	158,4	LISA
% Functiemenging	52,2	53,2	53,1	-	53,2	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS

Toelichting

Goed en passend onderwijs biedt alle kinderen een goede basis voor de rest van hun leven. We gaan uit van de kracht van de kinderen en hun ouders. Gemeente schept kansen door onderwijs goed te faciliteren op de gebieden waar zij verantwoordelijk voor is: huisvesting, een zorgstructuur, schoolbegeleiding en educatie op het gebied van cultuur, natuur en milieu. Uitgangspunt is dat onderwijs en zorg dichtbij ieder kind beschikbaar zijn voor zover dat mogelijk is gezien de schaalgrootte van onze gemeente. Voor kinderen die een extra steun in de rug nodig hebben, investeren we meer dan wettelijk voorgeschreven in voor- en vroegschoolse educatie, passend onderwijs en leerlingenvervoer.

Wij willen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren. Bijvoorbeeld door lokale en regionale ondernemers aan het onderwijs te koppelen. Wij willen een goede beroepskeuze (en voorafgaand daaraan een geschikte profielkeuze) stimuleren voor alle leerlingen van het Voorgezet Onderwijs.

Voldoende digitale, reken- en lees- en schrijfvaardigheden zijn een basis vereiste om mee te kunnen blijven doen in de maatschappij. Daarom willen wij extra werk maken van de bestrijding van laaggeletterdheid.

Wat willen we bereiken?

In stand houden van een divers onderwijsaanbod in voldoende ruime, adequate en toekomstbestendige gebouwen. Door een kwalitatief goede leer- en ontwikkelomgeving te bieden maken wij een leven lang leren mogelijk.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

17. Doorlopende leerlijn

Onze focus zal de komende periode voornamelijk liggen op een goede overgang van de voorschoolse periode naar het onderwijs. Dat betekent dat we een verbeterde samenwerking tot stand brengen tussen kinderopvang, onderwijs, de samenwerkingsverbanden en gemeente. We richten onze activiteiten op het voorkomen van onderwijsachterstanden en het voortijdig zonder startkwalificatie verlaten van het onderwijs. We verbeteren de samenwerking tussen onderwijs en zorg door het versterken van de zorgstructuur in het voorliggend veld. Zo creëren we een doorgaande leer- en ontwikkellijn.

37. Huisvesting OBC

In 2022 wordt de nieuwbouw van het OBC in gebruik genomen en vindt de financiële afronding van het project plaats.

61. De Meeuwenberg

Basisschool De Meeuwenberg in Driel is momenteel gehuisvest aan de Rijnstraat in Driel. Het huidige schoolgebouw is behoorlijk gedateerd (1948) en voldoet niet meer aan de huidige eisen. De functionele levensduur is verstreken. De school is de afgelopen periode behoorlijk gegroeid qua leerlingen en heeft momenteel onvoldoende capaciteit om de leerlingen op een adequate en verantwoorde wijze te huisvesten. Op basis van de leerlingenprognoses basisonderwijs 2020 bestaat voor de school recht op structurele uitbreiding die niet op de huidige plek kan worden gerealiseerd. Dit is aanleiding voor de bouw van een nieuwe school (vervangende nieuwbouw) in het gebied Driel Zuidoost waar ook een woningbouwontwikkeling gaat plaatsvinden. Naast de school als gebouw wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van een IKC (integraal kind centrum) met voor- en naschoolse partijen. Een integrale leer en ontwikkellijn wordt nagestreefd.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
4.1 Openbaar basisonderwijs.				
Lasten	9	9	9	9
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs.	**9**	**9**	**9**	**9**
4.2 Onderwijshuisvesting.				
Lasten	3.108	2.910	3.040	2.981
Baten	-9	-9	-9	-9
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting.	**3.098**	**2.901**	**3.030**	**2.971**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.				
Lasten	3.158	3.302	3.148	3.222
Baten	-435	-435	-435	-435
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.	**2.723**	**2.867**	**2.713**	**2.788**
Gerealiseerd resultaat	**5.831**	**5.777**	**5.753**	**5.768**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- MGR Sociaal Domein regio centraal Gelderland

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,8	1,4	1,5	-	1,7	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	0,8	-	-	-	2,4	DUO/Ingrado
Relatief verzuim: aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	17,0	21,0	-	-	26,0	DUO/Ingrado

PROGRAMMA 5 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Toelichting

De gemeente streeft naar een variatie en diversiteit in culturele uitingen. Kernwoorden daarbij zijn verbinding, samenwerken en ontmoeten, waarbij jeugd en educatie belangrijke onderwerpen zijn. Met voorzieningen passend bij de profielen van de verschillende kernen willen we beter aansluiten bij de wensen van de bewoners en de eigen positie tussen Arnhem en Nijmegen versterken. De leefbaarheid van dorpen moet dus behouden blijven, met aandacht voor de diverse karakters. Overbetuwe heeft al veel te bieden aan kunst, cultuur en erfgoed. Dat willen we graag behouden en verder ontwikkelen.
Uit de sportnota 2021 – 2025 blijkt dat de gemeente een sportieve gemeente is. Voor de inwoner is er van alles te doen. Van binnen- tot buitensporten en van individuele tot teamsporten. Een belangrijke bouwsteen is de keuze voor de versterking van de sportieve infrastructuur. Daarnaast willen we de positieve maatschappelijke effecten van sport, zoals gezondheid en participatie, beter benutten. Het taakveld recreatie en toerisme heeft als doelstelling om samen met de gemeente Lingewaard recreatie en toerisme te versterken en daardoor de aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten. Dit doen we bijvoorbeeld door verblijfsmogelijkheden uit te breiden, dagrecreatie te bevorderen en bereikbaarheid te optimaliseren. Daarbij zijn marketing en communicatie sleutelwoorden.
Cultuur, sport en recreatie staan overigens niet los van andere beleidsterreinen. Het zijn namelijk beleidsterreinen die een bijdrage leveren aan het realiseren van onze brede maatschappelijke doelen, zoals meedoen, multifunctionaliteit en eigen kracht.

Beleidsnota's

Sportnota Een leven lang gezond, vitaal en actief 2021 – 2025
Beleidsnotitie plan van aanpak 2021 – 2023 JOGG
Startnota archeologische monumentenzorg Overbetuwe 2009
Cultuurvisie gemeente Overbetuwe 2022-2025 - Op Waarde Geschat
Erfgoedplan Overbetuwe 2004
Actualisatie Flora en Fauna-onderzoek Elst Centraal 2009
Natuurwaardenonderzoek 2003
Uitvoeringsbeleid evenementen 2016
Landschapsvisie 2010
Monumentenlijst 2014
Nota kampeerbeleid 2008
Nota recreatie en toerisme 2017
Nota Toeristische bewegwijzering 2013
Visie op bibliotheekfuncties Overbetuwe 2016

Wat willen we bereiken?

Sport
Sport heeft een prominente plek binnen ons beleid gekregen en wordt ook als middel ingezet om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen, overgewicht onder jeugd en jongeren tegen te gaan, zelfredzaamheid onder senioren te verbeteren en participatie onder inwoners te bevorderen. Begin 2020 is met meer dan 80 (sport)verenigingen, onderwijs-, gezondheid- en welzijnsinstellingen een lokaal sportakkoord gesloten. De gemeente heeft de acties waarbij zij betrokken is verwerkt in de nota van uitgangspunten voor het sportbeleid. Deze uitgangspunten zijn vervolgens uitgewerkt in de meest recente sportnota ‘Een leven lang gezond, vitaal en actief!’ (2021-2025). Deze nieuwe nota formuleert onze ambities voor het versterken van sportverenigingen, het stimuleren van een actieve en gezonde leefstijl en het inzetten van sport als middel binnen het sociaal domein.

Kunst
De kern Heteren zal met een kunst-entree-route de identiteit van het dorp langs de A50 verbeelden en zo de bezoeker/automobilist verleiden de afslag richting Heteren, het dorpscentrum en de Rijn te nemen. Burgerparticipatie heeft geresulteerd in de keuze voor het ontwerp van de Groei & Bloei Kunstroute. Inwoners en basisschoolleerlingen worden betrokken bij de realisatie in 2021/2022.

Cultuur
Door het aanbieden van een Cultuurmenu voor het primair en voortgezet onderwijs legt onze cultuurcoach de verbindingen tussen het onderwijs en het lokale culturele aanbod. We willen ondersteuning bieden bij de bevordering van cultuureducatie en muziekonderwijs bij alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Die ondersteuning gaat gefaseerd. We lopen daarin mee met de ontwikkelingen van Cultuur Met Kwaliteit.
In het 'Convenant Cultuureducatie 2021-2024' met als deelconvenant het 'Muziekakkoord Meer Muziek in de Klas Lokaal Overbetuwe' zijn afspraken vastgelegd met als doel de kwaliteit van cultuur- en muziekeducatie in het primair onderwijs duurzaam te versterken.

Erfgoed
In aanloop naar het Unesco Werelderfgoed predicaat voor de Romeinse tempel onder de Grote Kerk, laten we inwoners, ondernemers en bezoekers van Overbetuwe kennis maken met ons rijke Romeinse verleden. Ook ondersteunen en faciliteren we andere, lokale en regionale initiatieven om aandacht te geven aan andere rijke periodes uit de geschiedenis van Overbetuwe.

We werken aan unieke projecten die Overbetuwe mooi op de kaart zetten. Dit heeft positieve gevolgen voor de onderscheidende identiteit van Overbetuwe en de zichtbaarheid van onze gemeente voor toeristen. Daarmee hebben onze projecten een aanzuigende werking voor de plaatselijke middenstand.

Het erfgoedplan is in 2014 geëvalueerd en actueel bevonden. Daarnaast zijn onderdelen zoals Erfgoedbeleving en de opgaves rondom de Romeinse Limes opgenomen in de Cultuurnota. In de Nieuwe Cultuurnota vanaf 2021 zal de actualisering van het Erfgoedplan worden opgenomen. Binnen dit Erfgoedbeleid worden de nieuwe Omgevingswet en Erfgoedwet meegenomen.

Daarnaast kunnen Kunst, Cultuur en Erfgoed dienen als middel om inwoners in kwetsbare situaties te bereiken, als participatiemiddel en als mogelijkheid om belangrijke thema's onder de aandacht te brengen. De komende jaren zoeken we bewust deze verbindingen op.

Recreatie en toerisme
In 2021 – 2022 worden samen met Lingewaard de laatste actiepunten uit de huidige beleidsnota Recreatie en Toerisme 2017-2022 gerealiseerd. In 2021 zijn de eerste stappen gezet voor de realisatie en vaststelling van de nieuwe gezamenlijke beleidsnota Recreatie en Toerisme 2023-2028 plaats. Centraal daarin staat de promotie van De Betuwe, een dijk van een landschap.
Verder zetten we in op de realisatie van de acties binnen speerpunt 'Duurzaam Toerisme' van de Groene Metropoolregio. Ook staat het afronden van Gelderland Herdenkt gepland. Hierin zijn tal van projecten opgenomen, ook in Overbetuwe, die als onderdeel van de pijlers herdenken, beseffen (educatie) en beleven (ervaren) een (blijvende) herinnering achter moeten laten.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

18. Sportnota

In 2020 is er een lokaal sportakkoord gesloten met vele verenigingen en organisaties die zich bezig houden met sport en bewegen. Op basis hiervan zijn eerst de uitgangspunten voor de sportnota en daarna de sportnota 'een leven lang gezond, vitaal en actief' door uw raad vastgesteld. In de nota zijn op basis van vier thema's ambities, uitgangspunten, activiteiten en indicatoren voor monitoring en evaluatie vastgelegd. De vier thema's zijn 'iedereen telt mee', 'sportieve- en gezonde jeugd', 'duurzaam sportinfrastructuur' en sterke- en vitale sport- en beweegaanbieders. Corona maatregelen hebben een grote impact gehad op het verenigingsleven en het beweeggedrag van onze inwoners. Stimulering en ondersteuning van zowel verenigingen als individuele inwoners legden wij vast in het beleid en voeren wij uit via onze partners van het sportakkoord en Overbetuwe Beweegt.

19. Uitvoering nota Kunst, cultuur en Erfgoed

We geven uitvoering aan nieuwe Cultuurvisie Gemeente Overbetuwe 2022 – 2025 "Op Waarde Geschat". Dit betekent een verdere voortzetting en uitbreiding van Meer muziek in de klas en het blijven aanbieden van het cultuurmenu om deelname aan culturele activiteiten bij jongeren te bevorderen. We zetten de ondersteuning en samenwerking met Theater de Kik voort.

Het definitief ontwerp voor de Kunst-Entree-Route in Heteren is gereed. In 2022 zal een aanvang gemaakt worden met de realisatie van het kunstwerk.

De Romeinen-fietsroute langs monumentale plaatsen in Overbetuwe maakt onderdeel uit van het zichtbaar maken van de Romeinse Limes in en om Elst. Naast de fietsroute, is een erfgoedmagazine ontwikkeld, worden informatieborden bij de Grote Kerk en de Werenfriduskerk geplaatst en komen er erfgoedpollers in de Dorpsstraat in Elst. Op die manier geven we een mooie invulling aan de Unesco status van de Romeinse Limes.

20. Nota toerisme en recreatie

Met betrekking tot het zichtbaar maken van de Romeinse historie is de verwachte UNESCO-werelderfgoedstatus van de Nedergermaanse Limes een grootse aanleiding om in regionaal verband de Romeinenzomer 2022 te organiseren. Hiervoor wordt een programmering van meerdere zomermaanden gepland waarin diverse activiteiten in de regio te beleven zullen zijn, o.a. het internationale Limes-congres in Nijmegen met diverse excursies in de regio. Gemeente Overbetuwe heeft met de UNESCO-site van de Gallo-Romeinse tempels onder de Grote Kerk in Elst uniek Romeins erfgoed binnen de gemeentegrenzen. Het buitenmuseum Overbetuwe zal verder ontwikkeld worden en er komen diverse activiteiten langs Romeinse vindplaatsen in samenwerking met de Limes-regiogemeenten, provincie Gelderland en de landelijke Limes samenwerking.
Voor versterking van het Betuws oorlogsverhaal zullen we in 2022 nog een aantal projecten van het, door corona, uitgestelde Gelderland Herdenkt uitvoeren. In de gemeente Overbetuwe gaat het om de drieluik theatervoorstellingen en het project Hotspots waarbij we relevante historische WO2 locaties met fietsroutes aan elkaar verbinden. De uitvoering vindt plaats voor de afronding van Gelderland Herdenkt, Regio Rivierengebied, op 1 juli 2022. Van de Airborne Region loopt het huidige masterplan ook af in 2022 en op dit moment wordt er gewerkt een herijking van dat plan na 2022. Net als binnen de Airborne Region blijft de gemeente Overbetuwe binnen Regio Rivierengebied ook in 2022 nauw samenwerken met diverse partijen om dat wat is gerealiseerd, lokaal en regionaal, met elkaar te verbinden. Dit als onderdeel van de opvolger van Gelderland Herdenkt: het programma Vrijheid. Daarnaast worden op 28 april 2022 ook de Stolpersteine geplaatst.

31. Nieuwbouw Multifunctioneel Sportcentrum te Elst

In 2022 worden een tweetal trajecten opgestart ten behoeve van realisatie van het MFSC te Elst, zijnde het aanbestedingstraject en de bestemmingsplanprocedure van locatie De Woongaard.
De voorbereiding van de selectiefase wordt in het voorjaar van 2022 afgerond, waarna de gunningsfase van start gaat. De beoordeling en besluitvorming ten aanzien van de gunning kan in het najaar van 2022 worden afgerond. De overeenkomst met de Design&Build contractant kan dan in 2023 worden gesloten.
De voorbereiding van de bestemmingsplanprocedure kan in het voorjaar van 2022 worden afgerond met de stedenbouwkundige randvoorwaarden. De benodigde onderzoeken betreffende de planprocedure worden ook in 2022 afgerond, waarna het bestemmingsplan in procedure gebracht kan worden. Deze procedure wordt in 2023 afgerond. seDe werkzaamheden in 2022 zijn ten behoeve van het ontwerp van het MFSC te Elst in 2023 en start realisatie in Q1 2024.

36. Landschapspark De Danenberg

Landschapspark De Danenberg betreft het ontwikkelen van een sterke samenhangende landschappelijke structuur, die mogelijkheden biedt voor landschap, recreatie en toerisme en landbouw en welke tegenwicht biedt tegen de verstedelijking als gevolg van onder meer de realisatie van Park15. Naast de landschappelijke structuur worden binnen De Danenberg ook een beperkt aantal woningen gerealiseerd als kostendrager voor de ontwikkeling van de landschappelijke elementen. De uitgangspunten uit de Landschapsvisie De Danenberg en daaraan gekoppeld het Landschaps- en beheerplan De Danenberg, beide uit 2009, vormen de basis voor het vervolg. Op basis van deze documenten zal in 2022 een Landschapsplan worden opgesteld.
Het plangebied van het landschapspark is opgesplitst in drie delen. Voor de flanken van het gebied nabij Slijk Ewijk en Nieuwedijk heeft de gemeente afspraken gemaakt met grondeigenaar KWP over de verdere ontwikkeling en realisatie van landschappelijke elementen en woningbouw. Voor het middengebied zal de gemeente in samenspraak met inwoners en andere belanghebbenden in 2022 komen tot een ontwerp, dat na de procedure kan worden gerealiseerd. Voor de overige delen van het plangebied zal in 2022 in overleg met de grondeigenaren worden onderzocht of er sprake kan zijn van landschapsontwikkeling en welke landschappelijke elementen dan kunnen worden gerealiseerd.

41. Visie op bibliotheek

In 2022 werken wij verder aan de uitvoering van het bibliotheekbeleid zoals met uw raad besproken en besloten. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de sociale functies die de bibliotheek vervuld. Naast ontwikkeling van (digi)taalvaardige inwoners en een inclusieve samenleving speelt de bibliotheek een rol als “huiskamer” van het dorp. Vooral in Heteren komt dit tot uiting in het “Hart van Heteren”. Deze gedachte verwerken wij ook in planvorming rond de Wanmolen. Met omliggende gemeenten en OBGZ werken wij aan eenduidige financiering en (maatschappelijke) verantwoording.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
5.1 Sportbeleid en activering.				
Lasten	734	734	642	642
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering.	**734**	**734**	**642**	**642**
5.2 Sportaccommodaties.				
Lasten	3.863	2.778	2.662	2.665
Baten	-1.146	-1.146	-1.146	-1.146
Totaal 5.2 Sportaccommodaties.	**2.717**	**1.632**	**1.516**	**1.519**
5.3 Cultuurpresent.-productie en partic				
Lasten	438	411	391	391
Totaal 5.3 Cultuurpresent.-productie en partic	**438**	**411**	**391**	**391**
5.5 Cultureel erfgoed.				
Lasten	160	160	160	160
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed.	**160**	**160**	**160**	**160**
5.6 Media.				
Lasten	966	966	966	967
Baten	-24	-24	-24	-24
Totaal 5.6 Media.	**942**	**942**	**942**	**943**
5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie				
Lasten	3.961	3.826	3.825	3.827
Baten	-177	-177	-197	-197
Totaal 5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	**3.784**	**3.649**	**3.628**	**3.630**
Gerealiseerd resultaat	**8.774**	**7.529**	**7.279**	**7.284**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Park Lingezegen
- Recreatieschap Overbetuwe

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
% Niet-sporters	-	-	-	-	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

PROGRAMMA 6 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Toelichting

We streven naar een samenleving waar inwoners elkaar ondersteunen, hun eigen kracht en dat van hun netwerk optimaal benutten en naar vermogen kunnen meedoen. Dit betekent dat inwoners die behoefte hebben aan ondersteuning, kunnen rekenen op hulp vanuit de gemeente. Maar het betekent ook dat we inwoners helpen om hun eigen mogelijkheden te versterken. En dat we investeren in laagdrempelige (algemene) basisvoorzieningen. Op het gebied van werk en inkomen staat het meedoen naar vermogen centraal. Uitgangspunt is dat inwoners die kunnen werken, het beste af zijn als ze in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Als zij daarbij ondersteuning nodig hebben, geeft de gemeente die. Inwoners die (nog) niet kunnen werken, participeren op een andere, passende manier. Als werken (nog) niet tot de mogelijkheden behoort, mogen inwoners rekenen op financiële ondersteuning door de gemeente.

We hebben onze taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugdwet in 2015 ingevoerd. Het beleidsplan sociaal domein 2020-2025 is gericht op het realiseren van een stevige veranderslag; de werkelijke transformatie. Zodat zij die ondersteuning nodig hebben, dit ook in de toekomst kunnen blijven ontvangen.

Voorzieningen op maat voor levendige dorpen en wijken
We leven in een landelijke woonomgeving met het comfort van de dorpsgemeenschap waar je weet dat je er toe doet en het verschil kunt maken. De gemeente wil een partner zijn die krachtige kernen faciliteert door bewoners, bewonersinitiatieven, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven onderling te verbinden. De behoefte en het zelf organiserend vermogen van inwoners in en buiten de dorpen en wijken is hierbij leidend. We werken daarom gebiedsgericht. We zijn flexibel en toekomstbestendig (om in te kunnen spelen op o.a. demografische ontwikkelingen). We investeren minder in gebouwen en meer in activiteiten. Juiste verwachtingen tussen gemeente en inwoners/maatschappelijke partijen zijn essentieel om gebiedsgericht samen te werken. Vooraf moet helder zijn wat de mate van invloed en inspraak van deelnemers is. De in 2020 vastgestelde visie op de interactie met de samenleving geeft daarbij richting aan ons handelen.

Beleidsnota's

Beleidsplan Sociaal Domein 2020 - 2025
Visie en ontwikkeling Participatiewet 2019-2022
Uitvoeringsplan Van cliënt naar kandidaat 2019
Integraal armoedebeleid 2019 – 2022
Visie op Vastgoed 2018

Wat willen we bereiken?

Een sterke sociale basis , kwaliteit van leven van onze inwoners, voldoende mogelijkheden om talenten te ontwikkelen en een leefbare en inclusieve samenleving . Dát is onze ambitie.
We hebben deze ambitie uitgewerkt in zes doelen, zie speerpunt 3.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

03. Passende inrichting sociaal domein

In het beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025 zijn de doelen en beleidsvoornemens beschreven gericht op een sterke sociale basis in Overbetuwe en een integraal en betaalbaar aanbod van ondersteuning. Aanvullend hierop hebben wij 18 maatregelen ingevoerd om te komen tot een toekomstbestendige inrichting van het sociaal domein. Het sociaal domein betreft de uitvoering van de taken die we als gemeente hebben vanuit de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en Schuldhulpverlening en onderwijs. Deze taken werken we integraal uit, inclusief en vanuit het perspectief van de inwoner en zijn of haar omgeving. De inwoner staat centraal. Niet de ondersteuning, en niet onze beleidsvelden. Het gewone leven is de basis, waar mensen naar elkaar omkijken.

Een sterk netwerk van betrokken partners is een belangrijke pijler van ons werk, hier hoort ook passende huisvesting bij die deze netwerk samenwerking mogelijk maakt. In Overbetuwe werken professionals vanuit één integraal Sociaal Team Overbetuwe (STO). Van vrijwilligers, (welzijns)werkers van Forte, Santé en MEE tot Wmo- en jeugdconsulenten en 2e lijns-professionals. Het STO is een flexibel en multidisciplinair samenwerkingsverband dat gericht is op het faciliteren en ondersteunen van de inwoners van Overbetuwe conform onze uitgangspunten en doelen. Het STO werkt dan ook nabij de sociale structuren in de dorpen en wijken.

In het beleidsplan staan 6 doelen centraal. Hieronder noemen we per doel een aantal activiteiten die in 2022 prioriteit hebben.
1. Inwoners van Overbetuwe hebben zorg voor elkaar
- Dorpsagenda’s faciliteren
- Eenzaamheid signaleren en voorkomen
- Mantelzorgondersteuning en -waardering verder versterken
- Subsidieregel sociale basis opstellen

2. Inwoners voelen zich vitaal, iedereen telt en doet mee
- Implementatie van de nieuwe visie op re-integratie: uitvoering Overbetuwe Werkt!
- Maatwerkvoorzieningen ombuigen tot basisvoorzieningen: ontmoeting (dagbesteding)
- Uitvoering geven aan de nieuwe wet inburgering.
- Uitvoering geven aan het beleidsplan schuldhulpverlening “Op weg naar een vitale financiële huishouding”

3. Ondersteuning is passend en nabij, voor jong en oud
- Samenwerkingsverband met kernpartners verder inrichten
- Screenersteam verder versterken tot één integrale toegang
- Onafhankelijke cliëntondersteuning versterken (koplopersproject)
- Duidelijk richtlijnen voor samenwerking onderwijs, (gezondheids-)zorg en ondersteuning
- Voorkomen en afschalen van zware zorg (verblijf) in samenwerking met de regio

4. Inwoners hebben mogelijkheden zichzelf te ontwikkelen (m.n. jeugd)
- Overgang van adolescentie naar volwassenheid
- Kinderen en jongeren doen en beslissen mee
- De implementatie van de Sport- en beweegnota

5. Inwoners zijn tevreden met hun (fysieke) leefomgeving
- Wonen en zorg: visie ontwikkelen en implementeren

6. Voorzieningen en ondersteuning zijn betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed
- Communicatie: integraal, actief en duidelijk
- Toezicht, handhaving en fraudebestrijding
- Monitoring en registratie verder optimaliseren, inclusief 18 maatregelen

Financieel kader sociaal domein
Onderdeel van het beleidsplan sociaal domein is een financieel kader voor de komende jaren. Om te komen tot een solide begroting voor het sociaal domein 2022 en verder hanteren we een aantal uitgangspunten:

- Vertrekpunt is realisatie 2020. Op een aantal posten was 2020 atypisch door Corona (bijvoorbeeld minimabeleid en TOZO). Daar hanteren we de trendmatige gegevens.
- We begroten op basis van feiten en regionale prijsafspraken. CAO afspraken en inflatie worden opgenomen in de begroting, tenzij er redenen zijn hiervan af te wijken.
- We begroten ook de benodigde investering en implementatiekosten van de 18 maatregelen.

04. Passende basisvoorzieningen Sociaal Domein

Zie speerpunt 3 Passende inrichting sociaal domein.

05. Participatie

In 2021 zal er een start gemaakt worden met het herijkte participatiebeleid, Overbetuwe werkt! Met dit herijkte beleid zijn we beter in staat in te spelen op de continu veranderende maatschappelijke context. Dit beleid zal in oktober 2021 aan de raad worden voorgelegd.
Met dit plan, ‘Overbetuwe Werkt!’ gaan we én de coronacrisis te lijf voor onze ondernemers én begeleiden we inwoners van werk naar werk. Dat doen we niet alleen voor inwoners die een uitkering van ons krijgen maar ook voor inwoners die hun baan kwijt dreigen te raken. Dit voorkomt dat mensen zonder werk (en inkomen) komen te zitten en we als gemeente "te laat" in beeld komen. Daarnaast zorgt deze aanpak ervoor dat ondernemers snel aan gekwalificeerd personeel kunnen komen. Een win-win-win voor inwoners, ondernemers en gemeente. In onze nieuwe aanpak blijven onverminderd inzetten op de participatie van inwoners met lage baankansen. Het herijkte beleid past in de integrale werkwijze van het Sociaal Team Overbetuwe (STO) die erop gericht is inwoners te begeleiden naar meer zelfredzaamheid en eigen kracht.

06. Armoedebeleid

Het beleidsplan armoedebeleid 2019-2022 loopt ten einde in begrotingsjaar 2022. Herijking van het beleid vindt plaats op basis van de ervaringen die, samen met alle ketenpartners, in de voorliggende jaren zijn opgedaan. We blijven rekening houden met de gevolgen van Corona in de persoonlijke contacten met onze inwoners. De Meedoenregeling wordt verder uitgebouwd en communicatie wordt ingezet om het benuttingspercentage van de deelnemers te vergroten. Hierdoor nemen meer mensen met een laag inkomen makkelijk deel aan het maatschappelijk leven. Relevante kengetallen van het armoedebeleid worden beschikbaar gemaakt via de monitor sociaal domein.

21. Wanmolen

Wij bouwen aan voorzieningen op maat voor toekomstbestendige kernen. Zetten is een kern met een uitgebreider voorzieningenaanbod en heeft (daardoor) een sub regionale functie. Wij willen de sociale verbindingen van de dorpen in Overbetuwe behouden en waar mogelijk versterken. Sociaalmaatschappelijke en culturele voorzieningen dragen bij aan de onderlinge sociale verbindingen. Hierbij gaat het dus ook om goede accommodaties. De fase van planvorming waarin wij met vele partners in het dorp een concreet programma van functies en activiteiten maken en koppelen aan oppervlaktes is in 2020 afgerond. De gemeenteraad heeft daarop een positief besluit genomen over sloop en vervangende nieuwbouw met drie sportzaaldelen. De nadere uitwerking, planvoorbereiding en aanbesteding zal tot eind 2022 duren. Start sloop en nieuwbouw kan dan in 2023 aanvangen.

Wat mag het kosten?

Mutaties t.o.v. kadernota
De budgetten sociaal domein kunnen we verdelen in de categorieën basisvoorzieningen, Jeugd, WMO, Participatie en overige budgetten SD (ombuigingen).

(bedragen x € 1.000)	Kadernota 2022	Begroting 2022	Kadernota versus begroting 2022
Basisvoorzieningen	3.524	4.404	-880
Jeugdwet	18.942	19.131*	-189
Wmo	7.828	7.844	-16
Participatiewet	5.168	5.788	-620
Totaal	35.462	37.167	-1.705
Niet haalbare ombuigingen 2022			-10
Inzet voor realisatie maatregelen			-777
Mutaties ten opzichte van Kadernota 2022			-2.492

*Op taakveld 6.72 is het effect van het woonplaatsbeginsel verwerkt. Als resultaat van de meicirculaire is de afname van het rijksbudget budgettair-neutraal verwerkt in de begroting. Om een zuiver vergelijk te maken met de kadernota is deze mutatie niet opgenomen in bovenstaande cijfers.

Basisvoorzieningen
Het jaar 2020 bleek ook voor de basisvoorzieningen een atypisch jaar. Een aantal budgetten is niet uitgegeven, dit is geen maatstaaf voor de toekomst. Ten opzichte van de kadernota (realisatie 2020) verhogen we het budget voor basisvoorzieningen in totaal met € 880.000.

Jeugd
Ten opzichte van de kadernota neemt de begroting 2022 voor Jeugd met € 189.000 toe. Bij het opstellen van de kadernota waren de effecten van de maatregelen nog niet volledig uitgewerkt. In voorliggende begroting zijn de effecten van de maatregelen, actuele aantallen en de inflatie 2021 en 2022 verwerkt.

Wmo
Ten opzichte van de kadernota neemt de begroting 2022 voor Wmo met € 16.000 af. De afname ontstaat vooral door de effecten van de maatregelen, een toename Huishoudelijke ondersteuning (aanzuigende werking abonnementstarief) en inflatie 2021 en 2022.

Participatiewet
Ten opzichte van de kadernota neemt de begroting 2022 voor participatie met € 620.000 toe. De bijstelling ten opzichte van de kadernota (realisatie 2020) wordt veroorzaakt door een geactualiseerde doorrekening van de budgetten bijstandsverlening.

Niet haalbare ombuigingen 2022
Voor jaren 2022 tot en met 2025 zijn er enkele ombuigingen in de kadernota gepresenteerd. De budgetten waar de ombuigingen betrekking op hebben maken geen onderdeel uit van het 'Financieel kader sociaal domein' alleen behoren wel tot de taakvelden van het SD. Van de ombuigingen 2022 bleek 'ombuiging 13 klanttevredenheidsonderzoek' (€ 10.000) niet haalbaar. Zie paragraaf VIII. Heroverwegingen.

Investering en effect maatregelen 2022
Om de effecten van de maatregelen te kunnen realiseren zijn er investeringen nodig. Dit betreft veelal personele inzet zoals bijvoorbeeld de inzet van praktijkondersteuner(s) en inzet om de informatievoorziening te verbeteren. De kosten van deze inzet zijn in de ramingen 2022-2025 meegenomen.

Voor 2022 betekent het dat er een aanvullende investering nodig is van € 777.000, waarvan € 375.000 voor personele inzet. In onderstaand schema wordt een totaalbeeld van de maatregelen 2022 weergegeven.

Totaalbeeld maatregelen	*(Bedragen x €1.000)*
Investering t.b.v. maatregelen	777
Besparing basismaatregelen	-25
Besparing maatregelen Jeugd	-1.242
Besparing WMO	-200
Saldo 2022	-690
Opgenomen in Kadernota 2022	750
Saldo t.o.v. kadernota	60

In bovenstaand schema is te zien dat we uitwerking van de maatregelen per saldo € 60.000 minder aan besparingen 2022 zal gaan opleveren dan bij de kadernota was begroot. De effecten van de maatregelen nemen vanaf 2023 toe.

Meerjarige investeringen en effecten maatregelen
De effecten van de maatregelen worden vanaf 2023 duidelijker zichtbaar in de begroting. In onderstaande tabel staan de meerjarige investeringen en effecten van de maatregelen.

Jaar	Investering *(bedragen x € 1.000)*	Besparing	Effect
2023	465	2.600	2.135
2024	350	3.475	3.125
2025	350	4.543	4.193

Daar waar er in de kadernota 2022 rekening werd gehouden met structureel effect met ingang 2023 van € 1.250.000 zien we in 2023 een effect van € 2.100.000. Dit effect neemt in de jaren toe. Over de voortgang van de effecten van de maatregelen wordt in de kwartaalmonitor SD gerapporteerd.

Niet haalbare ombuigingen 2023-2025
Evenals voor 2022 zijn voor de jaren 2023 tot en met 2025 enkele ombuigingen niet haalbaar. Dit betreft 'ombuiging 3 volwasseneducatie,' 'ombuiging 13 klanttevredenheidsonderzoek' en 'ombuiging 14 rationaliseren welzijnsvoorzieningen'. Zie paragraaf VIII.heroverwegingen.

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.				
Lasten	6.608	6.626	6.557	6.549
Baten	-1.489	-1.489	-1.542	-1.542
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.	**5.120**	**5.137**	**5.015**	**5.006**
6.2 Wijkteams.				
Lasten	1.487	1.332	1.267	1.267
Totaal 6.2 Wijkteams.	**1.487**	**1.332**	**1.267**	**1.267**
6.3 Inkomensregelingen.				
Lasten	11.724	11.909	12.004	12.077
Baten	-9.521	-9.781	-9.875	-9.948
Totaal 6.3 Inkomensregelingen.	**2.203**	**2.128**	**2.128**	**2.128**
6.4 Begeleide participatie.				
Lasten	3.799	3.578	3.371	3.175
Totaal 6.4 Begeleide participatie.	**3.799**	**3.578**	**3.371**	**3.175**
6.5 Arbeidsparticipatie.				
Lasten	1.284	1.284	1.284	1.284
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie.	**1.284**	**1.284**	**1.284**	**1.284**

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).				
Lasten	2.200	2.200	2.200	2.200
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).	**2.200**	**2.200**	**2.200**	**2.200**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.				
Lasten	7.884	7.568	7.724	7.916
Baten	-311	-311	-311	-311
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.	**7.573**	**7.257**	**7.413**	**7.605**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.				
Lasten	15.574	14.621	13.751	12.688
Baten	0	0	0	0
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.	**15.574**	**14.621**	**13.751**	**12.688**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+.				
Lasten	170	170	170	170
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+.	**170**	**170**	**170**	**170**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-.				
Lasten	1.427	1.421	1.415	1.409
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-.	**1.427**	**1.421**	**1.415**	**1.409**
Gerealiseerd resultaat	**40.837**	**39.129**	**38.014**	**36.934**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- MGR Sociaal Domein regio centraal Gelderland
- Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
% Jongeren met delict voor de rechter	1,0	1,0	-	-	1,0	CBS - Jeugd
% Kinderen in uitkeringsgezin	3,0	3,0	-	-	6,0	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% Jeugdwerkloosheid	1,0	2,0	-	-	2,0	CBS - Jeugd
% Netto arbeidsparticipatie	70,8	71,4	71,8	-	68,4	CBS - Arbeidsdeelname
Bijstandsuitkeringen: aantal per 10.000 inwoners 18 jaar eo	214,3	210,2	236,9	-	459,7	CBS - Participatiewet
Aantal re-integratievoorzieningen: aantal per 10.000 inwoners 15-65 jaar	328,5	263,8	273,7	-	202	CBS - Participatiewet
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement: aantal per 10.000 inwoners	320,0	450,0	480,0	-	700,0	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar	14,1	14,5	12,4	-	11,9	CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,4	0,4	0,4	-	0,4	CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	1,2	1,2	-	1,2	CBS - Jeugd

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Toelichting

We willen een schone gemeente zijn waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor de generaties na ons. We willen een duurzame gemeente zijn/worden. Een toekomstbestendige gemeente met een langdurige balans tussen ‘people, planet en profit’. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties kunnen we, onder andere door in te spelen op lokale en regionale initiatieven, duurzaamheid in Overbetuwe verstevigen.

Beleidsnota's

Waterplan Gemeente Overbetuwe 2008
Nota geluidbeleid 2009
Nota hogere grenswaarden 2009
Nota evenementen en geluid 2009
Nota bedrijven en geluid 2009
Milieubeleidsplan (incl. milieukompas) 2009
Overbetuwe, actualisatie klimaatbeleid 2015
Routekaart Duurzaamheid 2017
Uitvoeringsnotitie, Publieke Gezondheid Volwassen en Ouderen Overbetuwe 2018
Geurgebiedsvisie 2019

Wat willen we bereiken?

Een duurzame, veilige en gezonde samenleving. Overbetuwe streeft ernaar in 2050 energieneutraal te zijn. De normen voor milieu en veiligheid voldoen minimaal aan de wettelijke normen. Op het gebied van de volksgezondheid sluiten wij aan op de regionale visie "publieke gezondheid".

Volksgezondheid heeft meerdere aspecten. Programma 7 betreft ons streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners en ziektebestrijding. Maar daarnaast heeft gezondheid ook een zorgaspect. Het gaat om preventie, zorg en ondersteuning in relatie tot onze wettelijke taken vanuit de Wmo, de jeugdzorg en de wet publieke gezondheid. Dit zorgaspect van gezondheid is onderdeel van programma 6.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

55. Milieustraat

Uw raad staat (in meerderheid) achter de doelstelling om, op termijn, een circulair ambachtscentrum (CA) te maken, als vervanging van de huidige milieustraten. De doelstellingen om te komen tot een volledige circulaire verwerking zijn goed maar ook ambitieus. Het proces om te komen tot een circulair ambachtscentrum vergt grote investeringen (5-7 miljoen) en verdient een zorgvuldige afweging in tijd, geld en mogelijkheden.
Om de volgende stap te zetten om op termijn een circulair ambachtscentrum te realiseren zal een projectplan worden opgesteld. De ambitie om toe te groeien naar een circulair ambachtscentrum vraagt nader onderzoek en studie en vanzelfsprekend ook kosten met zich meebrengen. Het projectplan zal meer zicht geven op de activiteiten die wij moeten ontplooien om dit nadere onderzoek in te richten. Wij verwachten op dit moment dat deze kosten onder het drempelbedrag blijven waarover het college kan beslissen en die u middels een begrotingswijziging worden aangeboden. Dat geldt evengoed voor de bedrijfsmatige verbeteringen voor de huidige milieustraten. Wij zullen u in de verschillende rapportages in de P&C-cyclus informeren over de stappen die gezet worden en de kosten die hiermee gemoeid gaan.

02. Routekaart duurzaamheid 2017-2020

In 2022 werken we vanuit een in 2021 geactualiseerde routekaart aan de ambities op het gebied van duurzaamheid. Wij zullen ons in tegenstelling tot de nog lopende routekaart niet alleen richten op hernieuwde energie en energiebesparing, maar ons ook richten op circulaire economie, biodiversiteit, mobiliteit en klimaatadaptatie. Duurzaamheid zal op elk beleidsterrein een belangrijk onderdeel gaan uitmaken van de beleidsvoorstellen. Te denken valt dan aan vastgoed, openbare ruimte e.d. Ook zal er een vervolg worden gegeven aan de Transitievisie Warmte. In 2022 wordt gestart met de voorbereiding van de wijkuitvoeringsplannen.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
7.1 Volksgezondheid.				
Lasten	1.553	1.553	1.553	1.553
Totaal 7.1 Volksgezondheid.	**1.553**	**1.553**	**1.553**	**1.553**
7.2 Riolering.				
Lasten	2.297	2.282	2.263	2.240
Baten	-3.414	-3.414	-3.414	-3.414
Totaal 7.2 Riolering.	**-1.116**	**-1.131**	**-1.151**	**-1.174**
7.3 Afval.				
Lasten	5.217	5.218	5.213	5.214
Baten	-6.975	-6.975	-6.975	-6.975
Totaal 7.3 Afval.	**-1.758**	**-1.757**	**-1.762**	**-1.760**
7.4 Milieubeheer.				
Lasten	1.927	1.838	1.838	1.839
Baten	-81	-81	-81	-81
Totaal 7.4 Milieubeheer.	**1.847**	**1.757**	**1.758**	**1.758**
7.5 Begraafplaatsen.				
Lasten	77	77	77	77
Baten	-80	-80	-80	-80
Totaal 7.5 Begraafplaatsen.	**-3**	**-3**	**-3**	**-3**
Gerealiseerd resultaat	**522**	**419**	**395**	**375**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Omvang huishoudelijk restafval: kg per inwoner	92	88	-	-	161	CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval
% Hernieuwbare elektriciteit	4,8	6,1	-	-	20,1	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

PROGRAMMA 8 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Toelichting

Overbetuwe ontwikkelt door als een onderscheidende, krachtige gemeente met een aangenaam woon-, leef- en vestigingsklimaat. Vanzelfsprekend rekening houdend met de interne en externe ontwikkelingen in de toekomst. Voortbouwend op de aanwezige omgevingskarakteristieken en kwaliteiten in de samenleving. En vanzelfsprekend integraal; we zetten in op het verbinden van mensen, netwerken, beleidsvelden én identiteit en beleving. Dit is ook de essentie van de nieuwe Omgevingswet om in de fysieke leefomgeving tot een integrale visie en planontwikkeling te komen. Hierbinnen is voldoende aandacht voor een gedifferentieerde opbouw van onze bevolking en het voorzien in de woningbehoefte van specifieke doelgroepen.

Beleidsnota's

Omgevingsvisie Overbetuwe 2040
Toekomstvisie + 2009
Beeldkwaliteitsplan Heteren Centrum 2016
Beeldkwaliteitsplan Centrum Elst 2016
Welstandsnota 2016
Woonagenda 2020
Visie op Grondbeleid 2018
Beleidsplan Licht in Overbetuwe 2018-2022
Visie op Vastgoed 2018
Reclamenota 2019
Landschapsontwikkelingsplan 2010
Economisch uitvoeringsprogramma 2021-2022
Erfgoedverordening 2017
Nota Parkeren 2016

Wat willen we bereiken?

Een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. De leefbaarheid in onze dorpen is van groot belang en daarbij het behouden en ontwikkelen van krachtige dorpskernen.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

01. Omgevingswet

Met het verschuiven van de invoeringsdatum naar 1 juli 2022, en gelet op de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022, hebben we ervoor gekozen om zoveel mogelijk vast te houden aan de oorspronkelijke planning en de extra tijd vooral te gebruiken voor het oefenen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet en onze werkprocessen, zodat de overgang naar de nieuwe werkwijze zo vloeiend mogelijk verloopt.

Een aantal verordeningen, zoals de legesverordening en de verordening nadeelcompensatie, zal moeten worden geactualiseerd, en wordt tussen december 2021 en februari 2022 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Dit kan een financieel effect hebben.

In 2022 maken we een start met de actualisatie van de in 2019 vastgestelde Omgevingsvisie. Deze voldoet straks aan de eisen die de Omgevingswet eraan stelt en zal de basis zijn voor het ontwikkelen van verschillende omgevingsprogramma’s. Met de raad zal worden bezien op welke thema’s wij tot omgevingsprogramma’s zullen komen.

In Q4 van 2021 ligt er een plan van aanpak om te komen van een tijdelijk naar een definitief omgevingsplan. Daarmee zetten we in 2022 grote stappen om deze overgangsperiode tot aan het definitieve omgevingsplan zo beperkt mogelijk te houden. In Q2 van 2022 zal, als basis voor het omgevingsplan, een beleidsanalyse van het huidige bestaande beleid, beleidsregels en verordeningen gereed zijn.

Onder de Omgevingswet is participatie een belangrijk thema. In december 2021 zullen wij het participatiebeleid, gebaseerd op de interactievisie, ter besluitvorming aan uw raad aanbieden. In 2022 zullen we dit beleid evalueren. Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Participatie op Decentraal Niveau zullen we in 2022 een participatieverordening opstellen (als opvolger van de inspraakverordening). Het dan vastgestelde participatiebeleid zal hiervoor de basis bieden.

09. Woonagenda

In 2022 beschikken we over een nieuwe Woonagenda Overbetuwe 2025. De woonagenda bevat een concreet uitvoeringsprogramma, waar we in 2022 mee aan de slag gaan. We zetten hiermee in op verdere versnelling van woningbouw. Maar ook op thema's als verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, flexwonen en (betaalbare) huisvesting voor bijzondere doelgroepen. We houden rekening met bouw van nieuwe woningen in alle kernen ten behoeve van het doorlopen van de wooncarrière van onze huishoudens én een bijdrage aan de regionale woningbouwopgave. Evenwichtig geprogrammeerd over de gemeente, conform regionale afspraken en met voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen. We willen het lopende overleg intensiveren dat we (via de prestatieafspraken) voeren met woningcorporaties én huurdersorganisaties over bijvoorbeeld monitoring van vraag en aanbod, doorstroming en ontwikkeling van de sociale huurwoningvoorraad. Ook werken we vanaf 2022 met meerjaren prestatieafspraken, waardoor we nog beter aansluiten op de opgaven en ambities uit de nieuwe woonagenda.

14. Knoop 38

In januari 2018 heeft de gemeente Overbetuwe met de Provincie Gelderland een overeenkomst gesloten over de samenwerking aan de Railterminal Gelderland (met daarop een Addendum d.d. 12 februari 2020).
Provinciale Staten hebben op 7 juli 2021 het provinciaal inpassingsplan vastgesteld. Uw raad heeft op 13 juli 2021 besloten om tegen het inpassingsplan en de Natuurbeschermingswetvergunning in beroep te gaan. In de eerste helft van 2022 wordt een uitspraak van de Raad van State verwacht.

In de begrotingen voor 2021 hebben de Provincie, gemeente Nijmegen en gemeente Overbetuwe extra financiële middelen beschikbaar gesteld om te komen tot een robuuste, toekomstbestendige reconstructie van Afslag 38. In 2022 wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van deze plannen.

De gemeente werkt in 2022 onder andere aan:
- In samenwerking met de Provincie Gelderland de integrale ontwikkeling van Knoop 38;
- Voorbereiding van de uitvoering van de toegangsweg naar de RTG en de bijbehorende groene inpassing;
- Verdere organisatorische uitwerking en implementatie Omgevingsfonds;
- Uitwerking Afslag 38 in samenwerking met de Provincie, de gemeente Nijmegen en ViA15;
- In samenwerking met de initiatiefnemers de planvorming voor de windturbines op Park 15.

Na het onherroepelijk worden van het provinciaal inpassingsplan:
- Uitvoering van de Aankoopregeling die het omwonenden van de RTG die schade lijden mogelijk maakt hun woning te verkopen aan de gemeente;
- Verwerving en planologische procedures ten behoeve van de realisatie van de gebiedsmaatregelen ter versterking van het gebied rond de RTG (de provincie stelt hiervoor 4,5 miljoen euro beschikbaar nadat het inpassingsplan onherroepelijk is).

22. Dorpshart Heteren

U heeft 7 april 2020 (20rb000030) ingestemd met het beschikbaar stellen van een budget van € 1.422.369 (exclusief compensabele btw) ten laste van de Gemeentelijk Riolering Plan begroting voor de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden en beheren van het oppervlaktewater in het plan 'Herinrichting Openbare Ruimte Centrumplan Heteren'. Tevens heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van een (aanvullend) investeringskrediet van afgerond € 268.000 (exclusief compensabele btw) via een begrotingswijziging. Vervolgens is in september 2020 de herinrichting van de openbare ruimte in Heteren van start gegaan. Deze werkzaamheden zijn onderdeel van het centrumplan Heteren waar in het najaar van 2021 gestart zal worden met de bouwwerkzaamheden.

23. Dorpshart Oosterhout

In Q1 2022 zullen wij ontwikkelvisie met de financiële paragraaf voor besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad.

24. Dorpshart Driel

Het eindrapport van de Stichting SamenDriel benoemt, naast een aantal andere projecten, Hart van Driel als belangrijkste ontwikkelwens. Een interventie om de dorpskern om te vormen tot het levendige en toekomstbestendige
hart van de gemeenschap. In 2022 bieden wij u een stedenbouwkundig plan met een financiële uitwerking aan. Dit plan is opgesteld door een werkgroep uit het dorp, stakeholders en gemeente. Op basis hiervan kan uw raad een afweging maken over de wensen ten aanzien van Hart van Driel.

28. Land van Tap

De planning is dat we in 2023 een besluit nemen over het uitvoeringsplan en de bijbehorende exploitatie en dit ter besluitvorming aanbieden aan de gemeenteraad. De voorbereidingskosten (plankosten) zullen ten lasten worden gebracht van de exploitatie.

30. Elst Centraal

<u>Spoorlaan I&III Rijnstate</u>
In 2022 wordt er volop gebouwd aan het ziekenhuis. Aansluitend daarop zal aan het eind van het jaar de start worden gemaakt voor het woonrijp maken van het openbare gebied rondom Rijnstate. Dit betreft de inrichting van de parkeerplaatsen op het Klooster en de kiss&ride zone bij de ingang van het ziekenhuis.
Het bestemmingsplanproces ten aanzien van de ontwikkeling van de bedrijfskavels tussen Rijnstate zal in 2022 worden afgerond.

<u>Stationsplein west</u>
In 2022 starten we de aanbesteding van de realisatie van het openbare gebied van Stationsplein West. Daarnaast wordt het bestemmingsplanproces ten aanzien van de ontwikkeling van de bebouwde kavels opgepakt.

<u>Het Klooster</u>
Voor Klooster Noord geldt dan een passief ofwel faciliterend grondbeleid. De gemeente is in gesprek met de VOF Westeraam om ruimte te geven aan nieuwe functies. We verwachten in 2022 te starten met de bestemmingsplanprocedure.

<u>De Woongaard</u>
Afhankelijk van de keuze van de raad over de invulling van de Woongaard, zal er een stedenbouwkundige uitwerking worden opgepakt in 2022. Tevens zal er een start worden gemaakt met de bestemmingsplanprocedure.

Vrijliggend fietspad Nieuwe Aamsestraat/Regenboog
In 2022 zullen er geen werkzaamheden zijn voor het vrijliggende fietspad. Deze is reeds aangelegd in 2021.

38. Schil Zetten/Hemmen

Het project wordt afgerond in 2021. In 2021 zal dit speerpunt worden afgesloten binnen het beschikbare budget.

39. Wonen onder hoogspanningskabels

Nu de provincie Gelderland heeft aangegeven dat zij ook financieel zullen bijdragen aan het ondergronds brengen van de hoogspanningslijnen in de provincie kan er een nader voorstel worden voorbereid voor de 3 tracés in onze gemeente die ondergronds gebracht zouden kunnen worden. Op basis van een het plan van aanpak van Tennet zullen wij het een en ander nader uitwerken en met een voorstel komen.

58. Herinrichting ’t Fort

In navolging van de noodzakelijke bodemsanering zal het binnenterrein aan 't Fort heringericht worden met parkeerplaatsen en groen.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
8.1 Ruimtelijke ordening.				
Lasten	619	554	555	620
Baten	-185	-185	-185	-185
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening.	**434**	**369**	**369**	**435**
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).				
Lasten	538	538	538	538
Baten	-745	-745	-745	-725
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).	**-207**	**-207**	**-207**	**-187**
8.3 Wonen en bouwen.				
Lasten	1.698	1.558	1.558	1.558
Baten	-1.606	-1.606	-1.606	-1.606
Totaal 8.3 Wonen en bouwen.	**92**	**-48**	**-48**	**-48**
Gerealiseerd resultaat	**318**	**114**	**114**	**200**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Commandiet Westeraam BV
- GEM Westeraam Beheer BV
- GEM Westeraam CV

Beleidsindicatoren

Indicator	2018	2019	2020	2021	NL (meest actuele)	Bron
Woonlasten éénpersoonshuishouden:	545	520	545	613	733	COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden:	593	555	595	660	810	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen:	235	246	263	-	270	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwbouw woningen: aantal per 1.000 woningen	12,2	10,8	8,6	-	8,9	ABF - Systeem Woningvoorraad
% Demografische druk	77,3	77,8	77,4	78,0	70,1	CBS - Bevolkingsstatistiek

PROGRAMMA 9 FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Toelichting

Gemeente Overbetuwe voert een solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën. We spannen ons in om de gemeentelijke lasten voor onze inwoners op een laag niveau te houden.
Bedrijfsvoering is ondersteunend – niet ondergeschikt - en faciliterend aan ontwikkelingen (uitvoering van speerpunten) in de organisatie. Daarnaast zijn er een aantal speerpunten waarbij de bedrijfsvoering zelf een leidende rol heeft, waarvan een deel al eerder in gang is gezet.
Enerzijds vraagt de uitvoering van speerpunten om flexibiliteit en maatwerk, anderzijds vragen ze om consistentie en beheersbaarheid / controleerbaarheid. Voor een goede bedrijfsvoering dienen al deze aspecten in een goede balans met elkaar te staan. Om deze balans te behouden, dient continu tussen bestuur en ambtelijke organisatie een open gelijkwaardige dialoog van afstemming / invulling / timing / bijstelling van alle ambities (wettelijke verplichtingen, gemeentelijke speerpunten, maatschappelijk ontwikkelingen etc.) plaats te vinden. In de paragraaf bedrijfsvoering vindt u nadere informatie over een aantal bedrijfsvoering aspecten.

Overhead
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het van belang dat gemeenten inzicht geven in de kosten van overhead. Door het specificeren van de overhead ontstaat er inzicht in deze kosten, waardoor er beter gestuurd kan worden op de bedrijfsvoering.

Welke kosten behoren er tot de overhead?
Op grond van het BBV bestaat de overhead uit ‘alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces’. De overhead bestaat derhalve uit de loon- en overige kosten van de zogenoemde PIOFACH-functies, de daarmee samenhangende ICT-systemen, de huisvestingskosten voor gemeentelijke werknemers en de eventuele uitbesteding van bedrijfsvoering die niet direct zijn toe te wijzen aan het primaire proces. Hieronder vallen ook de sturende taken die vervult worden door hiërarchisch leidinggevenden.

De overhead voor 2022 is begroot op 16,1 miljoen euro (afgerond) en is als volgt opgebouwd:

Opbouw van de overhead

bedragen x € 1.000	Begroting 2022
Huisvestingskosten	1.008
P budget: loonkosten	8.461
P budget: overige personeelskosten	2.234
ICT kosten	3.210
Overige bedrijfsvoering kosten	1.179
	16.092

Doorberekening overhead aan kostendekkende taakvelden
Op de taakvelden waar we als gemeente kosten toerekenen aan derden, maakt de overhead deel uit van het tarief. De wijze waarop we de overhead aan deze tarieven toerekenen ligt vast in de “Financiële verordening gemeente Overbetuwe 2017”. In 2022 wordt er € 1,7 miljoen, oftewel 10%, doorberekend aan de taakvelden afval, riolering, lijkbezorging en grondexploitaties.

Bezuinigingen
Conform de Kadernota is in 2022 een taakstelling van € 3 ton opgenomen op het programma algemene dekkingsmiddelen. De invulling van de taakstelling is inmiddels bekend en vastgesteld, echter op dat moment waren we te ver in het begrotingsproces om deze invulling al te kunnen verwerken op de definitieve taakvelden.
De definitieve invulling van de taakstelling leidt tot een verlaging van de overheadkosten met € 270.000. Deze verlaging zal in de 1e bestuursrapportage 2022 op dit programma verwerkt worden.

Beleidsnota's

Financiële verordening Overbetuwe 2017

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke bedrijfsvoering volgt en anticipeert op ontwikkelingen in de maatschappij, door de optimale ondersteuning van het primaire proces. In de in 2021 vastgestelde ontwikkelagenda voor de organisatie zijn een aantal relevante doelstellingen verwoord die bijdragen aan een professionele bedrijfsvoering en optimale procesinrichting. In de bedrijfsvoeringparagraaf en specifiek in speerpunt 45 (professionele bedrijfsvoering/ optimale procesinrichting) wordt hier nader op ingegaan.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

42. Klantgerichte dienstverlening bij uitvoerende taken

Overbetuwe is enerzijds een plattelandsgemeente, anderzijds vormen we een regionaal infrastructureel knooppunt en zijn we onderdeel van een Groene Metropoolregio, waarbij dit gebied steeds meer verstedelijkt. We hebben daarmee ook verschillende typen inwoners en bedrijven, die allemaal op een passende manier gebruik moeten kunnen maken van onze dienstverlening. Digitaal is daarbij vanuit gemeentelijk perspectief het te prefereren kanaal, omdat we hiermee kwaliteit kunnen bieden aan het grootste deel van onze inwoners. Om verbinding en contact te houden is dit niet het enige mogelijke kanaal. We blijven oog houden voor hen die minder of niet digitaal vaardig zijn en passen onze kanalen daarop aan.
Het zaaksysteem dat in Q4 2021/Q1 2022 geïmplementeerd wordt, biedt de basis om de dienstverlening aan inwoners verder te kunnen personaliseren. In 2022 worden de eerste stappen gezet naar een persoonlijke digitale omgeving, genaamd ‘MijnOverbetuwe’ en de mogelijkheden voor het KCC om eenvoudige, persoonlijke informatie te verstrekken.

De digitale informatie die de gemeente verstrekt voldoet in 2022 zo veel als mogelijk aan het besluit Digitale Toegankelijkheid. Hierdoor wordt de informatie en digitale dienstverlening voor een nog grotere groep mensen beschikbaar en bereikbaar. De toegankelijkheid tot onze gemeente wordt verder vergroot doordat we zo veel als mogelijk onze dienstverlening inrichten vanuit de gedachte van de klant. De vraag gaat rond en niet de klant.

Last but not least zijn onze medewerkers bepalend in de dienstverlening die wordt ervaren door onze inwoners en bedrijven. De kernwaarden zijn hierbij een belangrijke leidraad. We leveren graag net iets meer dan van ons wordt verwacht.

43. Strategisch HR beleid

Voor een toelichting op dit speerpunt verwijzen we u naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

45. Professionele bedrijfsvoering/optimale procesinrichting

In de in 2021 vastgestelde ontwikkelagenda voor de organisatie zijn een aantal relevante doelstellingen verwoord die bijdragen aan een professionele bedrijfsvoering en optimale procesinrichting. De doelstellingen zijn ondergebracht binnen 4 actielijnen:
1. Kernwaarden verankeren in de organisatie.
2. Invullen pijler 'Basis op orde'.
3. Invullen pijler 'Heldere richting'.
4. Trots op de organisatie stimuleren door delen van successen en vieren van mijlpalen.
De uitwerking van deze actielijnen wordt beschreven in de bedrijfsvoeringsparagraaf.

46. Optimale informatievoorziening

Optimale informatievoorziening wordt gedreven door de informatiebehoefte van de interne organisatie, door (nieuwe) wet- en regelgeving en door nieuwe mogelijkheden die technische innovaties bieden. Speerpunten die we in 2022 oppakken onder de noemer Optimale Informatievoorziening zijn:
• Doorontwikkeling van de informatieorganisatie
• Verdere uitrol Datagedreven werken
• Invoering Wet Open Overheid
• Afronding invoering Zaakgericht Werken
• Informatieveiligheid
• Domeinspecifieke ontwikkelingen in de informatievoorziening
Meer informatie over Optimale Informatievoorziening is te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering, onder de kop Informatievoorziening.

48. AO/IB (administratieve organisatie / interne financiële beheersing) uitwerken

De afgelopen jaren is er gewerkt aan het op niveau brengen van de AO/IB. Per controlejaar wordt een intern controleplan opgesteld. Dit controleplan wordt afgestemd met de accountant. In dit controleplan beoordelen wij met name processen die van substantiële financiële omvang zijn: in totaal controleren wij ruim 86% van de geraamde lasten in de begroting 2021. Hierbij is, in afstemming met de accountant, de aansluiting gezocht met de af te geven rechtmatigheidsverantwoording vanaf het boekjaar 2022 (belangrijk: dit was eerst boekjaar 2021, echter is dat, o.a. door de coronacrisis, door de wetgever uitgesteld naar boekjaar 2022). Het interne onderdeel AO/IB voert de verbijzonderde interne controles (VIC) uit ter aanvulling op reeds bestaande interne controlemaatregelen. De VIC is tevens gericht op een beoordeling of de afgesproken interne controles in de processen daadwerkelijk functioneren en effectief zijn.

Voor 2022 wordt deze lijn voortgezet. Belangrijk aandachtspunt voor 2022 is de eerdergenoemde rechtmatigheidsverantwoording. Op dit moment worden hier de benodigde voorbereidingen in getroffen in het optimaliseren van risicobeheersing en beheersmaatregelen, waarbij boekjaar 2021 als een ‘pilotjaar’ wordt gezien en in boekjaar 2022 nader wordt aangescherpt. Met de opgedane ervaringen in het pilotjaar kan de organisatie in 2022 voortvarend van start met de vanaf dan af te geven rechtmatigheidsverantwoording. Hiermee wordt tevens een optimalisatieslag in onze AO/IB gerealiseerd.

49. Nota risicomanagement uitwerken

Voor een adequate bedrijfsvoering is het belangrijk dat we risico’s en onzekerheden tijdig in beeld hebben en ze op een gestructureerde wijze beheersen. De uitgangspunten van ons risicobeleid zijn beschreven in de ‘Nota risicomanagement (2018)’. Momenteel zijn wij bezig om het onderwerp risicomanagement verder aan te scherpen. Wij doen dit op twee sporen: enerzijds richten wij ons middels een risico-inventarisatie op een vernieuwde paragraaf weerstandsvermogen t.b.v. de begroting 2022, anderzijds inventariseren wij de verschillende soorten risico’s die wij in processen zien, zodat wij hiermee adequaat zijn voorbereid op de vanaf boekjaar 2022 af te geven rechtmatigheidsverantwoording (zie ook speerpunt 48). Hiermee wordt tevens een optimalisatieslag in onze AO/IB gerealiseerd.

50. Financiën: goed rentmeesterschap

Met de vaststelling van deze begroting is de terugkeer naar een gezonde en solide financiële positie in gang gezet. De meerjarige prognoses laten een structureel en reëel begrotingsoverschot zien. Voor 2022 ligt de focus op het daadwerkelijk realiseren van een voordelig resultaat. Daarmee zijn we in staat om de vermogenspositie te verbeteren.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
0.4 Overhead.				
Lasten	16.093	16.251	16.193	16.198
Baten	-1	-1	-1	-1
Totaal 0.4 Overhead.	**16.092**	**16.250**	**16.192**	**16.197**
Gerealiseerd resultaat	**16.092**	**16.250**	**16.192**	**16.197**

PROGRAMMA 10 ALGEMEEN BESTUUR

Toelichting

De gemeente Overbetuwe is een op samenwerking gerichte gemeente. In dit programma gaan we specifiek in op de regionale samenwerking en de samenwerking met onze inwoners. Er zijn echter veel meer partijen met wie we samenwerken, denk aan onze (maatschappelijke) partners, organisaties, ondernemers en onze buurgemeenten.

Regionale samenwerking
De gemeente Overbetuwe, liggend in het hart van de regio Arnhem-Nijmegen, is een groot voorstander van regionale samenwerking. Zo wordt samengewerkt met andere gemeenten in allerlei samenwerkingsverbanden (met Lingewaard, subregio Arnhem (sociaal domein), regio Arnhem-Nijmegen (economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid), VGGM, Gelderse Corridor etc.). Overbetuwe vindt het belangrijk dat de regionale samenwerking effectief en slagvaardig is opgezet om de gezamenlijke doelen te realiseren. Dat is noodzakelijk om de concurrentiepositie, aantrekkingskracht en bereikbaarheid van onze regio te versterken.

De gemeente Overbetuwe is zowel qua omvang (inwoners en oppervlakte) als geografische ligging een factor van betekenis in het regionale en provinciale krachtenveld. Dit wordt nog versterkt door de van oudsher zeer actieve, zelfbewuste en coöperatieve houding van bestuur en organisatie in de regio. Wij weten wat we als gemeente te bieden hebben en opereren als betrouwbare partner vanuit een duidelijke visie. Wij werken daarbij efficiënt en resultaatgericht en stimuleren innovatieve oplossingen. Vanuit onze krachtige, zelfstandige positie gaan wij samenwerking aan met anderen als deze een meerwaarde biedt voor onze inwoners, organisaties, instellingen en bedrijven. Ook staan wij open voor samenwerking, zowel binnen als buiten onze gemeente, om daarmee anderen te helpen. We zijn daarmee een gemeente die gericht is op de samenleving, lokaal en regionaal.

Samenwerking met inwoners: interactievisie
We gaan uit van een veranderende samenleving waarbij de inwoners van Overbetuwe centraal staan. Waar iedereen kan meedoen. Sterke dorpen en wijken waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen en helpen. Dit is ons vertrekpunt. We richten ons hierbij enerzijds op wijken en dorpen die zelf richting en invulling geven aan hun leefomgeving, en anderzijds op een samenlevingsgerichte, communicatieve en betrouwbare overheid in relatie tot de samenleving. De gemeenteraad heeft in 2020 een visie op interactie met inwoners vastgesteld. Deze interactievisie is richtinggevend voor het gemeentelijk beleid. We vertalen de visie naar concrete instrumenten die organisatie breed kunnen worden ingezet.

Wat willen we bereiken?

Een doorleefde visie op onze rol als overheid in relatie tot onze inwoners en partners, en hier ook naar handelen. Daarnaast het versterken van levendige en vitale dorpen en wijken in Overbetuwe.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

08. Kerngericht werken

Het kerngericht werken is een werkwijze die uitgaat van continu leren; adaptief aan veranderingen. Immers, ook de samenleving verandert voortdurend. Daarom is dit speerpunt nooit ‘af’. Uitgangspunt is steeds de vitaliteit en robuustheid van gemeenschappen. Door inwoners te faciliteren, hopen we het eigenaarschap en creativiteit van inwoners te vergroten bij de opgaven in hun dorp of buurt. We willen het kerngericht werken verbreden tot gebiedsgericht werken; de interactievisie schetst hiertoe de kaders. Implementatie van de interactievisie en het gebiedsgericht werken is een intensief en langdurig proces. Ter ondersteuning van het kern-/gebiedsgericht werken zijn de afgelopen periode concrete instrumenten ontwikkeld die organisatie breed kunnen worden ingezet. Zoals de interactiewijzer en de dorpsagenda. In 2022 werken we hier verder aan.

60. Versterking Regio Arnhem Nijmegen

Per 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio van start gegaan. In deze Gemeenschappelijke Regeling wordt gewerkt volgens de Regionale Agenda 2022 opgebouwd uit vijf centrale opgaven. De opgaven worden in samenhang opgepakt. Dat is de kracht van deze werkwijze: vanuit verschillende invalshoeken wordt gewerkt aan de maatschappelijke opgaven, waardoor elkaars acties worden versterkt. In de regionale agenda staan per opgave verschillende acties. Acties gericht op de uitvoering van projecten en programma's, op lobby, het ontwikkelen van een visie of het verkennen van bepaalde onderwerpen. Deze acties zijn hard nodig om samenwerking vorm te geven, keuzes te maken en projecten en programma's concreet te maken en een stevige en uitnodigend verhaal te hebben bij onze regionale ambitie. Alleen zo kunnen we inspelen op kansen en (financierings)mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk en Europa. Dit geldt zeker voor de opgaven waarop we in het verleden minder in regionaal verband hebben opgetrokken, zoals Ontspannen regio. De meeste van deze verkenningen/visies zijn zo veel als mogelijk in het eerste kwartaal van 2022 gereed, zodat de uitkomsten vertaald kunnen worden in concrete acties met resultaten voor het jaar 2023.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025
0.1 Bestuur.				
Lasten	2.284	2.322	2.298	2.296
Baten	0	0	0	0
Totaal 0.1 Bestuur.	**2.284**	**2.322**	**2.298**	**2.296**
0.2 Burgerzaken.				
Lasten	1.032	1.051	1.301	1.311
Baten	-497	-497	-871	-871
Totaal 0.2 Burgerzaken.	**534**	**554**	**430**	**440**
Gerealiseerd resultaat	**2.818**	**2.876**	**2.728**	**2.736**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Euregio RijnWaal
- Regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio)

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VPB, ONVOORZIEN EN MUTATIES RESERVES

Lasten	2022	2023	2024	2025
Onvoorzien:				
- werkelijke raming onvoorzien	55	55	55	55
Overige lasten:				
- reeds bestemde structurele financiële ruimte (voorn. P-budget)	117	120	130	130
- eenmalige financiële ruimte (uitgaven organisatieontwikkel.)	167	0	0	0
- stelposten (algemeen)				
- taakstelling organisatie 2022-2025	-150	-550	-900	-1.050
- planmatig ramen IKP en areaaluitbreiding 2022-2025	326	398	470	542
- investering in kwaliteit processen	150	150	150	0
- restant budget prijsstijgingen (incl. inflatie subsidies)	256	256	256	256
- reservering vrijval van kapitaallasten voor verv.invest.	0	133	273	316
- budget vervangingsinvesteringen openbare werken	0	85	170	255
- overig	30	30	30	30
- lasten heffingen en invordering gemeentelijke belastingen	1.074	1.074	1.074	1.074
- lasten deelnemingen	4	4	4	4
- lasten geldleningen	1	1	1	1
- overige lasten (voornamelijk renteresultaat)	-508	-520	-463	-377
Totaal lasten	**1.521**	**1.235**	**1.249**	**1.235**

Baten	2022	2023	2024	2025
Algemene dekkingsmiddelen:				
- dividend deelnemingen	-10	-10	-10	-10
- onroerende zaakbelastingen gebruikers	-1.120	-1.186	-1.210	-1.235
- onroerende zaakbelastingen eigenaren	-7.528	-7.979	-8.138	-8.300
- hondenbelasting	-352	-352	-352	-352
- precariobelastingen	-35	-35	-35	-35
- toeristenbelastingen	-60	-70	-75	-70
- uitkeringen gemeentefonds	-68.094	-65.976	-65.341	-65.252
- uitkeringen sociaal deelfonds	-5.345	-5.252	-5.151	-5.123
- rentetoevoeging aan algemene dienst:				
- rente bestemmingsreserves	-173	-173	-173	-173
- rente voorzieningen	-446	-446	-446	-446
- rente overlopende passiva	-8	-8	-8	-8
Overige baten:				
- overige baten (voorn. bijdrage Lingewaard voor belast.samenw.)	-787	-787	-788	-788
Totaal baten	**-83.960**	**-82.275**	**-81.728**	**-81.792**
Saldo programma Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-82.438**	**-81.040**	**-80.479**	**-80.556**

Toevoegingen (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Toevoeging aan reserves programma 01	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 02	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 03	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 04	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 05	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 06	85	85	85	85
Toevoeging aan reserves programma 07	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 08	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 09	90	90	90	90
Toevoeging aan reserves programma 10	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves alg. dekkingsmidd.	1.903	0	0	0
Totaal toevoegingen	**2.078**	**175**	**175**	**175**

Onttrekkingen (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Onttrekkingen aan reserves programma 01	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 02	-300	-291	-265	-265
Onttrekkingen aan reserves programma 03	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 04	-123	-48	-48	-48
Onttrekkingen aan reserves programma 05	-1.310	-93	-93	-93
Onttrekkingen aan reserves programma 06	-2.465	-1.965	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 07	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 08	-178	-178	-178	-178
Onttrekkingen aan reserves programma 09	-118	-119	-59	-60
Onttrekkingen aan reserves programma 10	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves alg. dekkingsmid.	-167	0	0	0
Totaal onttrekkingen	**-4.660**	**-2.694**	**-643**	**-644**

PARAGRAFEN

I. Lokale lasten

Inleiding

In deze paragraaf bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, kostendekking per verordening, de tariefs- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

De overhead:
In programma 9 is een toelichting en een specificatie opgenomen van de overhead. In deze paragraaf wordt dit verder uitgewerkt en gaan we in op aan derden door te belasten overhead.

Het overheadtarief is een opslag op het uurtarief. De totale overheadkosten 2022 zijn afgerond € 16.100.000 en het totaal aantal productieve uren voor 332,5 fte bedraagt 469.770 uur. Hiervan wordt 318.888 uur aan taakvelden toegerekend. Rekening houdende met de verhouding tussen de uurtarieven van de Helster / Openbare Werken en de overige teams worden de tarieven:
- voor de Helster en Openbare Werken: € 28,05
- voor de overige teams: € 56,10

Ten opzichte van 2021 stijgt het overheadtarief (voor de overige teams) met € 2,62 (=4,9%). De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn de stijging van de loonkosten en de stijging van de ICT kosten.

De inkomsten per heffing en de kostendekking
In het volgende overzicht zijn de geraamde opbrengsten van alle gemeentelijke heffingen opgenomen voor 2021 en 2022. Daarbij is tevens aangegeven of er sprake is van een dienstverlening waarvoor de maximale kostendekking geldt.

Heffing (bedragen x € 1.000)	Begroot 2021 incl. begr. wijz.	Begroot 2022 prim. Begroting	Tariefsmutatie t.o.v. 2021	Geldt een max. kostendekking?
OZB woningen	5.567	5.893	4,4%	Neen
OZB niet-woningen	2.589	2.756	5,4%	Neen
Hondenbelasting	283	352	25,5%	Neen
Rioolheffing	2.053	1.938	-6,3	Ja
Reinigingsheffing	5.645	5.857	7,0%	Ja
Marktgelden/standplaatsen	37	38	1,4%	Ja
Lijkbezorgingsrecht	54	80	1,4%	Ja
BIZ-heffing centrum Elst	120	120	Geen	Neen
Precariobelasting	2.857	35	1,4%	Neen
Toeristenbelasting		60	Nieuw	Neen
Leges omgevingsvergunningen	1.211	1.511	24,8%	Ja
Overige leges	810	808	1,4%	Ja
Subtotaal bruto inkomsten	**21.226**	**19.448**		
Kwijtschelding	155	170	Geen	Neen
Totaal netto opbrengst heffingen	**21.071**	**19.278**		

Het beleidskader van de lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ), Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen

Jaarlijks worden de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vastgesteld. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Beschikkingen worden zoveel mogelijk met dagtekening 28 februari 2022 (wettelijke termijn) verzonden. Ook de afhandeling van bezwaarschriften vindt tijdig plaats. De termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar, maar wij streven ernaar de bezwaren tegen de WOZ-waarde binnen 5 maanden en de bezwaren tegen de overige belastingen binnen 3 maanden af te handelen.

Herwaardering

Voor het belastingjaar 2022 zal de OZB worden gebaseerd op de nieuwe WOZ-waarden per de waardepeildatum 1 januari 2021. Vanaf 1 januari 2022 moetend de woningen getaxeerd worden op basis van de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op bruto inhoud. De Waarderingskamer heeft alle gemeenten daartoe verplicht. Hiermee wordt aangesloten bij wat branche breed bij waardering van objecten de tendens is. Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waardes geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag OZB. Niet alleen wanneer waardes dalen, maar ook niet als waardes stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt, wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag zal leiden. De definitieve OZB-tarieven kunnen pas worden vastgesteld nadat de gegevens over de waardeontwikkeling bekend zijn.

De waardeontwikkeling van woningen (en de daaruit voortvloeiende verlaging van het OZB-tarief voor 2021) is gebaseerd op een gemiddelde stijging van 6,6%. Dit percentage was een inschatting. Eind november 2020 was het merendeel van de woningen nog niet getaxeerd conform de marktonwikkeling en nog niet gecontroleerd door de gemeente. De vertraging komt door de overgang naar een nieuwe belastingapplicatie.
In januari 2021, na afronding van de taxaties en controles woningen, bleek de werkelijke waardeontwikkeling van woningen 8,2% te zijn. Als gevolg daarvan is het OZB-tarief voor woningen 2021 te hoog vastgesteld en wordt een extra OZB-opbrengst van € 86.000 behaald; zie de 2e bestuursrapportage 2021.
Vast beleidsuitgangspunt is, dat de hoogte van de vastgestelde WOZ-waarden geen invloed heeft op de OZB-tarieven. Om te voorkomen dat de extra stijging doorwerkt naar 2022 en volgende jaren is voor dit OZB-tarief voor 2022 een correctie nodig van 1%.

Tarief ontwikkeling

Uitgangspunten voor de OZB tarieven voor 2022:
• In de Kadernota 2022 is uitgegaan van een verhoging van 1,4% (inflatie).
• Daarnaast is in de Kadernota 2022 een voorstel opgenomen om de OZB-opbrengsten de komende vier jaar te verhogen met 4%.
• In verband met de extra waardeontwikkeling van woningen, zal het OZB tarief voor woningen worden verlaagd met 1%.
De tarief ontwikkeling 2022 wordt dan voor niet-woningen: 5,4%, voor woningen: 4,4%.

Vrijstellingen

Naast de verplichte vrijstelling op grond van artikel 220d van de Gemeentewet zijn in de verordening o.a. vrijstellingen opgenomen voor: onroerende zaken die dienen voor de publieke dienstverlening, straatmeubilair, plantsoenen en begraafplaatsen.

Hondenbelasting
Beleidskader
Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
De hondenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit en van waaruit gemeenten zelf mogen bepalen waaraan het wordt besteed. Uit onze inkomsten van de hondenbelasting worden onder andere de aanleg, het onderhoud en de schoonmaak van de hondenvoorzieningen (honden uitlaatplaatsen en hondenlosloopgebieden) betaald.

Tarieven
In de Kadernota 2022 is uitgegaan van een verhoging van 1,4% (inflatie). Daarnaast is in de Kadernota 2022 het voorstel opgenomen de tarieven van de hondenbelasting gelijk te maken met het landelijk gemiddelde: € 68,00 in 2021. Het tarief verhoogd met 1,4% inflatie wordt voor de eerste hond binnen de bebouwde kom € 69,00 (afgerond) en voor de eerste hond buiten de bebouwde kom € 34,50.

Vrijstellingen
Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechtziende zijn vrijgesteld van hondenbelasting.

Rioolheffing
Beleidskader
Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2021, Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2018-2022 (GRP).

Algemeen
De rioolheffing wordt geheven voor de bekostiging van beheer en onderhoud van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Evenals de afvalstoffenheffing is de rioolheffing kostendekkend: we gaan uit van het principe ‘de vervuiler betaalt’. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een pand.

De raad heeft een voorziening riolering ingesteld: het verschil tussen de opbrengsten en de kosten van riolering komen ten gunste of ten laste van de voorziening. Als uit de jaarrekening verschillen blijken met het vastgestelde GRP, dan wordt dit verschil bij de tariefvaststelling van het eerstvolgende jaar meegenomen.

Kostenontwikkelingen
De totale kosten voor aan riolering toe te rekenen kosten dalen met € 134.000. De belangrijkste oorzaken zijn:
a. Hogere trendmatige verhoging van loonkosten en daaruit voortvloeiende overheadkosten: € 56.000 (nadeel).
b. De verlaging van de rente van 2 naar 1,5%. Dit leidt tot lagere kapitaallasten en een lager in te calculeren rente over de voorziening riolering: € 145.000 (voordeel).
c. Minder ingecalculeerde compensabele BTW en overige: € 43.000 (voordeel).

Tarieven
In het GRP is vastgelegd dat de ontwikkeling van het saldo van de voorziening riolering bepalend is voor de tariefontwikkeling.
Het riooltarief 2021 is eenmalig verlaagd met € 12,25 i.v.m. het voordeel uit de jaarrekening 2019. Het tarief voor de rioolheffing 2021 is vastgesteld op € 96,65 per huishouding. Rekening houdend met de eenmalige verlaging van € 12,25 is in de begroting 2022 uitgegaan van een basistarief van € 108,90.

In de jaarrekening 2020 is een eenmalig voordeel van € 415.000 opgenomen in de voorziening riolering. Afgesproken is om dat voordeel te gebruiken voor de eenmalige verlaging van de tarieven 2022. Dat leidt tot het volgende beeld:

Verloop tarief naar 2022	
Tarief 2021	€ 96,65
Tarief 2021 exclusief correctie eenmalige verlaging	€ 108,90
Eenmalige verlaging 2022	-€ 19,84
Concept tarief 2022	€ 89,06
In te calculeren stijging 2022: 1,4%	€ 1,52
Concept tarief 2022	**€ 90,58**

De eenmalige verlaging van -€ 6,07 leidt ten opzichte van 2021 tot een lagere rioolheffing van € 115.000. De onttrekking uit de voorziening riolering bedraagt € 1.472.000. Dat is € 19.000 minder dan in 2021 door de lagere uitgaven van € 134.000 (zie hiervoor) minus de lagere inkomsten uit rioolheffing.

Vrijstellingen
Geen.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten
Beleidskader
Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer, Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
Voor de reinigingsheffingen geldt het beginsel: de vervuiler betaalt. Om die reden is de 100% kostendekking het uitgangspunt.

Kostenontwikkelingen:
De totale netto lasten stijgen met € 212.000. De belangrijkste oorzaken daarvan zijn:

Omschrijving	**bedrag**	
Hogere materiele kosten:		
• Hogere kosten van inzameling	€ 200.000	
• Meer aanbod van GFT	€ 150.000	
• Lagere kosten verwerking door verbranding; minder aanbod afval	- € 80.000	
• Meer kwijtscheldingen	€ 15.000	
• Hogere stortkosten en kosten voor afvoeren hout	€ 60.000	
Subtotaal kosten		*€ 345.000*
Hogere inkomsten door:		
• Hogere opbrengsten in de milieustraat	- € 40.000	
• Hogere vergoeding voor oud papier	- € 210.000	
Subtotaal inkomsten:	- € 250.000	
Hogere administratieve doorbelastingen door:		
• Meer toegerekende overhead door gestegen tarief	€ 50.000	
• Meer ingecalculeerde BTW door hogere materiele lasten	€ 67.000	
Subtotaal doorbelastingen		*€ 117.000*
Totaal extra te dekken dus:		€ 212.000

Tarieven
Uitgaande van 100% kostendekkende tarieven betekent deze kostenverhoging dat de tarieven moeten stijgen. Tevens is het aantal aanbiedingen van grijze containers en aanbiedingen aan ondergrondse inzamelpunten gedaald. Dit leidt niet alleen tot lagere kosten (zie hiervoor), maar ook tot een lagere opbrengst. Voor een 100% kostendekking moeten de vaste en variabele tarieven met gemiddeld ruim 7,0% stijgen. Gezien het feit dat de variabele tarieven al relatief hoog zijn, wordt voorgesteld om de stijging uitsluitend te verwerken in de vaste tarieven.

Precariobelasting en -belasting op kabels en leidingen
Beleidskader
Verordening precariobelasting gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
Met ingang van 2022 is het niet meer mogelijk om precario te heffen op kabels en leidingen.

Tarieven
In de Kadernota 2022 is uitgegaan van een verhoging van 1,4% (inflatie).

Vrijstellingen
Geen.

Marktgelden/standplaatsen
Beleidskader
Verordening marktgelden gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
Iedereen die een standplaats heeft op de wekelijkse markt betaalt marktgeld. Dat geldt ook voor degene die een standplaats heeft voor bijvoorbeeld een dag. Naast marktgeld betalen ze een bedrag voor de elektriciteitsvoorzieningen als daarvan gebruik wordt gemaakt.

Tarieven
Voor de goederenmarkt in Zetten geldt een lager tarief dan voor Elst. De reden hiervoor is de beperktere omvang van de kern Zetten en de markt. De tarieven zijn afgeleid van de in de Tarieventabel leges, behorende bij de legesverordening, opgenomen tarieven voor overige standplaatsen. In de Kadernota 2022 is uitgegaan van verhoging van 1,4% (inflatie).

Vrijstellingen
Geen.

Lijkbezorgingsrechten
Beleidskader
Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven.
In deze gemeente zijn er drie algemene begraafplaatsen.

Tarieven
In de Kadernota 2022 is uitgegaan van een verhoging van 1,4% (inflatie). Daarnaast is een voorstel in de Kadernota 2022 opgenomen voor een verhoging van de kostendekking van de grafrechten: een extra opbrengst van € 25.000 is realistisch.

Vrijstellingen
Geen.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)
Beleidskader
Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Elst 2020-2024.

Algemeen
Ondernemers in het centrum van Elst hebben per 1 januari 2020 een bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht. In de BIZ investeren ondernemers in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. De gebruikers en eigenaren van panden in het centrum van Elst die niet als woning worden gebruikt, betalen hiervoor een BIZ-bijdrage aan de gemeente. De gemeente geeft de opbrengst als subsidie aan Stichting Centrummanagement Elst die hiervoor activiteiten uitvoert.

Stichting Hart van Heteren en Stichting Centrum Management Wizet hebben het initiatief genomen om te onderzoeken of een bedrijveninvesteringszone (BIZ) in het centrum van Heteren en Zetten gerealiseerd kan worden. Bij voldoende steun onder de bijdrageplichtigen (eigenaren en gebruikers van WOZ-objecten in het centrum van Heteren en Zetten), door middel van een draagvlakmeting, wordt per 1 januari 2022 een verordening bedrijveninvesteringszone 2022-2026 voor centrum Heteren en een voor centrum Zetten ingevoerd.

Vrijstellingen
De belangrijkste vrijstellingen gelden voor belastingobjecten die dienen voor de publieke dienst van de gemeente en onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst.

Leges
Beleidskader
Legesverordening gemeente Overbetuwe 2021 en de Tarieventabel leges 2021, eerste wijziging.

Algemeen
We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven.

Tarieven
In de Kadernota 2022 is uitgegaan van een verhoging van 1,4% (inflatie).De verhoging geldt niet voor de bouw gerelateerde leges voor omgevingsvergunningen die geheven worden met de bouwkosten als grondslag. Een stijging van de bouwkosten leidt immers al tot een verhoging van de leges. Voor sommige diensten heeft het Rijk een maximum tarief ingesteld, zoals voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten. Het uitgangspunt voor de tarieven is gebaseerd op 100% kostendekking.

Daarnaast zijn in de Kadernota 2022 drie voorstellen opgenomen voor een verhoging van de kostendekking van de leges omgevingsvergunning, leges principeverzoeken bestemmingsplannen en leges evenementen Park Lingezegen (vanaf 2024). Een extra opbrengst van € 320.000 is realistisch.

Vrijstellingen
De belangrijkste vrijstellingen gelden voor: vergunningen/ontheffingen als deze rechtstreeks verband houden met een vergunning voor het organiseren van een evenement. Tevens geldt een vrijstelling voor non-profit instellingen voor vergunningen waarvan de leges niet meer bedragen dan € 320.

Toeristen- en forensenbelasting
In de Kadernota 2022 is een voorstel opgenomen voor invoering van de toeristen- en forensenbelasting. De invoering hiervan genereert inkomsten, € 60.000 in 2022.

Kostendekking 2022 per verordening

Inleiding

De toerekening van de kosten van overhead brengt met zich mee dat er inzicht gegeven moet worden hoe de tarieven berekend worden met de keuzes die daarbij gemaakt worden. Om die reden wordt, voor de heffingen waarvoor een maximale kostendekking van 100% geldt, in deze paragraaf de berekening van de kostendekking per heffing opgenomen. Uitgangspunt is de in de programmabegroting opgenomen kosten en baten. Voor de leges volstaan wij met de kostendekking van de leges voor omgevingsvergunningen.

Verordening Rioolheffing Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.2	riolering	2.491	100%	2.297
Inkomsten	7.2	riolering	-4	100%	-4
Netto kosten					**2.293**
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.2	riolering	13.526 uur	100%	574
Compensabele BTW	7.2	riolering	316	100%	316
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	60	100%	60
Kosten waterbeheer	5.7	openbaar groen	198		198
Kosten straatreiniging	2.1	verkeer en vervoer	116		116
Totale kosten					**3.557**
Opbrengst heffing	7.2	riolering	-2.052		-1.938
Bespaarde rente VZ riolering	0.5	treasury	-217		-148
Totale baten					**-2.086**
Totale baten - lasten (ontrekking aan voorziening riolering)					**1.471**
Dekkingspercentage excl. de onttrekking aan voorziening					**58,6%**
Dekkingspercentage incl. de onttrekking aan voorziening					**100%**
Opm: in deze berekening is de rente over de voorziening meegenomen in de kostendekking. Dat is een lokale keuze.					

Verordening Reinigingsheffing Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.3	afval	5.217	100%	5.217
Inkomsten	7.3	afval	-1.118	100%	-1.118
Netto kosten					**4.099**
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief (incl. Boa's)	7.3	afval	22.479 uur	100%	773
Compensabele BTW	7.3	afval	875	100%	875
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	110	100%	110
Totale kosten					**5.857**
Opbrengst heffing	7.3	afval			-5.857
Totale baten					**-5.857**
Totale baten - lasten					**0**
Dekkingspercentage					**100%**

Verordening Marktgelden/standplaatsen Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	3.3	markten en standpl.	40	100%	40
Inkomsten	3.3	markten en standpl.	-9	100%	-9
Netto kosten					**31**
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	3.3	markten en standpl.	0	100%	0
Compensabele BTW	3.3	markten en standpl.	40	21%	8
Kwijtschelding			N.v.t.		
Totale kosten					**39**
Opbrengst heffing	3.3	markten en standpl.	-28		-28
Totale baten					**-28**
Totale baten - lasten					**11**
Dekkingspercentage					**72,7%**

Verordening Lijkbezorgingsrecht Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.5	begraafplaatsen	77	100%	77
Inkomsten		begraafplaatsen	0	100%	0
Netto kosten					**77**
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.5	begraafplaatsen	500 uur	100%	28
Compensabele BTW	7.5	begraafplaatsen	N.v.t.		0
Kwijtschelding			N.v.t.		0
Totale kosten					**105**
Opbrengst heffing	7.5	begraafplaatsen	80	100%	-80
Totale baten					**-80**
Totale baten - lasten					**25**
Dekkingspercentage					**76,4%**

Kostendekking leges

Overzicht kostendekking legesverordening 2022						
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**kostendekking**
paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 38.461	€ 35.999	€ 62.350	83,7%
paragraaf	2	Reisdocumenten en Ned. ID kaart	€ 189.160	€ 67.192	€ 191.236	74,6%
paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 115.669	€ 94.747	€ 185.318	88,1%
paragraaf	4	Verstrekkingen uit Basis Registratie Personen	€ 17.896	€ 7.219	€ 13.279	52,9%
paragraaf	5	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	6	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	8	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	9	Overige Publiekszaken	€ 27.521	€ 7.489	€ 32.885	93,9%
paragraaf	10	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	11	Huisvestingswet 2014 (n.v.t.)	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	12	Leegstandswet	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	13	Gemeentegarantie (n.v.t.)	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	14	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	15	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	16	Kansspelen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	17	Kinderopvang	€ 27.663	€ 6.627	€ 7.376	21,5%
paragraaf	18	Kabels en Leidingen	€ 30.999	€ 31.148	€ 34.651	55,8%
paragraaf	19	Verkeer en Vervoer	€ 23.383	€ 16.161	€ 7.661	19,4%
paragraaf	20	Diversen	€ 14.597	€ 14.646	€ 15.132	51,7%
Kostendekking Titel 1			**€ 485.350**	**€ 281.227**	**€ 549.887**	**71,7%**

Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet			directe kosten	overhead	baten	kosten-dekking
paragraaf	1	Algemene begripsbepalingen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 32.014	€ 32.034	€ 34.000	53,1%
paragraaf	3	Omgevingsvergunning	€ 774.677	€ 775.169	€ 1.472.000	95,0%
paragraaf	4	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	5	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	6	Intrekking Omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	Wijziging Omgevingsvergunning als gevolg van project	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	8	Bestemmingsplan	€ 174.971	€ 194.343	€ 185.418	50,2%
paragraaf	9	In deze titel niet benoemde beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
Kostendekking Titel 2			**€ 981.662**	**€ 1.001.546**	**€ 1.691.418**	**85,3%**
Hoofdstuk 3 Dienstverlening waarop de Dienstenrichtlijn van toepassing is			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**kosten-dekking**
paragraaf	1	Horeca	€ 7.009	€ 7.043	€ 2.538	18,1%
paragraaf	2	Organiseren evenement of markt	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	4	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	5	Marktstandplaatsen	€ 7.260	€ 0	€ 5.921	81,6%
paragraaf	6	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
Kostendekking titel 3			**€ 14.269**	**€ 7.043**	**€ 8.459**	**39,7%**
Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3						
Totaal			**directe kosten**	**overhead**	**baten**	**kosten-dekking**
Kostendekking Titel 1			€ 485.350	€ 281.227	€ 549.887	71,7%
Kostendekking Titel 2			€ 981.662	€ 1.001.546	€ 1.691.418	85,3%
Kostendekking titel 3			€ 14.269	€ 7.043	€ 8.459	39,7%
Kostendekking totale tarieventabel			**€ 1.481.281**	**€ 1.289.816**	**€ 2.249.764**	**81,2%**

Lokale lastendruk

De lokale lasten worden jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere Overheden (COELO) in beeld gebracht. De cijfers van de COELO over 2021 leveren een goede vergelijking op van de lastendruk in onze gemeente ten opzichte van het regionale en landelijke beeld. De woonlasten voor een gemiddeld gezin in Overbetuwe zijn in 2021 de op drie na laagste van de provincie Gelderland.

De gevolgen voor 2022

	Gemiddelde heffing				
Heffing	**2021**	**2022**	**Stijging in €**	**Stijging in %**	**Opmerkingen**
OZB woningen	288,16	300,84	15,56	4,4%	
Rioolheffing	96,65	90,58	-6,07	-6,3%	
Afvalstoffenheffing					
vast	183,14	202,70	19,56	10,7%	
variabel	104,16	87,43	-16,73	-16,1%	Minder aantal aanbiedingen
Totaal	672,11	681,55	12,32	1,4%	

De belangrijkste belastingtarieven 2021 en 2022				
Soort belasting	**Grondslag**	**2021**	**Voorstel 2022***	**Mutatie**
Onroerende-zaakbelasting				
Eigenaar woning	Percentage van de waarde	0,1005%	0,1049%	4,4%
Eigenaar niet-woning	Percentage van de waarde	0,1604%	0,1691%	5,4%
Gebruiker niet-woning	Percentage van de waarde	0,1297%	0,1367%	5,4%
Totaal niet-woning	Percentage van de waarde	0,2901%	0,3058%	5,4%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht				
Diftar	Vast bedrag	€ 183,14	€ 202,70	10,7%
GFT containers	Gratis			
PMD zakken	Gratis			
Rest container 140 liter	Tarief per lediging	€ 11,08	€ 11,08	0,0%
Rest container 240 liter	Tarief per lediging	€ 16,87	€ 16,87	0,0%
Ondergrondse container (rest)	Tarief per aanbieding	€ 4,76	€ 4,76	0,0%
Rioolheffing				
Woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 96,65	€ 90,58	-6,3%
Niet-woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 96,65	€ 90,58	-6,3%
Hondenbelasting	De eerste hond	€ 54,96	€ 69,00	25,5%
	De tweede hond	€ 82,44	€ 103,50	25,5%
	Buitengebied	50%	50%	25,5%

* In het voorgestelde OZB-tarief 2022 is uitgegaan van een gelijke WOZ-waarde.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader
Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, Kwijtscheldingsregeling gemeente Overbetuwe 2021.

Algemeen
Net als in voorgaande jaren worden de maximale mogelijkheden tot het verlenen van kwijtschelding benut. Kwijtschelding is mogelijk voor de OZB, het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Of kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit van belastingschuldigen. Bij de bepaling daarvan houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals die normatief zijn opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid. Natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen kunnen voor kwijtschelding van de privé-aanslag in aanmerking komen.

Kwijtscheldingsaanvragen
Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau. Dit heeft er toe geleid dat in 2021 ongeveer 350 belastingschuldigen geen verzoek om kwijtschelding hoefden in te dienen.

In 2021 zijn er, naast de automatische kwijtschelding, nog ongeveer 365 kwijtscheldingsaanvragen ingediend. Van deze aanvragen zijn er ongeveer 265 geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. Wij streven ernaar om de kwijtscheldingsverzoeken binnen 5 maanden af te handelen. In de begroting 2022 is voor de te verlenen kwijtschelding € 170.000 geraamd. Dit bedrag is gebaseerd op ongeveer 615 te honoreren aanvragen.

II. Weerstandsvermogen en risicomanagement

Algemeen

Voor het bereiken van onze doelen moeten we rekening houden met de mogelijke risico's. Risico's belemmeren het bereiken van onze doelen. Het is daarom nodig de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te beheersen. In de "Nota Risicomanagement 2018" zijn de uitgangspunten van ons risicobeleid beschreven en de wijze waarop we dit beleid uitvoeren (risicomanagement).

We willen inzicht geven in de risico's die we lopen. Dat inzicht is nodig om:
- Maatregelen te treffen die voorkomen dat het risico zich voordoet;
- Maatregelen te nemen om zich voordoende risico's beperken (mitigeren);
- Te toetsen of er voldoende financiële ruimte is om de risico's op te vangen, zonder dat dit leidt tot beleidswijzigingen bij het bereiken van onze maatschappelijke doelen.

We willen op een gestructureerde wijze de risico's beheersen. We hebben voor een cyclische aanpak gekozen.

Fase 1: Kaderstelling en strategie
De kaders zijn vastgelegd in de Nota Risicomanagement 2018.

Fase 2: Risicoanalyse
Het inventariseren van de potentiële risico's en deze vastleggen in een risicokaart. Per risico wordt inzicht gegeven in de kans en frequentie dat een risico zich voordoet en het inschatten van het financiële gevolg (verdeeld in 5 klassen). Uiteindelijk bepaalt dit de risicoscore.

Fase 3: Beheersmaatregelen
Bij het benoemen van de risico's worden ook de oorzaken en gevolgen van deze risico's in beeld gebracht. Dit maakt het mogelijk om daarop eventuele beheersmaatregelen af te stemmen die het oorspronkelijke risico verkleinen of geheel wegenemen. Aan de risico's wordt een risico-eigenaar gekoppeld die voor de invulling en uitvoering van de beheersmaatregelen zorg draagt.

Fase 4 Monitoren en toetsen
In deze fase wordt informatie verstrekt, worden ontwikkelingen in beeld gebracht en resultaten beoordeeld.

Fase 5: Toezicht en toetsen
Risico's worden (-mede in het kader van interne controle) in verband gebracht met de beheersmaatregelen en het beschikbare weerstandsvermogen.

Fase 6 : continue verbetering
Op basis van (tussentijdse) resultaten kan beleid en methodiek worden bijgesteld.

Schematisch

Rolverdeling

De volgende actoren hebben een rol bij risicomanagement:
• De Raad stelt de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” in de begroting en jaarrekening vast:
• Het College ziet toe op een juiste uitvoering van risicomanagement en de verantwoording daarover;
• Het management en het ambtelijk apparaat zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement waarbij het identificeren van de risico’s en het uitvoeren van beheersmaatregelen de kern vormen.
Om inzicht te krijgen in de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen is het dus ook noodzakelijk om de risico’s te kwantificeren (-benodigde weerstandscapaciteit) en deze af te zetten tegen de beschikbare financiële middelen (-beschikbare weerstandscapaciteit).

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)
Benodigde weerstandscapaciteit (risico’s)
In onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio weergegeven.

Ratio	Weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 ≤ 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ 1,0	Matig
E	0,6 ≤ 0,8	Onvoldoende
F	≤ 0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente streeft naar een weerstandsratio tussen de 1,4 en 2. Met deze ratio (B) krijgt het weerstandsvermogen de kwalificatie “ruim voldoende”. Deze kwalificatie sluit aan bij ons streven naar duurzaamheid en bestendigheid en is passend bij goed rentmeesterschap.

De Ratio bij de begroting 2020 was 1,3 en bij de Jaarstukken 2020 1,1. Bij de Begroting 2021 is een Ratio van 1,1 berekend. Op 1 januari 2022 bedraagt de Ratio 1,4 (onafgerond 1,449). Dit is nog exclusief de toevoeging van het voordelig begroting saldo 2022 van € 1,9 miljoen. Wanneer we deze toevoeging meenemen in de berekening is de weerstandsratio 1,9.

(Bedragen x €1.000)	Begroting 2022	Begroting 2021	Rekening 2020	Begroting 2020
Risico's	4.245	8.200	7.100	9.400
Eenmalige weerstandscapaciteit	6.149	8.700	8.100	12.400
Ratio	1,4	1,1	1,1	1,3
Kwalificatie	Ruim voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende

Het risicobedrag is aanzienlijk lager ten opzichte van de begroting 2021. In hoofdlijnen kan dit als volgt verklaard worden.
• Geraamde prijsstijgingen zijn nu in de reguliere begroting opgenomen. In 2021 werd hiervoor een risicobedrag geraamd van € 500.000,-
• Het risicobedrag van zowel corona en Juridische procedures zijn 50% lager ingeschat, totaal 500.000,-
• Het risicobedrag van € 400.000,- RTG is komen te vervallen. Voor de opkoopregeling is er nu nl. een bestemmingsreserve gevormd. Daarnaast is er nog geen gebruik gemaakt van deze opkoopregeling .
• Er was geen onderbouwing van de in de begroting 2021 opgenomen schattingspost van 5 miljoen. Uit de gehouden risico-inventarisatie komt nu een totaalbedrag naar voren van 4,2 miljoen.

Beschikbare weerstandscapaciteit
In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de geprognotiseerde beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2021.

Algemene reserve	€ 6.149.125,-
Stille reserves	p.m.
Begrotingsruimte	€ 1.903.000,-
Post onvoorzien	€ 55.000,-
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 2.008.103,-

We maken onderscheid tussen incidentele- en structurele weerstandscapaciteit.
Onder incidentele weerstandscapaciteit verstaan we:
- de algemene reserve
- stille reserves

Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we:
- begrotingsoverschot en eventuele heroverwegingen
- onbenutte belastingcapaciteit
- begrotingspost onvoorzien

De algemene reserve is vrij aanwendbaar en kan worden ingezet voor onvoorziene lasten c.q. ter dekking van risico’s. Per 31 dec. 2021 wordt het saldo van de Algemene Reserve geprognotiseerd op € 6.149.125,-.

Stille reserves zijn niet-bedrijfsgebonden eigendommen van de gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde. Stille reserves dragen bij aan de weerstandscapaciteit, omdat een deel van de eigendommen kan worden verkocht boven de boekwaarde. Hierdoor wordt winst gerealiseerd. Deze winst kan worden ingezet ter dekking van financiële risico’s.

Als de begroting sluit met een positief saldo is sprake van begrotingsruimte. Deze kan worden ingezet voor financiële tegenvallers.

De post onvoorzien is ter dekking van niet voorziene uitgaven.

Onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente kan haar belastingen verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de opbrengsten bij maximale tarieven en de geraamde opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit.
Voor de berekening is uitgegaan van het jaar 2021 waarin het maximale tarief van de WOZ-waarde 0,1809 % bedraagt.
Wanneer het gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating artikel 12, is er in principe sprake van onbenutte belastingcapaciteit, immers een verhoging van het OZB percentage zal nodig zijn om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen.

Percentage van de WOZ-waarde voor toelating art.12	0,13889%
Werkelijk gewogen percentage WOZ-waarde gemeente Overbetuwe	0,11574%
Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. norm	23,2%
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 2.008.103,-

Bij de berekeningen is uitgegaan van de huidige totale WOZ –waarde van € 7.471.886.244,-.
Het bedrag van € 2.008.103,- geeft aan hoeveel de OZB-inkomsten nog maximaal verhoogd kunnen worden. Omdat de afvalstoffenheffing en rioolheffing maximaal kostendekkend zijn,
wordt bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit alleen naar de OZB gekeken.

Met betrekking tot de onbenutte belastingcapaciteit geldt dat we terughoudend zijn in het doorvoeren van belastingverhogingen. Pas als alle maatregelen geen of onvoldoende oplossingen bieden dient de mogelijkheid van verhoging belastingtarieven zich aan. Onze insteek blijft het aanbieden van een goed voorzieningenniveau tegen geringe lasten.

Benodigde weerstandscapaciteit
Vooruitlopend op een inventarisatie van alle bestaande risico’s zijn voor de Begroting 2022 in deze fase de belangrijkste risico’s in beeld gebracht. Daarnaast zijn de beheersmaatregelen voor de diverse risico’s nader omschreven. De risico’s zijn samengevat in bijlage 1 van deze paragraaf. Het totale risicobedrag is vergeleken met andere jaren aanzienlijk verlaagd omdat er op dit moment een betere inschatting kan worden gemaakt van het daadwerkelijke financiële risico. Mede gezien corona waren deze bedragen eerder nog onzeker of moeilijk financieel te duiden.

De komende maanden wordt er extra aandacht besteed aan een verdiepingsslag. De volgende fase voor het nog beter inzichtelijk maken van de risico’s en de financiële inschatting hiervan worden aan u via de P&C documenten gemeld.

In de Kadernota 2022 zijn een aantal risico’s beschreven. Het gaat om activiteiten waarvan we weten dat ze een risico vormen en dat ze een structureel effect op de begroting kunnen hebben waarvan echter de omvang onzeker is. Voor opname in deze paragraaf hebben we voor deze risico’s de volgende uitgangspunten toegepast c.q. is het volgende van belang:
• kunnen deze risico’s worden opgevangen door de structurele weerstandscapaciteit;
• voor de benodigde weerstandscapaciteit en t.b.v.de berekening van de ratio weerstandsvermogen nemen we het jaarlijkse risicobedrag op.

In het kader van goed rentmeesterschap vinden we het raadzaam om deze risico’s in beeld te blijven houden en ook continu te blijven volgen.
Met name gaat het hierbij om:

Beleidsplan Sociaal Domein
In deze begroting zijn de effecten van de maatregelen en investeringen die nodig zijn om de kosten van de Wmo en Jeugdzorg terug te brengen financieel vertaald. Voor de langere termijn (structureel) wordt verwacht wordt dat de daling van de kosten in 2024 zichtbaar wordt en zich doorzet in 2025. Het risico blijft bestaan dat de een maatregel later, deels of helemaal niet tot het gewenste of beoogde effect leidt. Bovendien hebben we bij Jeugd, Wmo jaarlijks te maken met open einde regelingen wat uiteindelijk kan leiden tot een grotere vraag, dit risico nemen we daarom extra op in de risicoparagraaf.

Omgevingswet
Na de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (per 1 juli 2022) vervalt de kwaliteitstoets door de gemeente. Tegenover de kosten van medewerkers die deze toets uitvoerden, staan nu geen legesopbrengsten meer. De bestaande formatie is hier nog niet direct op aangepast.

Krapte arbeidsmarkt
Op dit moment is er krapte op de arbeidsmarkt die ook zijn effecten heeft op onze organisatie. Het invullen van vacatures is voor sommige functies moeilijker te realiseren waardoor invulling van de vacature langer duurt of voor een (tijdelijk) andere invulling moet worden gekozen. De krapte op de arbeidsmarkt kan ook de continuïteit van onze dienstverlening beïnvloeden.

Kengetallen

Voor een goed inzicht in de financiële positie van gemeenten is er een zestal wettelijke indicatoren ontwikkeld. De set kengetallen is bedoeld om raad en bestuursleden meer inzicht te geven in de financiële positie en om vergelijkingen mogelijk te maken.

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de 12 provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2020 geldt. In het GTK zijn de volgende signaleringswaarden opgenomen.

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1a. Netto schuldquote	86,2%	113,3%	127,1%	126,2%	121,4%	114,8%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	79,0%	105,1%	118,5%	117,6%	112,7%	106,1%
2. Solvabiliteitsratio	20,6%	16,8%	14,0%	14,0%	14,5%	15,6%
3. Grondexploitatie	5,2%	6,2%	9,4%	9,5%	9,5%	9,5%
4. Structurele exploitatieruimte	-1,9%	0,0%	0,2%	0,0%	0,6%	1,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	79,0%	88,4%	88,3%	89,9%	91,5%	93,2%

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

7a1. Grafische weergave kengetallen

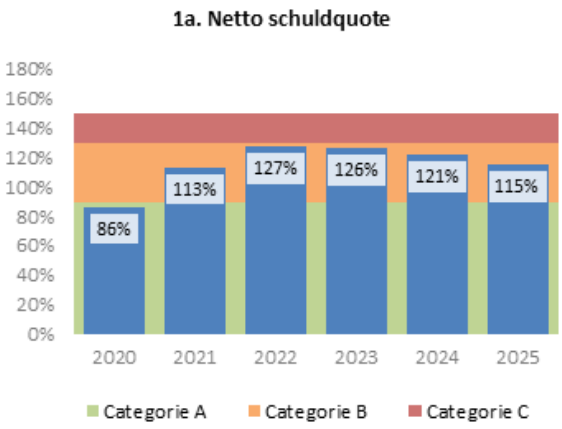

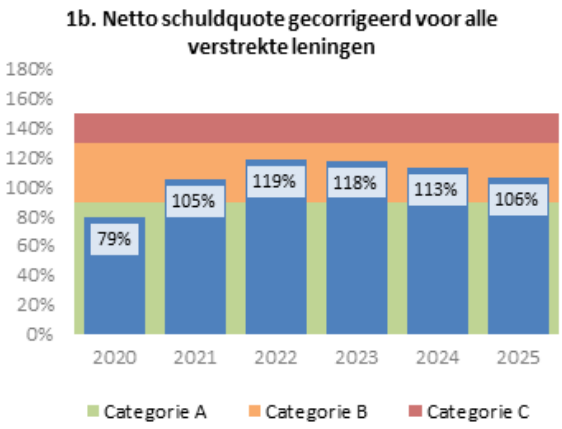

1a. Netto schuldquote
Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

Vanwege een grote investeringsbehoefte (bijv. nieuw sportcentrum in Elst) moet de komende jaren een groter beroep worden gedaan op de kapitaalmarkt. De totale (netto) schuld neemt daardoor dus toe. Bij (redelijk) gelijkblijvende totale baten excl. reservemutaties leidt dat bij dit kengetal dus tot een stijgend percentage.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Zie toelichting bij 1a.

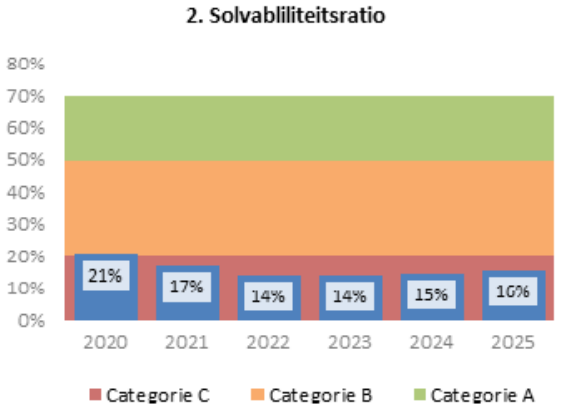

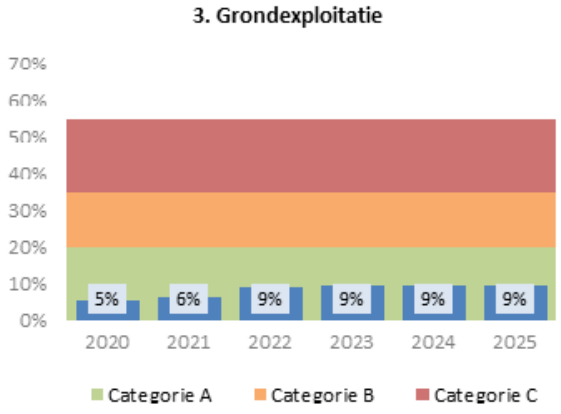

2. Solvabiliteit
Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

Door de inzet van de BR Tekorten Sociaal Domein (€ 6,5 miljoen in periode 2021-2023) en een lagere Algemene Reserve door o.a. het verwacht rekeningtekort 2021 (op basis van 2e Bcrap 2021) neemt het totale eigen vermogen af en dit leidt tot een dalend solvabiliteitspercentage.

3. Grondexploitatie
Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Ten opzichte van 2020 en 2021 is de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie weliswaar wat toegenomen, maar qua percentage zitten we nog ruimschoots in de categorie minst risicovol.

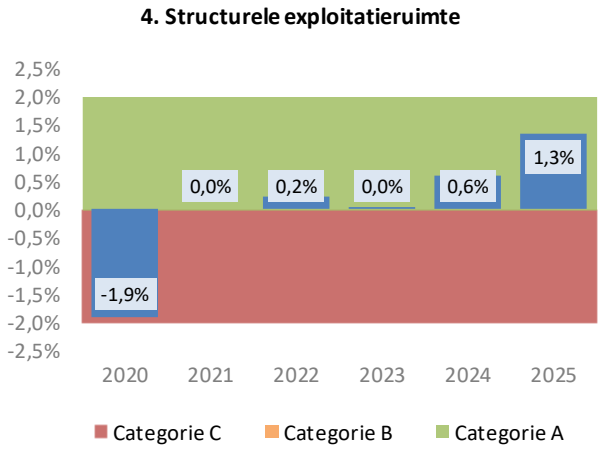

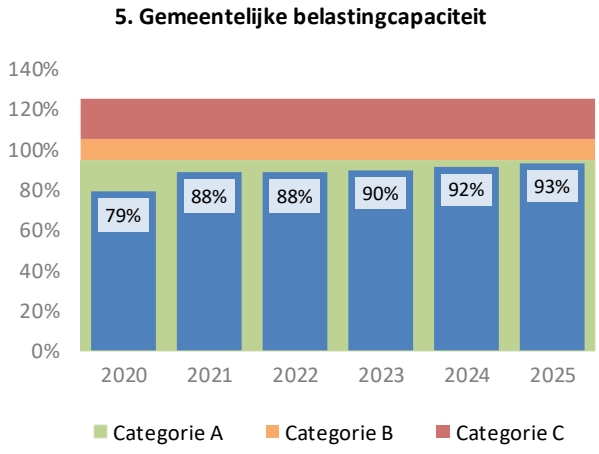

4. Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.
Bij de berekening van dit kengetal wordt het structureel begrotingsresultaat gedeeld door de totale baten excl. reservemutaties. Er is in alle jaren van de meerjarenperiode 2022 - 2025 sprake van een structureel overschot (achtereenvolgens 255K, 28K, 650K en 1.469K). Dat leidt dus tot een positief percentage in alle jaren.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit
Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

De (lokale) belastingdruk in Overbetuwe is en blijft ook de komende jaren lager dan het landelijke gemiddelde. Het verschil wordt de komende jaren wel wat kleiner, maar dat komt doordat de woonlasten in Overbetuwe de komende jaren licht stijgen en het landelijke gemiddelde constant is gehouden in de berekening van dit kengetal.

Nr.	Risico	Wat?	Soort risico	Oorzaak	Gevolg	Genomen beheersmaatregelen	Geschatte financiële omvang
1	Covid-19	COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een impact op veel beleidsterreinen gehad maar dat geldt ook voor de komende jaren	Maatschappelijk risico	De coronapandemie of COVID-19 pandemie is de wereldwijde verspreiding van de ziekte COVID-19 sinds december 2019. De pandemie was aanleiding tot een wereldwijde coronacrisis, met ingrijpende gevolgen voor de samenleving.	Evident is dat aan deze bijzondere situatie allerlei risico's en onzekerheden zijn verbonden. De financiële gevolgen zijn tot nu toe opgevangen door tegemoetkomingen vanuit het Rijk. Het blijft onzeker hoe het vervolg zal verlopen van COVID-19.	Coronaprotocol ingevoerd. Pakket van maatregelen genomen. Zie ook Raadsbesluit 26 januari 2021.	€ 250.000
2	Bedrijfsvoering Sociaal Domein	De kostenbesparingen vragen vernieuwde inrichting en implementatie van een optimale functionerende bedrijfsvoering	Bedrijfsvoeringsrisico	De implementatie en inrichting van de bedrijfsvoering kan nog verder worden geoptimaliseerd.	De financiele risico's ten aanzien van jeugdhulp en Wmo blijven bestaan. Bij het onderdeel Participatie spelen deze risico's in mindere mate omdat daar in 1e instantie alleen de financieringsstroom gewijzigd is.	* Andere financieringsvorm (lumpsum) * Betere beheersing I-Wmo en I-Jeugd * Versterken contractbeheer met aanbieders (regionaal)	€ 75.000
3	Open eind regeling Sociaal Domein	Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop. Er is sprake van een open eind regeling, waardoor het mogelijk is dat de middelen ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen.	Financieel risico	Nieuw verdeelmodel sociaal domein per 2021 of 2022 en trapsgewijze decentralisatie middelen vragen om kostenbesparingen. De hervormingsagenda kan daarnaast voor een extra na-effect zorgen. Het risico kan bestaan dat de kostenbesparingen niet kunnen worden gerealiseerd.	De gemeente heeft een budgettekort. Dit spitst zich op dit moment toe op de Jeugdwet waar m.n. de wijziging van de wetgeving omtrent het Woonplaatsbeginsel een tekort veroorzaakt. Bekostiging van maatwerk wordt door nieuwe cao's, schaarste op de arbeidsmarkt voor dienstverleners en door vergrijzing (Wmo) steeds lastiger.	* Investeren in innovatie en transformatie, met een kostenbesparend effect; * Investeren in basisvoorzieningen t.b.v. reductie maatwerk ; * Continu contractbeheer; * Volgen ontwikkelingen nieuwe verdeelmodel en waar mogelijk invloed uitoefenen. * Toegang: obv zelfredzaamheidsmatrix en voldoende kennis / expertise. * Kwartaalrapportage via monitor (bijsturen).	€ 500.000
4	Gemeenschappelijke regeling	Als deelnemer aan een verbonden partij zijn we (indirect) verantwoordelijk voor de financiële risico's van deze partij.	Financieel risico	Bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland wordt bij ongewijzigd beleid m.i.v. 2023 een significante verhoging van de bijdrage voorzien . Bij VGGM kan de nieuwe verdeling van huisvestingslasten financiële gevolgen hebben.	Bij onvoldoende weerstandscapaciteit van een GR worden de financiële risico's doorgelegd naar de deelnemende gemeenten.	Inzicht in de risico's van een verbonden partij en sturing op de beheersing van deze risico's. Alternatieven onderzoeken m.n. wanneer het een structurele lastenpost gaat worden.	€ 250.000
5	Rijksbelastingen	Geen correcte Uitvoering fiscale wetgeving (Loonheffing, Omzetbelasting en Vennootschapsbelasting)	Juridisch/aansprakelijkheids risico	Fiscale wetgeving is omvattend en complex.	Onjuiste aangiften kunnen boetebedragen tot gevolg hebben; Extra lasten als gevolg van overschrijding vrijstellingsnorm Werkkostenregeling; Te weinig of teveel afgedragen Omzetbelasting. Te weinig restitutie claimen bij het BTW Compensatiefonds.	Indien interne expertise niet of onvoldoende voorhanden is wordt extern advies bij fiscalisten/extrne bureau's ingewonnen. Tax Control Framework operationeel maken.	€ 50.000
6	Grondexploitatie bedrijventerreinen	Onzekerheid over opbrengsten en kosten als gevolg van aanpassing plan t.b.v. betere verkoopmogelijkheden voor bedrijventerreinen De Merm, De Merm Oost en Elst Centraal Oost.	Financieel risico	Afzet en marktrisico.	Negatieve invloed op de opbrengsten en verhoging van kosten.	Verkoopbevorderende maatregelen.	€ 720.000
7	Grondexploitatie woningbouwprojecten	Heteren Centrum: onzekerheid over de kostenstijging als gevolg van bouwrijp maken. Stationsplein West: Bestemmingsplan moet nog vastgesteld worden m.a.w. planologisch risico.	Financieel risico	De druk op de woningmarkt zorgt onder meer voor een stijging van de kosten voor bouw- en woonrijp maken en de bouwkosten.	Negatieve invloed op de opbrengsten en verhoging van kosten.	Er wordt geen actief grondbeleid gevoerd maar alleen faciliterend.	€ 300.000
8	Faciliterende grondexploitaties (21 projecten)	Bij enkele faciliterende grondcomplexen kunnen niet alle plankosten verhaald worden op de ontwikkelaar.	Financieel risico	Wettelijke mogelijkheden om kosten te verhalen. Niet alle kosten kunnen verhaald worden.	Onvoldoende mogelijkheid op kostenverhaal.	Vooraf duidelijke afspraken maken over de te verhalen kosten.	€ 50.000
9	Calamiteiten	In het geval van incidenten op "rampschaal" kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken zoals herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.	Maatschappelijk risico	Aardbevingen, Branden, Epidemieën, Orkanen, Overstromingen	Niet verhaalbare kosten.	Het beschikbare rampenplan. Regelmatig overleg met ketenpartners (Politie, Brandweer, GGD etc.)	€ 250.000
10	Jurdische procedures	Met juridische procedures en daaruit voortvloeiende claims kunnen hoge kosten gemoeid zijn.	Financieel risico	Burger is mondiger geworden en voor genomen besluiten zijn diverse bezwaar en beroepsprocedures mogelijk in onze rechtstaat. Claimcultuur die zich verder kan ontwikkelen.	Tot en met de Begroting 2021 werd hiervoor een risicobedrag opgenomen van € 500.000,- In werklelijkheid zijn de lasten van juridische procedures en claims in de periode van 2015 t/m 2020 binnen de daarvoor geraamde lasten gebleven . Wij achten het dan ook verantwoord om het risicobedrag te verminderen tot € 100.000,-.	Formaliseren, bewaken, verbeteren interne procedures met specifiek aandacht voor de juridische kant. Juridisch "in control" komen.	€ 100.000
11	ICT/cyber	Verschillende cyber gerelateerde incidenten kunnen leiden tot verlies en of onbeschikbaarheid van informatie en/of systemen.	Juridisch/aansprakelijkheids risico + financieel en bedrijfsvoeringsrisico	Ransomware, hack, DDOS, virus, menselijk handelen, phishing, slecht onderhoud systemen	Zonder gegevens en/of systemen zal de dienstverlening van gemeente Overbetuwe niet functioneren	Back-up voorzieningen, continuiteitstesten, kwetsbaarheidsscanning, firewalls, virusscanners, segmentering van het netwerk, versleuteling van gevoelige bestanden.	€ 150.000
12	Overige risico's	Dit betreft een inschatting van het totaal van kleine risicobedragen.	Bedrijfsvoeringsrisico	Werkprocessen waarbij onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen om risico's te mitigeren.	Onvoldoende "in control" zijn.	Het screnen en optimaliseren van alle werkprocessen en zonodig aanvullende beheersmaatregelen implementeren.	€ 1.000.000
13	Privacy	Het in verkeerde handen vallen van (privacy) gevoelige informatie/ persoonsgegevens.	Juridisch/aansprakelijkheids risico	Menselijke fout, hack, niet-versleutelde info versturen, onbeveiligde mail	Het in verkeerde handen vallen van tot de persoon herleidbare gegevens, bestuurlijke boete (AP)	Autorisaties beperken/ beveiligd mailen/ gegevens en toegang beveiligen/ bewustheid organisatie Privacy door PT.	€ 50.000
14	Krapte Arbeidsmarkt	Het lastig kunnen vervullen van vacatures en vervanging i.v.m. ziekte.	Bedrijfsvoeringsrisico	Krapte arbeidsmarkt	Langere doorlooptijd vervulling vacatures en hogere kosten a.g.v. noodzakelijke inhuur.	* Investeren in een uitdagende en prettige werkomgeving * Ontwikkel en doorgroeimogelijkheden bieden *Juiste mensen aan onze organsatie binden	€ 100.000
15	Omgevingswet	Uitgangspunt dat de Omgevingswet m.i.v. 1 juli 2022 van start gaat : Vermindering legesopbrengsten omgevingsvergunningen	Bedrijfsvoeringsrisico	Na de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging kan de benodigde formatie hier niet volledig direct op worden aangepast (vermindert).	Diverse ambtelijke kosten en overhead zijn niet meer te verhalen via de leges.	Verminderen van structurele kosten en herschikking van taken.	€ 400.000
							€ 4.245.000

III. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:
- infrastructuur: wegen, water en riolering
- voorzieningen: groen (o.a. bomen), verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
- gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer

Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden. De door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden in deze paragraaf toegelicht.

Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft beleids- en beheerplannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) is beleidsmatig door de gemeenteraad vastgesteld. Het IKP OR begint bij een goede kwaliteit waarin het onderhoud netjes wordt verzorgd. Deze kwaliteit, uitgaande van de voorkeur basis op orde, is meegenomen met de ombuigingen. Maar uiteindelijk vraagt het integraal Kwaliteitsplan om een bredere blik, zo hebben onze inwoners en ondernemers ons massaal geholpen bij het maken van de ambitie- en inrichtingskeuzes.

Het vervolg is de vertaling van die kwaliteitseisen in de nieuwe integrale beheerplannen. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte bestaat uit alle activiteiten en maatregelen om de openbare ruimte voor een lange periode in stand te houden. Aan het eind van de levensduur wordt de openbare ruimte vernieuwd. Gedurende de levensduur wordt er in eerste instantie gesproken van klein en groot onderhoud, aan het eind van de levensduur moeten er vervangingsinvesteringen worden gepleegd.

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie [1]
Beheerplan Openbare Ruimte	14-12-2010	2021/2022 [2]
Beheerplan wegen 2014 - 2018	17-03-2015	2022
Gemeentelijk Rioleringsplan	04-12-2017	2021/2022
Handboek locatie eisen	04-02-2014	2021/2022
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	2021/2022
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	2021/2022
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Actualisatie meegenomen in evaluatie Visie op Vastgoed (2022)
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris). Dit is opgenomen in de sportnota.	28-10-2008	2021/2022
Visie op vastgoed	20-02-2018	2022

[1] Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad en/of wordt opgenomen in de Kadernota 2023.
[2] In het 4e kwartaal 2021 worden de beheerplannen voortvloeiende uit het IKP OR te vaststelling aan de raad aangeboden. Momenteel is er voor deze taken geen bestemmingsreserve of voorziening gevormd. In de financiële paragraaf bij de beheerplannen zal nader hierop worden ingegaan.

Kwaliteitsniveaus

Het kwaliteitsniveau basis op orde in het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte is vastgesteld door de gemeenteraad. Dit is een optimalisatie om de huidige onderhoudskwaliteit te verbeteren. Basis voor de onderhoudskwaliteit is de voorkeur vanuit het participatietraject. Deze onderhoudskwaliteit sluit het best aan bij het gebruik en de inrichting van de functiegebieden. Dorpscentra en OV-knooppunten krijgen een kwaliteitsimpuls. De kwaliteit binnen een functiegebied is zoveel mogelijk uniform waardoor het kwaliteitsbeeld verhoogt en biodiversiteit krijgt een stevige impuls.

In plannen vastgelegde kwaliteitsniveaus van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beheerplan Openbare Ruimte	14-12-2010	*Wegen:* basisniveau *Groen* Binnen bebouwde kom: basis/hoog niveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau *Straatreiniging* Centra en bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Openbare verlichting: basisniveau *Straatmeubilair* Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Een actuele leidraad ”Inrichting en Beheer Openbare Ruimte” wordt binnenkort vastgesteld, waarin de eisen zijn opgenomen waaraan een nieuwe of te renoveren openbare ruimte aan moet voldoen.
Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte	2020	Het IKP OR is vastgesteld. Hierin is de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines voor de openbare ruimte op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het nieuwe IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte. Het vastgestelde IKP OR is uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en de basis voor de uitwerking in beheerplannen.
Beheerplan Wegen 2014 - 2018	17-03-2015	Wegen basisniveau
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	04-12-2017	De gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. Deze taken vormen de basis van het GRP 2018-2022. Uitgangspunten bij het opstellen van het GRP waren: 1. Risico gestuurd rioolbeheer. Dit houdt in dat rioolvervanging niet langer bepaald wordt aan de hand van de technische afschrijving, maar aan de hand van inspectiegegevens en de situering van het riool. Met het risico gestuurd rioolbeheer wordt de verwachte vervangingsopgave over een langere periode uitgespreid. Tijdens de planperiode kan, op basis van nieuwe inspectieresultaten blijken dat de uitgangspunten voor de kostenramingen van dit GRP niet meer volledig juist zijn. Het is de verwachting dat dit slechts

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
		beperkte wijzigingen zullen zijn. 2. De financiële consequenties van de investeringen en werkzaamheden worden voor een periode van 20 jaar berekend. 3. In de meerjarenramingen van het GRP wordt rekening gehouden met een jaarlijkse loon- en prijsstijging van 1,5%. Ter compensatie hiervan wordt het riooltarief jaarlijks met 0,5% verhoogd. 4. Een kostendekking van 100%, waarbij rekening wordt gehouden met de in te calculeren rente over de voorziening riolering. 5. De minimumomvang van de voorziening riolering bedraagt € 1.000.000. 6. Het (resterende) saldo van de voorziening wordt in 10 jaar ingezet ter verlaging van de rioolheffing van 2018 tot en met 2027. 7. De uit de jaarrekening blijkende exploitatievoordelen worden gebuikt ter verlaging van de rioolheffing. Het na te streven kwaliteitsniveau kan worden bepaald op “basis”. In 2021 wordt gestart met de voorbereidingen voor de evaluatie van het GRP.
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen, etc.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid, etc.) is in het plan vastgelegd dat het na te streven kwaliteitsniveau “basis” is. Uitgangspunt is: Openbare verlichting voor de verkeersveiligheid en op hoofdfietsroutes (plus). Dit betekent alleen openbare verlichting buiten de bebouwde kom als dat voor de verkeersveiligheid nodig is (bijvoorbeeld bij kruispunten en verkeersgevaarlijke situaties als bochten, obstakels ed.) en er geen betere alternatieven zijn zoals markering, reflectie e.d. Op alle hoofdfietsroutes (en plus routes) is oriëntatieverlichting behalve op de Drielse Rijndijk, de Randwijks Rijndijk en de Waaldijk vanwege de flora en faunawetgeving, dit is namelijk Natura2000 gebied. De beheer- beleidskaders worden op dit moment uitgerold. De verwachting is dat in 2021 alle kaders zijn uitgevoerd in het buitengebied.
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids)voorschriften. Met behulp van inspecties wordt dit geborgd. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Met behulp van een meerjaren renovatieplan wordt wijk- en kerngericht gewerkt aan renovaties van speelruimte.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer, enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarenonderhouds-planningen. In 2018 zijn er nieuwe meerjarige onderhoudsplannen (MJOP’s) gemaakt. Voor de gebouwen met de gebruiksfuncties sport, welzijn en kantoor zijn de plannen inmiddels omgevormd tot DMJOP’s, waarbij duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt is. We gaan kritisch om met het onderhoud. Indien op basis van de (D)MJOP’s vervanging noodzakelijk is, bekijken we eerst kritisch of vervanging daadwerkelijk nodig is. Incidenteel komt achterstallig onderhoud voor. Wij gaan op een afgewogen manier met de financiële middelen om. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als “basis”. In 2020 hebben we een concreet voorstel voor verduurzaming van een aantal gebouwen met zonnepanelen. De uitvoering is in 2021 gepland.
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden,	28-10-2008	Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is. We hebben hiervoor geen meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. Gekeken moet worden naar

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
veldmeubilair en sportinventaris)		de onderhoudsvergoedingen die de verenigingen ontvangen in combinatie met kostprijsdekkende tarieven. Er is een Sportnota gemaakt. Deze is woensdag 14 juli in de voorronde behandeld en wordt in september 2021 in de Raad behandeld. Daarnaast is een onderzoek gestart naar het Tarievenbeleid. Dit onderzoek wordt in 2021 afgerond. De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Hiervoor is in 2018 de aanbesteding afgerond. Aan de hand van de jaarlijkse keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Ook controleren we aan de hand van jaarlijkse inspecties het veldmeubilair en bekijken we welk veldmeubilair aan vervanging toe is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als “basis”.
Visie op Vastgoed	20-02-2018	Begin 2021 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de uitwerking van de pijlers van de Visie op Vastgoed. Afgesproken is dat in 2022 een verdere actualisatie plaats vindt.

Financiële consequenties

Onderhoud wordt meestal onderscheiden in dagelijks, ofwel klein onderhoud, en groot onderhoud. Bijvoorbeeld een onveilige situatie valt onder klein onderhoud. In de begroting zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Als klein onderhoud niet afdoende is, zullen we als het noodzakelijke is groot onderhoud moeten toepassen, bijvoorbeeld bij een nieuwe deklaag.

Voorheen werden de vervangingsinvesteringen altijd aangevraagd via het Programma Nieuwe Lasten (PNL). Echter bestaat het PNL niet meer en worden de vervangingsinvesteringen opgenomen in de integrale beheerplannen. Momenteel werken we aan de uitwerking van deze plannen en bij de Kadernota 2023 informeren we de raad daarover.

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Begroot 2022 *(bedragen x € 1.000)*	Voorz. /BR beschikbaar	Voldoende omvang?
Wegbeheer	Beheerplan Wegen	2015	5.084	Nee	Nee [1]
Openbaar groen	Beleidsplan Openbare Ruimte	2010	1.544	Nee	Nee [1]
Straatreiniging	Beheerplan Openbare Ruimte	2010	28	Nee	Nee [1]
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	n.v.t.	198	Maakt deel uit van GRP	Ja
Riolering	GRP 2018-2022	2017	2.293 [2]	Ja	Ja
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	2018	395	Nee	Nee [1]
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	2012	147	Nee	Nee [1]
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	100	Ja	Ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	146	Ja	Ja
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	381	Ja	Ja
Accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	Sportnota (nog vast te stellen)	2019	156	Neen	Ja
Totaal			**10.472**		

[1] Voor de diverse beheerlasten in de openbare ruimte is geen bestemmingsreserve of voorziening gevormd. Hieraan zal aandacht worden geschonken in de nieuwe beheerplannen.
De beheerplannen zullen tijdig aan de raad worden aangeboden zodat dit meegenomen kan worden in de Kadernota 2023. Voor extra lasten t.b.v. de vervangingsinvesteringen is in deze begroting reeds € 85.000 per jaar opgenomen.
[2] Excl. de onttrekking uit de voorziening.

Voor de gemeentelijke gebouwen zijn de ramingen voor onderhoudslasten uit het meerjarenonderhoudsplan op het overzicht vermeld. Op de taakvelden van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoudsgerelateerde exploitatielasten verwerkt.

IV. Financiering

Beleidskader

Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarmee samenhangende financiële risico's.

Het financieringsbeleid is vastgelegd in het Treasurystatuut en gebaseerd op de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). De uitvoering van het financieringsbeleid wordt gedaan door de treasuryfunctie, binnen de kaders van het Treasurystatuut. De Wet Fido geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie. Een belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm op langlopende leningen. Daarnaast zijn decentrale overheden verplicht om deel te nemen aan schatkistbankieren, maar kunnen niet lenen bij de schatkist. Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor onze gemeente bedraagt dit drempelbedrag in 2022 € 2.236.540. Het schatkistbankieren wordt door de gemeente gebruikt voor tijdelijke geldoverschotten.

Marktontwikkelingen

De verwachting is dat de ECB ook in 2022 een ruim monetair beleid zal blijven voeren. De lange kapitaalmarkt rentetarieven zullen op een laag niveau blijven maar kunnen als gevolg van het verwachte economisch herstel wel enigszins oplopen. De verwachting is dat de 10 jaars NL rente op staatsobligaties in 2022 kan oplopen tot circa 0,20%. Ook de korte geldmarktrente (3-maands Euribor) zal naar verwachting met circa -0,40% zeer laag blijven. Deze rentetarieven worden gezien als risicovrije rentes.

Leningenportefeuille

De verwachte additionele financieringsbehoefte van de gemeente in 2022 bedraagt € 25 miljoen, waaronder € 9,9 miljoen aan herfinanciering. Daarmee wordt voorspeld dat de leningenportefeuille zal toenemen tot € 119 miljoen per ultimo 2022. De geldstromen die voortkomen uit investeringen in projecten en de verkopen van grondcomplexen bepalen in grote mate de omvang van de financieringsbehoefte. Als de investeringen en/of de opbrengsten, voornamelijk uit grondverkopen, afwijken van wat in de begroting is opgenomen, dan zal het beroep op de kapitaalmarkt daarop worden aangepast.

Mutaties leningenportefeuille (bedragen x €1.000)	Bedrag	Gemiddelde rente
Raming leningenportefeuille per 1-1-2022	**104.158**	**1,42%**
Nieuwe langlopende leningen	25.000	1,50%
Reguliere aflossingen	-9.939	1,11%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	-4.000	2,99%
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	4.000	n.t.b.
Raming leningenportefeuille 31-12-2022	**119.219**	**1,46%**

Rente

In de begroting 2022 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag aan toegerekende rente van afgerond € 2,8 miljoen. De totale boekwaarde van de investeringen bedraagt per 1 januari 2022 € 189 miljoen.
Volgend schema geeft inzicht in de rentelasten, externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. De methode van rentetoerekening is voorgeschreven door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden.

Bij de gehanteerde rentesystematiek wordt de betaalde rente omgeslagen over de investeringen. Voor deze renteomslag wordt 1,5% (omslagrente) gehanteerd over 2022. Voor de bepaling van het rentetarief voor nieuw aan te trekken lang lopende leningen, voor de reserves en voorzieningen wordt tevens 1,5% gehanteerd. Voor het aantrekken van kort lopende leningen is 0,0% gehanteerd. Het gepresenteerde verwachte rentevoordeel van € 814.000 betekent dat de gehanteerde omslagrente van 1,5% over de investeringen hoger is dan het verwachte rentepercentage dat over de financiering zal worden betaald. Het verschil bevindt zich binnen de toegestane bandbreedte, wat betekent dat een reëel rentepercentage wordt toegerekend aan de investeringen.

Schema rentetoerekening 2022 (bedragen x €1.000)		
Netto rentelasten kort- en langlopende leningen		1.541
Rente over eigen vermogen en voorzieningen		620
Toe te rekenen rente aan grondexplotatie		-139
Toe te rekenen rente aan investeringen		**2.021**
Toe te rekenen rente via renteomslag		**-2.835**
Renteresultaat op taakveld Treasury	**(Voordeel)**	**814**

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico’s bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico’s, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder wordt weergegeven in hoeverre deze risico’s zich bij onze gemeente voordoen en hoe de gemeente deze risico's beheerst.

Koersrisico
Het risico dat de financiële activa in waarde vermindert door negatieve koersontwikkelingen. Het koersrisico op uitgezette gelden is nihil. De gemeente heeft een netto schuld. Tijdelijke overtollig geld wordt conform de regels van het schatkistbankieren ondergebracht bij het Rijk via een rekening courant.

Renterisico
Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Voor korte en lange financiering gelden de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide worden hierna toegelicht:

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de kortlopende leningen (looptijd korter dan één jaar). Bij het overschrijden van de kasgeldlimiet zal onze gemeente de korte leningen omzetten naar langlopende leningen, behalve bij incidentele tijdelijke overschrijdingen. De kasgeldlimiet mag niet met meer dan twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Over het algemeen zijn kortlopende leningen goedkoper dan langlopende leningen en dus op korte termijn financieel aantrekkelijk. Op de lange termijn is er een renterisico, immers er is een de kans dat de herfinanciering duurder uitpakt. De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van de exploitatiebegroting van de gemeente.

Kasgeldlimiet 2022 *(bedragen x €1.000)*	
(1): Gemiddelde vlottende schuld	9.500
(2): Gemiddelde vlottende middelen	0
(3): Nettovlottendeschuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	9.500
(4): Kasgeldlimiet (8)	9.838
(5): Ruimte / overschrijding t.o.v. kasgeldlimiet (4-3)	338
Berekening kasgeldlimiet	
De kasgeldlimiet moet berekend worden bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage (post 7)	
(6): Begrotingstotaal	115.745
(7): Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
(8): Kasgeldlimiet (6x7)	9.838

Uit de tabel blijkt dat de gemeente onder de vastgestelde normering voor de kasgeldlimiet blijft.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de langlopende leningen te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Stap	Variabelen *(bedragen x € 1.000)*	2022	2023	2024	2025
1)	Renteherzieningen	4.200	40	0	0
2)	Aflossingen	9.939	11.553	10.000	10.000
3)	**Renterisico (1+2)**	14.139	11.553	10.000	10.000
4) =(4a x 4b/100)	**Renterisiconorm**	23.149	22.471	22.060	22.083
5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	**9.010**	**10.918**	**12.060**	**12.083**
5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening	**Renterisiconorm**				
4a)	Begrotingstotaal	115.745	112.354	110.298	110.416
4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2022 niet zal worden overschreden.

Derivaten
Derivaten worden in de markt onder meer afgesloten ter afdekking van renterisico's. De gemeente Overbetuwe maakt geen gebruik van derivaten.

Kredietrisico's
De gemeente loopt financieel risico omdat er leningen zijn verstrekt aan derden en omdat we garant staan voor derden. Voor de beheersing van het kredietrisico is inzicht in de verstrekte leningen en garantstellingen nodig. In de financiële verordening en het Treasurystatuut is bepaald dat uitzettingen en garanties alleen plaatsvinden inzien zij een publieke taak dienen. Een overzicht van de afgegeven garanties is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen. Onze gemeente zal in het begrotingsjaar 2022 over een bedrag van € 9,2 miljoen aan uitgezette leningen per 1 januari 2022 kredietrisico lopen:
- Lening aan ondernemingscentrum De Schalm van € 912.177.
- Hypothecaire leningen verstrekt aan personeel van € 53.711 (betreffen restanten van de opgeheven regelingen).
- Lening aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) van € 7,2 miljoen. Rente en aflossing zijn afhankelijk van het aantal Startersleningen. Het betreft revolverende fondsen; rente en aflossing worden aangewend voor nieuwe leningen.
- Lening aan De Vereniging tot instandhouding en Exploitatie van "Ons Dorpshuis'' (de Hoendrik) van € 570.000.
- Overige leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een totaalbedrag van totaal € 456.429.
In de afgelopen jaren hebben er op verstrekte leningen door de gemeente geen wanbetalingen plaatsgevonden. Ook voor 2022 wordt het kredietrisico op de uitgezette leningen laag geacht.

V. Bedrijfsvoering

Inleiding
In deze paragraaf komen de verschillende onderwerpen op het terrein van de bedrijfsvoering aan de orde. Eerst schetsen wij wat de ontwikkelingen de komende jaren zijn. Vervolgens geven wij aan de hand van de Uitvoeringsagenda 2018-2022 per onderwerp de ontwikkelingen voor 2022.

Visie op bedrijfsvoering en Ontwikkelagenda
In de afgelopen jaren zijn inspanningen verricht op het gebied van bedrijfsvoering waardoor het niveau van voorzieningen en diensten van de gemeente Overbetuwe inmiddels prima voldoet aan de huidige tijd. Hiermee is tevens de basis gelegd voor de verdere optimalisering van de bedrijfsvoering naar de verdere toekomst.

De basis voor deze inspanningen is verwoord in de ‘Visie op bedrijfsvoering Overbetuwe, Meer-Waarde Creëren 2018-2020'. In aanvulling hierop is in 2021 de ontwikkelagenda voor de organisatie vastgesteld. Hierin zijn een aantal relevante doelstellingen verwoord die bijdragen aan een professionele bedrijfsvoering en optimale procesinrichting. De doelstellingen zijn ondergebracht binnen 4 actielijnen. Deze actielijnen richten zich op het (1) verankeren van de kernwaarden in de organisatie, (2) het invullen van de pijler 'Basis op orde', (3) het invullen van de pijler 'Heldere richting' en (4) het trots zijn op de organisatie te stimuleren door het delen van successen en vieren van mijlpalen. De uitwerking van deze actielijnen is beschreven in programma 9 Financiën en Bedrijfsvoering, speerpunt 45, Professionele bedrijfsvoering/optimale procesinrichting.

Uitvoeringsagenda 2018-2022
In de uitvoeringsagenda 2018-2022 heeft het college zijn speerpunten uit het coalitieprogramma: Overbetuwe in bloei, een dijk van een gemeente, uitgewerkt. De focus voor 2022 van de speerpunten die betrekking hebben op bedrijfsvoering is beschreven in programma 9 Financiën en Bedrijfsvoering.

Personeel en organisatie

In 2022 ligt het accent op het verder vormgeven van de ingezette organisatieontwikkelingen (vanaf 2019) die hun stempel drukken op de organisatie en onze medewerkers. Dit doen wij om een optimale dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers en ons bestuur te leveren en (blijvend) te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in de samenleving en de rol die we daarbij hebben als overheid. In dit onderdeel van de paragraaf gaan we dieper in op ontwikkelingen die (de meeste) impact hebben op het personeel. Vervolgens wordt ingegaan op de cao ontwikkelingen, duurzame inzetbaarheid / verzuim, de kaderstellende systematiek van het P-budget en de ontwikkeling van het P-budget 2017 t/m 2022.

Organisatieontwikkelingen

Ontwikkelagenda 2021-2022
In 2020 hebben we de herijkte koers van de gemeentelijke organisatie (Organisatievisie en koers Overbetuwe 2020) vastgesteld. Daarin staat wat voor organisatie we willen zijn en hoe we met elkaar en met de samenleving omgaan.

Missie: Wij zijn een betrouwbare organisatie, gericht op mens en werk, die bewust een bijdrage levert aan de Overbetuwse samenleving. Een organisatie om trots op te zijn.

Deze missie sluit aan bij de interactievisie die het college en de raad hebben vastgesteld en waarin staat op wat voor manier we willen samenwerken met onze inwoners, organisaties en ondernemers: “Gemeente Overbetuwe is een samenlevingsgerichte, communicatieve en betrouwbare gemeente”.

Onze missie geeft aan wie we willen zijn en waar we naar toe willen groeien. Om concreet te maken hoe we dat gaan doen, is de Ontwikkelagenda 2021-2022 gemaakt. Hierin worden vier actielijnen benoemd waar aan gewerkt gaat worden, inclusief het gewenste resultaat. We kiezen bewust voor periodes van twee jaar. Daarmee dwingen we onszelf keuzes te maken in wat we nu en wat we later aanpakken.

Onder het motto 'Voortbouwen!' wordt in 2022 gewerkt aan de vier actielijnen:
1. Kernwaarden verankeren in de organisatie.
Het gewenste resultaat is dat alle medewerkers de vier kernwaarden (eigenaarschap, resultaatgericht, zelfbewust, coöperatief) kennen, weten wat ze voor hun werk betekenen en welk gedrag erbij hoort. We ontplooien in 2022 diverse activiteiten om het gesprek over de kernwaarden te faciliteren.

2. Basis op orde.
Het gewenste resultaat is een goed draaiende organisatie, met werkende systemen en duidelijke processen. Om dat te bereiken, passen we o.a. de organisatiestructuur aan, zetten we in op robuuste en klantvriendelijke ICT en versterken we het bestuurlijk-ambtelijk samenspel.

3. Heldere richting.
De vastgestelde visies geven richting aan waar we ons naartoe willen ontwikkelen. Voor medewerkers is het belangrijk om dit toekomstbeeld te kennen en vooral om te weten; wat betekent dit voor mij? Dit gaan we ondersteunen met een strategisch personeelsplan, een strategisch opleidingsplan en een strategisch communicatieplan.

4. Trots op de organisatie.
Stimuleren door het delen van successen en vieren van mijlpalen. Het markeren van momenten en het vieren van successen is noodzakelijk om iedereen aangehaakt te houden en regelmatig even terug te grijpen op het waarom van de aanpassingen of veranderingen. Laten zien dat onze inwoners er beter van worden. En dat we ook een mooie organisatie zijn om voor te werken.

Eind 2022 kijken we waar we staan met de actielijnen uit de Ontwikkelagenda, waar we willen bijsturen en wat de volgende stappen zijn.

Naast deze organisatie brede ontwikkelingen, spelen ook een aantal specifieke ontwikkelingen binnen de domeinen, zoals de interactievisie en de Omgevingswet. Deze ontwikkelingen maken als speerpunt onderdeel uit van de Uitvoeringsagenda, waardoor ze in deze paragraaf buiten beschouwing worden gelaten.

Cao ontwikkelingen
De resultaten voor de per 1-1-2020 nieuw af te sluiten cao zijn op dit moment (augustus 2021) nog niet bekend. De Cao onderhandelingsthema's zijn loonontwikkeling, faciliteren thuiswerken (thuiswerkvergoeding, Arbo-catalogus, Hybride werken), bovenwettelijke vakantie en spaarverlof. Zodra het cao akkoord een feit is wordt hieraan lokaal invulling gegeven daar waar van toepassing. Onder voorbehoud van het Cao akkoord en in aansluiting op de Arbo wet zijn we gestart met het uitwerken van beleid voor Hybride werken en het faciliteren van thuiswerken.

Voor de dekking van de thuiswerkfaciliteiten (excl. thuiswerkvergoeding) is vanuit de onderbesteding P-budget 2020 eenmalig € 245.000 beschikbaar gesteld (jaarrekening 2020). Op basis van het toekomstig vastgesteld beleid vindt monitoring plaats. In de bestuursrapportages 2022 wordt over de ontwikkeling van dit bedrag gerapporteerd. In de Kadernota 2023 wordt de behoefte aan (structurele) financiele middelen opgenomen.

Duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker
In onze organisatie is duurzame inzetbaarheid één van de speerpunten waarop we ons focussen. De verwachting is dat medewerkers die vitaal zijn een hogere belastbaarheid hebben, doen het werk met plezier, zijn flexibeler en melden zich minder vaak ziek. Hoe vitaler onze medewerkers zijn, hoe slagvaardiger onze organisatie is. Ook in 2022 wordt verder vormgeven aan het vastgestelde vitaliteitsbeleid door het beleidsplan verder concreet te vertalen. De financiële effecten van dit speerpunt worden vooralsnog bekostigd vanuit het reguliere P-budget.

(Preventief) verzuim
Verzuim heeft continue aandacht binnen het management. Ook vindt Kaderoverleg plaats met de Arbodienst en andere partijen (bijv. IZA, UWV) die hierbij betrokken zijn. Het management en P&O hebben een verzuimtraining gevolgd en bij de aanbesteding voor de Arbodienst is eveneens aandacht voor (preventief) ziekteverzuim. Op basis van de inzichten van de verzuimtraining en in samenwerking met de (nieuwe) Arbodienst gaan we verder invulling geven aan (preventief) ziekteverzuim.

Verzuimontwikkeling
Het verzuim in de periode t/m augustus 2021 is bijna gelijk ten opzichte van 2020. Het kortdurend verzuim laat in deze periode een daling zien ten opzichte van 2020 en het midden / langdurend een stijging. Corona heeft een negatief effect op ons ziekteverzuim. Ook blijft de werkbelasting om aandacht vragen i.r.m. de ontwikkeling van het ziekteverzuim. In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het ziekteverzuim% (excl. zwangerschaps- verlof) weergegeven.

	2017	2018	2019	2020	2021
Norm Overbetuwe	4%	4%	4%	5,4%*	5,4%*
Werkelijk Overbetuwe	6,9%	6,8%	6,6%	6,6%	6,7%**
Landelijke gemeente	5,4%	5,8%	5,8%	5,5%	N.n.b.
Landelijk gemeenten 20.000 - 50.000 inwoners	5,3%	5,6%	5,4%	5,4%	N.n.b.

*Norm bijgesteld op basis van de VNG-personeelsmonitor 2019.
** Is ziekteverzuim % t/m augustus 2021.

Kaderstellende Systematiek P-budget
Formatie- / loonkostenontwikkeling
In de Kadernota 2022 zijn uitgangspunten opgenomen voor de ontwikkeling P-budget 2022 en deze zijn:
1. € 250.000 structurele taakstelling (totaal € 1.000.000, periode 2022-2024) loonkostenbudget (formatie);
2. € 150.000 incidentele investering van totaal € 450.000 (€ 150.000 per jaar, periode 2022 t/m 2024) voor een investering in kwaliteit (kennis en kunde, juiste mens op de juiste plek);
3. de automatische groei van de formatie / p-budget bij groei van het aantal inwoners o.b.v. de systematiek p-budget wordt vooralsnog bevroren. Hierover worden in 2022 nieuwe afspraken gemaakt als de uitkomst evaluatie systematiek p-budget bekend is;
4. € 514.000 structureel voor premie- en loonkostenontwikkeling.

De ontwikkeling van het P-budget 2022 is excl. de eventuele personele middelen die worden gevraagd voor de 18 maatregelen Sociaal domein (Kadernota 2022). Zie voor de toelichting Programma 6 'Wat mag het kosten?' in deze begroting.

Evaluatie systematiek P-budget
In vervolg op de Berenschot benchmark die in 2021 heeft plaatsgevonden en waarover is gerapporteerd in de Kadernota 2022 wordt verder vormgegeven aan de evaluatie van het P-budget zoals opgenomen bij bovenstaande uitgangspunten (3).

Ontwikkeling P-budget 2017 -2022
Onderstaand overzicht geeft inzicht in de financiële ontwikkeling van het p-budget vanaf 2017 t/m 2022.

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totale omvang P-budget obv primaire begroting	19,6	22,5*	23,6 **	26,4 **/***	26,3 **/***	26,8 **/*****
Totale omvang P-budget obv aangepaste begroting	22,0	24,0	25,3	26,0	26,8***	N.n.b.
Werkelijke uitgaven P-budget	22,4	24,3	25,3	25,6	16,6 ****	N.n.b.

* 2018: Is incl. loonkosten voor 22 fte (± € 1,8 miljoen) verhoging formatie t.b.v. decentralisatie sociaal domein en incl. 0,41 mlj. formatie uitvoering belastingsamenwerking voor gemeente Lingewaard (kosten worden volledig door gemeente Lingewaard terugbetaald).
** 2019 t/m 2021: Is incl. 0,41 mlj. formatie uitvoering belastingsamenwerking. Zie toelichting bij bovenstaand *. En excl. Budget uitvoering ICT samenwerking (0,6 mlj.) door gemeente Lingewaard.
*** 2020 en 2021: De stijging p-budget 2020 en 2021 is vooral te verklaren door het CAO-akkoord 2019, de organisatie-ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.
**** 2021: Uitgaven t/m augustus 2021.
***** 2022: inclusief taakstelling, investering in kwaliteit en premie- en salarisontwikkeling 2022.

Inkoop & contractmanagement

Voor het jaar 2022 richten we ons verder voor wat betreft de inkoopfunctie op de kerntaken: ‘advisering aan de organisatie’, ‘wettelijke verplichte taken’ en de prioriteiten uit de uitvoeringsagenda 2018-2022.

De verdere professionalisering van de inkoopfunctie, waaronder ook contractmanagement, wordt de komende jaren doorgezet. Specifiek geven we aandacht aan hoe we met onze aanbestedingen kunnen bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van Duurzaamheid, Social Return en (lokaal) MKB.
In het kader van de leidende principes van onze bedrijfsvoering leggen we intern de focus op het 'partnership', waarbij we meer willen inzetten op de advisering 'hoe' we de behoefte van de interne klant beter kunnen inkopen. En wanneer er is ingekocht, hoe we die contracten beter kunnen managen. Daarbij houden we de wet- en regelgeving, maar uiteraard ook het algemene concernbelang in het oog.
Om meer grip te krijgen op het aantal aanbestedingen, werken we met een jaarlijkse inkoopkalender en is het werkproces zo ingericht dat budgethouders hun voorgenomen inkopen vanaf een laag bedrag al bij inkoop melden. Zo kunnen we een (meerjarige) strategische inkoopplanning maken en invulling geven aan het principe ‘beter en efficiënt’.

Communicatie

Overbetuwe wil een communicatieve, samenlevingsgerichte gemeente zijn. Dit streven sluit goed aan bij onze communicatievisie ‘Luisteren en verbinden’. Deze visie gaan we in 2022 actualiseren, maar de uitgangspunten blijven ook in 2022 overeind:

Luisteren
We luisteren dagelijks naar signalen vanuit de samenleving, onder andere door omgevingsanalyse en monitoring van (sociale) media en gezamenlijke webcare met KCC. Belangrijke input komt ook uit de newsroom, waar ook collega’s van andere disciplines aansluiten. Deze signalen vertalen we naar issues en proactieve communicatie.

Verbinden
Het thema ‘verbinden’ wordt op de volgende wijze door de communicatie –experts vorm gegeven:
• Adviseren en ondersteunen van collega’s bij hun contacten met de samenleving . Vanuit bestuurscommunicatie leggen we continu de verbinding tussen gewenste inhoud van het bestuur en de informatiebehoefte van inwoners.
• Actieve betrokkenheid bij het voorbereiden en regisseren van gesprekken met inwoners of stakeholders (o.a. klankbordgroep of bewonersavond). Zo wordt letterlijk de buitenwereld met de binnenwereld verbonden en vice versa. In 2022 beheren we binnen het online team alle online kanalen, waaronder de sociale media en onze toptakenwebsite. Deze blijven we continu doorontwikkelen, zodat deze qua dienstverlening aansluiten bij de veranderende wensen en behoeften van de samenleving.
• Actieve betrokkenheid bij de implementatie van de Visie op interactie met de samenleving en bij de voorbereiding van de Omgevingswet, waarin participatie een belangrijke rol speelt.

Communicatiekracht organisatie versterken
Alle medewerkers van de gemeente Overbetuwe communiceren. De communicatiekracht van de organisatie wordt in 2022 verder versterkt door:
• (strategisch) communicatieadvies en -uitvoering bij de uitvoeringsagenda van de nieuwe coalitie en de organisatieontwikkeling;
• advisering bij het opzetten en uitvoeren van participatietrajecten, aansluitend bij de Visie op interactie met de samenleving;
• effectieve werkvormen voor (online) bijeenkomsten;
• de ontwikkeling en het gebruik van social media, infographics en animaties;
• de inzet van betrokkenheidsprofielen;
• trainingen Klare Taal/Direct Duidelijk;
• voldoen aan het besluit Digitale Toegankelijkheid;
• advisering en ondersteuning van de verdere organisatieontwikkeling, waarin van alle collega’s gevraagd wordt een communicatieve, open opstelling te hebben naar de vragen en behoeftes van de samenleving

Informatievoorziening

Optimale informatievoorziening gaat altijd over de vraag naar ondersteuning die er vanuit de business is. De ontwikkelrichting daarin wordt enerzijds gedreven door interne ontwikkelingen maar anderzijds ook door landelijke of zelfs wereldwijde technologische ontwikkelingen. In 2022 concentreren we ons daarom op de volgende onderwerpen:
• Doorontwikkeling van de informatieorganisatie
• Verdere uitrol datagedreven werken
• Invoering Wet Open Overheid
• Afronding invoering Zaakgericht Werken
• Informatieveiligheid
• Domeinspeficieke ontwikkelingen in de informatievoorziening

Doorontwikkelen van de informatieorganisatie
We zetten stappen om de rol van functioneel beheerder verder te professionaliseren. We maken een plan om te zorgen dat deze rol door de gehele organisatie heen op eenduidige wijze ingevuld wordt en volgen bij de invulling van de rol de internationale standaarden daarvoor (ITIL, BiSL, ASL).

Verdere uitrol datagedreven werken
We zetten de ontwikkeling van dashboards met managementinformatie, zoals gestart in 2021, door. We stellen spelregels op voor het gebruik van data uit de diverse bronsystemen om kwaliteit van de informatie te borgen. Ontwikkeling van dashboards gebeurt op basis van de vraag vanuit de organisatie.

Invoering Wet Open Overheid
Per 1 januari wordt (de eerste fase van) de Wet Open Overheid van kracht. Deze wet verplicht ons actief informatie openbaar te maken. Hoewel de wet al grotendeels is voorbereid in 2021, zal 2022 in het teken staan van borgen dat aan de verplichtingen van de wet wordt voldaan en ons voorbereiden op de volgende fase van de wet, waarbij nog meer informatie actief openbaar gemaakt moet worden.

Afronding Zaakgericht Werken
In 2022 ronden we het project Zaakgericht Werken af, waarmee we de organisatie de stap hebben laten maken naar een zaakgerichte en daarmee procesgerichte werkwijze. Tevens hebben we dan de belangrijkste backoffice applicaties gekoppeld aan het zaaksysteem ten behoeve van een integraal klantbeeld en archiefwaardige opslag van documenten.

Informatieveiligheid
Informatieveiligheid is uiteraard een doorlopend thema. In 2021 is, naar aanleiding van de bevindingen in het Rekenkamerrapport daarover, een projectmatige aanpak opgesteld om de zaken die daarin naar voren kwamen te adresseren. Het komende jaar zal in het teken staan van het uitvoeren van deze deelprojecten, om zo de informatieveiligheid optimaal aan te sluiten bij de actuele inzichten en voorbereid te zijn op nieuwe ontwikkelingen.

Domeinspecifieke ontwikkelingen in de informatievoorziening
In 2022 zal de Omgevingswet in werking treden. De voorbereidingen daarvoor op gebied van de informatievoorziening lopen al geruime tijd, en zullen in 2022 in aanloop naar de inwerkingtreding van de wet afgerond worden.
In het Sociaal Domein is in 2021 een programma gestart voor de doorontwikkeling van de informatievoorziening, zodat deze optimaal de werkprocessen ondersteunt. Dit programma loopt gedurende 2022 door.

Juridische zaken

Jaarlijks wordt aan de hand van kengetallen zoals aantallen en uitkomsten van bezwaren, rechtszaken en aansprakelijkstellingen onderzocht of de organisatie juridisch in control is en of de juridische kwaliteit van werkprocessen voldoende is. Indien noodzakelijk worden verbeteracties ingezet, bijvoorbeeld op het gebied van kennisontwikkeling en -uitwisseling, kwaliteit van regelgeving, bevoegdheden, te gebruiken formats en sjablonen. Daarnaast richten we ons in 2022 op de volgende onderwerpen dan wel ontwikkelingen.

Inwerkingtreding Omgevingswet
Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Ruimtelijke regelgeving moet verwerkt worden in het Omgevingsplan. Hier is een aantal jaren de tijd voor, maar de voorbereidingen hiervoor lopen al. Juridische zaken adviseert hierover aan de projectgroep Omgevingswet. Daarnaast moeten voor 1 juli 2022 enkele nieuwe verordeningen worden opgesteld en bestaande technisch worden aangepast.

Privacy en gegevensbescherming
Het is een continu proces om gegevensbescherming onderdeel te laten zijn van de processen en systemen van burgemeester, college van B&W en raad en daarmee aantoonbaar te voldoen aan privacywetgeving. Het vraagt om structurele borging van dit onderwerp. Waar het jaar 2021 in het teken stond van 'lessons learned' van het afgelopen jaren van de AVG en de verdere implementaties en verbeteringen, zal in 2022 gelet op de nieuwe organisatiestructuur opnieuw privacybewustzijn en ieders rol daarbinnen centraal staan.

Invulling van nieuwe rollen en de wederzijdse verwachtingen vergt hernieuwde aandacht voor privacy en de rollen en taken van een ieder daarin. Met name de rol van managers als procesverantwoordelijke voor informatieveiligheid en privacy met het oog op de verplichting om DPIA's uit te voeren verdient aandacht. Om als managers de verantwoordelijkheid voor privacy en informatieveiligheid te kunnen nemen en erop te kunnen sturen wordt aanbevolen om privacy te integreren in de bedrijfsvoering en onderdeel te maken van de planning- en controlcyclus. Bezwaarschriften Digitalisering zal in 2022 een vervolg krijgen. Met name de uitwisseling van stukken en dossiers op een efficiënte maar veilige manier zal verder worden ontwikkeld. Onderzocht wordt of de commissieleden gebruik kunnen gaan maken van het iBabs-systeem.

Wijzigingswet Wet open overheid (Woo)
De verwachting is dat deze wet niet voor 1 juli 2022 in werking treedt. De wet bevat een inspanningsverplichting voor bestuursorganen om bij de uitvoering van hun taak uit eigen beweging documenten actief openbaar te maken. De verplichtingen op grond van deze wet gaan gefaseerd in werking. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. Deze informatie moet duurzaam en toegankelijk worden gearchiveerd en gemakkelijk gevonden en geraadpleegd kunnen worden. We gaan verder met inventariseren wat er nodig is voor de implementatie van deze wetgeving. Om gemeenten hierbij te ondersteunen is het VNG project Digitale Archieven op orde van start gegaan. De gemeente Overbetuwe is bij het project aangesloten.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Indicator	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Bron
Formatie: aantal Fte per 1.000 inwoners	6,9	7,1	7,1	7,1	6,7	Interne bron
Bezetting: aantal Fte per 1.000 inwoners	5,4	6,2	6,2	6,2	6,3	Interne bron
Apparaatkosten: kosten per inwoner	645,2	631,7	634,0	636,2	649,5	Interne bron
Externe inhuur tlv P-budget	30%	21%	19%	14%	13%	Interne bron
Externe inhuur tlv P-budget incl overige budgetten	33%	26%	23%	18%	17%	Interne bron
Overhead: % van totale lasten	16%	12%	12%	14%	14%	Interne bron

VI. Verbonden partijen

1. Inleiding

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), titel 2.3., artikel 15, dient de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien. Om te spreken van een verbonden partij, dient de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang in de betreffende partij te hebben.
De paragraaf verbonden partijen dient tenminste te bevatten:

1. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
2. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
3. de lijst van verbonden partijen.

2. Bestuurlijk belang

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een bestuurlijke participatie of het hebben van stemrecht. Het uitoefenen van bestuurlijke invloed op het bestuur van een bestuurlijk verbonden organisatie door de gemeente is er op gericht het publieke belang te dienen. In het nastreven van het publieke belang dient de reden gelegen te zijn van het aangaan van een relatie met een derde rechtspersoon.

3. Financieel belang

Alleen een bestuurlijk belang maakt een partij nog geen zogenaamde verbonden partij, daarvoor is ook een financieel belang vereist. Onder financieel belang worden niet alleen eigendomsrechten, zoals die voortvloeien uit het bezit van aandelen begrepen, maar ook constructies als het verstrekken van leningen, het verlenen van subsidies en het stellen van garanties.

4. Beleid verbonden partijen

In de “Nota verbonden partijen” is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en het toezicht met betrekking tot de verbonden partijen is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad inzicht te geven over de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd over goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en over adequate beheersing van de eventuele risico’s. Het gaat niet alleen om het bereiken van doelstellingen van de verbonden partijen zelf, maar ook om het bereiken van de doelstellingen die de gemeente met deelname in de verbonden partij heeft beoogd. Zowel financieel als inhoudelijke prestatieafspraken.

Financieel overzicht

Nr	Cat	Verbonden partij	Bijdrage	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
		(bedragen x € 1.000)	2022	1 jan	31 dec	1 jan	31 dec
		Gemeenschappelijke regelingen					
1	A	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	4.038	4.492	3.343	43.607	41.675
		Veilig Thuis	316	-56	732	1.038	1.599
2	A	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	992	776	699	3.749	3.609
3	A	Park Lingezegen	246	5.176	4.409	654	236
4	B	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)	4.299	674	636	1.833	1.755
5	B	Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal	12	2.292	2.356	2.974	2.802
6	B	Recreatieschap Overbetuwe	0	0	0	0	0
7	B	BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	2.219	0	0	11.500	10.500
8	B	GR Regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio)	335	0	0	0	0
		Vennootschappen en coöperaties					
9a	A	Commandiet Westeraam BV	0	218	0	0	0
9b	B	GEM Westeraam Beheer BV	0	454	0	0	0
9c	A	GEM Westeraam Elst CV	0	0	0	0	0
10	A	Ondernemerscentrum De Schalm BV	0	887	870	1.139	1.100
11	B	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	4.887	5.097	144.802	155.262
12	B	Vitens NV	0	533	557	1.293	1.340
		Stichtingen en Verenigingen					
13	B	St. Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk (SSGA)	4	0	0	3.619	3.386
		Totale bijdrage verbonden partijen	**12.461**				

De omvang van het eigen- en vreemd vermogen is voor de meeste verbonden partijen gebaseerd op de jaarstukken 2020.

VP Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
Voor alle taakvelden (Bevolkingszorg, Regionale brandweer, Jeugdgezondheidszorg en Veilig Thuis) geldt dat er geen relevante ontwikkelingen te melden zijn (going concern).	
Doelstelling/openbaar belang	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, veilig thuis, epidemiologie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, bevolkingszorg, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.
Bestuurlijk belang	DB: Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (wisselend met gemeente Lingewaard) AB: Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos en wethouder R. Engels Lid van de financiële commissie VGGM: Wethouder R.W.M. Engels
Deelnemende partijen	15 regiogemeenten: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Risico's	Groot. De algemene bedrijfsreserve (ABR) wordt gebruikt om exploitatieoverschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om nadelige exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Programma	Diversen

2. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Het jaar 2022 brengt een aantal financiële onzekerheden met zich mee. Vanaf 1 juli 2022 gelden de Omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging en de veranderde bevoegdheden voor bodemtaken. Eerder werd, via de zogeheten besparingsbrief uit het najaar van 2020, al aangegeven dat rekening zou worden gehouden met de besparingsdoelstellingen van de partners. Voorts zal voor 2022 hetzelfde uurtarief van 92 euro gelden als voor 2021. In de meerjarenbegroting 2023-2025 is zichtbaar dat verdere kostenreductie zal worden vormgegeven, met name op het gebied van ICT en huisvesting.	
Doelstelling/openbaar belang	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol)
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en 10 regiogemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Risico's	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. Eventuele bedrijfsrisico's worden gedragen naar rato van inbreng van taken en verantwoordelijkheden zoals beschreven in het bedrijfsplan van ODRA.
Programma	Volksgezondheid en milieu

3. Parkorganisatie (Park Lingezegen)	
In 2022 richt de parkorganisatie zich op beheer en doorontwikkeling van Park Lingezegen. Door te faciliteren, het medeorganiseren van events en door het opzetten en inzetten van communicatie(middelen), wordt ingezet op het stimuleren van het gebruik van Park Lingezegen.	
Doelstelling/openbaar belang	De realisatie en coördinatie van het beheer Park Lingezegen
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder W.H. Hol en Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (per februari 2021) DB: Wethouder W.H. Hol
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en gemeenten: Arnhem, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe en Waterschap Rivierenland (Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland hebben aangegeven uit de huidige GR te stappen)
Risico's	n.v.t.
Programma	Cultuur en recreatie

4. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem	
De gekozen netwerkaanpak om schooluitval te voorkomen wordt voortgezet. Daarnaast is er een verstevigde aanpak om de overgang van school naar werk soepeler te laten verlopen. De controle en handhaving wordt verder versterkt zodat mogelijke fraude bij zorgaanbieders sneller aan het licht komt. De inzet van het Werkgeversservicepunt van inwoners met arbeidsbeperkingen is intensiever. Op die manier werkt het WSP aan een meer inclusieve maatschappij. Het formele werkgeverschap van de Wsw wordt door de MGR ongewijzigd voorgezet in samenhang met het materiële werkgeverschap dat bij Scalabor is belegd (tot en met 2022).	
Doelstelling/openbaar belang	Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein op het gebied van: - inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein; - de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie; - de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben; - het formele werkgeverschap voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst in het kader van de Wet sociale werkvoorziening.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder B.E. Faber - de Lange (plv. Wethouder R.W.M. Engels).
Deelnemende partijen	De 11 regio- gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (Zevenaar na fusie met Rijnwaarden tot 1 gemeente).
Risico’s	Risico beperkt zich tot de betaalde bijdrage. Risico is uittredende gemeenten uit de GR. Frictiekosten worden toegerekend aan de uittredende partij, maar de verdeling t.a.v. overhead zal verhogen. De kosten Wsw lopen op. Met Scalabor hebben wij een contract tot eind 2022. Wij onderzoeken nu mogelijke andere scenario's. In alle gevallen zijn er implementatiekosten mee gemoeid. Zetten we het contract met Scalabor voort dan lopen de kosten op.
Programma	Diversen

5. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal	
Geen relevante ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking
Bestuurlijk belang	Afvaardiging gemeente Overbetuwe in de Euregioraad: Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (geen plv) Raadslid J.T.A. Hanekamp-Janssen (plv. Raadslid H.J. Mulder) Raadslid K. Grimm (plv. Raadslid R.B.H. Beune)
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, gevestigd in Kleve, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten.
Risico's	Gering
Programma	Algemeen Bestuur

6. Recreatieschap Over-Betuwe	
Geen relevante ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openluchtrecreatie en toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen op bovenlokaal niveau betreft.
Bestuurlijk belang	AB: • Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol) • Wethouder W.H. Hol (plv.Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder)
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe.
Risico's	Gering Het Recreatieschap Over-Betuwe is één van de drie aandeelhouders van de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. In het geval deze BV niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, gaat ze (uiteindelijk) zonder verdere verplichtingen van de aandeelhouders failliet.
Programma	Cultuur en recreatie

7. Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (VAN)	
Door in te zetten op het versterken en uitbreiden van vrijwilligersvervoersdiensten is de verwachting dat het gebruik van het vraagafhankelijk vervoer vanaf 2022 niet verder zal toenemen. In het kader van de ombuigingsvoorstellen is het budget leerlingenvervoer vanaf 2022 taakstellend op het niveau 2021 gezet. In het najaar 2021 worden concrete maatregelen uitgewerkt om deze taakstelling te realiseren.	
Doelstelling/openbaar belang	De samenwerking heeft als doel het aanvullend openbaar vervoer, het leerlingenvervoer en het gemeentelijk maatwerkvervoer slimmer, efficiënter en klantvriendelijker te organiseren en beter af te stemmen op de mogelijkheden van de inwoners.
Bestuurlijk belang	Bestuur: Wethouder R.W.M. Engels (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder) Voorzitter: Wethouder R.W.M. Engels
Deelnemende partijen	18 regiogemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar
Risico's	Normaal. De BVO heeft geen eigen vermogen. Tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Programma	Onderwijs, Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

8. GR Regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio)	
Per 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio van start gegaan. De Groene Metropoolregio werkt aan de hand van een regionale agenda. In de regionale agenda 2021-2025 zijn de vijf opgaven uitgewerkt naar speerpunten en doelstellingen. Ook vindt u in deze regionale agenda een doorkijk naar de activiteiten.	
Doelstelling/openbaar belang	De gemeenschappelijk regeling richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem Nijmegen , in zowel nationaal als internationaal perspectief. De gemeenschappelijk regeling werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen.
Bestuurlijk belang	Lid AB: Burgemeester R. P. Hoytink-Roubos (plv. wethouder B.E. Faber - de Lange) Leden van de Bestuurlijke opgaventeams: · Opgave Productieve regio: Wethouder B.E. Faber - de Lange · Opgave Groene Groeiregio: Wethouder W.H. Hol · Opgave Circulaire regio: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder
Deelnemende partijen	18 regiogemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Risico’s	Indien bij de jaarrekening een tekort ontstaat, komt dit voor rekening van de deelnemende gemeenten. De verdeling van het tekort vindt plaats op overeenkomstige wijze als beschreven bij het bepalen van de inwonerbijdrage.
Programma	Algemeen bestuur

VP Vennootschappen en coöperaties

9a. Commandiet Westeraam B.V. te Elst	
In de tweede helft van 2021 zal de GEM Westeraam CV worden geliquideerd. Hierna zal eind 2021 / begin 2022 de liquidatie van de GEM Westeraam BV en de Commandiet Westeraam BV volgen. Tijdens het opstellen van deze paragraaf waren alle gronden verkocht en zijn er geen risico's meer aanwezig. Eind 2021 zal de slot uitkering aan de gemeente plaats vinden. Na liquidatie zal het aandelenkapitaal aan de gemeente worden teruggestort.	
Doelstelling/openbaar belang	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48% deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.
Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders Directeur: drs. M.G.L.B. Vincent De directeur van de Commandiet tekent de jaarstukken van de GEM
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	N.v.t.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

9b. GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst	
Na liqudiatie van de GEM Westeraam CV zal deze BV naar verwachting eind 2021/begin 2022 worden geliquideerd. Zie 9a voor meer informatie.	
Doelstelling/openbaar belang	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.
Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe, Rabo Vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos-Projekten BV
Risico's	Het risico is beperkt tot de nominale inleg: € 10.891
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

9c. GEM Westeraam Elst C.V. te Elst	
In de tweede helft van 2021 zal de GEM Westeraam CV worden geliquideerd.	
Doelstelling/openbaar belang	Het verkrijgen en vervreemden van onroerende zaken en het bouwrijp maken en het exploiteren van onroerende zaken. Alles binnen het exploitatiegebied.
Bestuurlijk belang	Er vindt geen afzonderlijke vennotenvergadering van GEM CV plaats. De jaarrekening wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stukken van de BV al zijn vastgesteld).
Deelnemende partijen	GEM Westeraam Beheer B.V., Commandiet Westeraam B.V. en overige commandieten (drie marktpartijen)
Risico's	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondexploitatie van Westeraam
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

10. Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst	
Er wordt gewerkt aan een discussiepaper voor het college om te bepalen of we het pand willen aanhouden. Naar verwachting wordt deze in Q4 2021 in het college ingebracht. Taxatie, meerjarenonderhoudsplan, bezetting en beheer worden hierin meegenomen. Hiermee is dan ook de toekomstige dividenduitkering onzeker.	
Doelstelling/openbaar belang	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Commissaris: P. Waterman
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is
Programma	Economische zaken
Dividend	€ 0

11. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag	
Er zijn geen relevante ontwikkelingen aangegeven door de BNG voor de periode tot en met 2022, die aanleiding zouden kunnen geven het aandeelhouderschap in de BNG te heroverwegen.	
Doelstelling/openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier voor het maatschappelijk belang ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het aandelenbelang van de gemeente in BNG, een stem per aandeel van EUR 2,50 nominaal. Dit is 0,04% van het totaal aantal uitstaande aandelen . Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en gemeenten
Risico’s	Beperkt tot waarde van het belang. De gemeente Overbetuwe heeft in totaal 21.762 aandelen in bezit met een nominale waarde van EUR 54.405.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 39.389

12. Vitens N.V. te Zwolle	
Voor 2022 zijn er geen relevante ontwikkelingen te melden. Met ingang van de begroting 2020 is de dividend ontvangst structureel afgeraamd tot nul. De verwachting is nog steeds dat ook de komende jaren door Vitens geen dividend uitgekeerd zal worden vanwege toenemende structurele lasten.	
Doelstelling/openbaar belang	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	107 gemeenten en 3 provincies
Risico's	Het risico is beperkt tot het belang in aandelen (€ 34.717)
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	0

VP Stichtingen en verenigingen

13. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)	
Geen bijzondere ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Een toegang tot SGGA is nodig om een robuuste en toekomstgerichte ICT-beheerorganisatie te verkrijgen door deze centraal te positioneren. Het beoogd effect is een verhoogde continuïteit van de informatievoorziening en (digitale) dienstverlening en mogelijkheid tot innovatie(ve) producten.
Bestuurlijk belang	Teammanager informatie en ondersteuning vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen bestuur. Stemrecht tijdens de AB-vergadering (stemrecht gekoppeld aan het aantal toegewezen glasvezelverbindingen van het netwerk) .
Deelnemende partijen	25 deelnemers zoals gemeenten, scholen en andere non-profit organisaties
Risico's	Tegenover de kosten van € 110.000 voor de aansluiting op het netwerk staat een gebruiksrecht naar rato van de investering.
Programma	Reguliere werkzaamheden

VII. Grondbeleid

Inleiding

In deze Paragraaf Grondbeleid wordt een beknopte toelichting gegeven op het te voeren grondbeleid van 2022 tot en met 2025.

Het gemeentelijk grondbeleid

In februari 2018 is door de raad de Nota Visie op Grondbeleid 2018 vastgesteld. In deze nota zijn de (on-)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en is aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is.
Met de vaststelling van deze nota ligt het accent op facilitair grondbeleid, dat wil zeggen dat initiatieven tot ruimtelijke ontwikkelingen in hoofdzaak aan ontwikkelende partijen worden overgelaten en de gemeente zelf in beperkte mate opereert op de grondmarkt. De gemeente heeft daarbij een regisserende en (aan)sturende rol. In 2021 is een start gemaakt met de actualisatie van voornoemde Visie. De geactualiseerde nota zal parallel aan de herziene Omgevingsvisie naar verwachting in 2022/2023 voor vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Verlies- en winstneming

Als uit de exploitatieopzet blijkt dat een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen.
Bij winstgevende complexen dient, voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen te worden. Dit zal jaarlijks worden beoordeeld bij de actualisatie van de grondexploitaties.

De te verwachten resultaten van de lopende actieve complexen

In 2022 zijn de volgende actieve grondcomplexen in exploitatie.

Complex (bedragen x € 1.000)	Resultaat GREX		Eindwaarde per
Woningbouwcomplexen			
Elst Centraal (stationsplein West)	693	N	31-12-2022
Heteren Centrum	1.268	N	31-12-2022
subtotaal	*1.961*	*N*	
Bedrijvencomplexen			
De Merm Elst	298	N	31-12-2022
De Merm Oost Elst	658	N	31-12-2025
Elst Centraal Oost (Rijnstate)	72	V	31-12-2024
subtotaal	*884*	*N*	
De Woongaard	997	N	31-12-2024
Totaal	**3.842**	**N**	
Voor de complexen met een nadelig saldo is een voorziening gevormd van ruim € 3,9 miljoen. Hierbij is ervanuit gegaan dat de complexen Elst Zuid (De Morel) en de Spoorallee in 2021 worden afgesloten en dat de grondexploitatie voor het grondcomplex De Woongaard op 5 oktober door de gemeenteraad wordt vastgesteld.			

Faciliterende grondcomplexen

Naast de bovengenoemde actieve grondcomplexen zijn er ook faciliterende grondcomplexen. Bij deze faciliterende grondcomplexen maakt de gemeente ontwikkelaars/grondeigenaren het mogelijk hun gronden te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende grondexploitatie worden op de ontwikkelaar/grondeigenaar verhaald. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan. De gemeente beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit het begeleiden van de planvorming voorafgaand en tijdens de bestemmingsplanprocedure (inspraak en vaststellen van het bestemmingsplan) en toezicht op aanpassing openbare voorzieningen en eventueel overdracht openbaar gebied. Bij de voorbereiding tot realisatie van deze projecten worden de volgende overeenkomsten gebruikt:

- **Intentieovereenkomst:** hierin worden afspraken gemaakt over de rolverdeling en kosten om de maatschappelijke, financiële en ruimtelijke haalbaarheid van het plan te toetsen.
- **Exploitatieovereenkomst:** hierin worden naast financiële afspraken ook afspraken gemaakt over het woningbouwprogramma, inrichtingsplannen en de bestemmingsplanmedewerking.
-

Risico’s grondexploitatie

De risico’s die de gemeente Overbetuwe loopt met de langjarige uitvoering van de grondexploitatie zijn:

• Organisatorische risico’s:
- Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen
- Het niet (volledig) toekennen van subsidies
- Invoering van de vennootschapsbelasting

• Projectrisico’s:
- Archeologie
- Bodemverontreiniging
- Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene en rentekosten

• Verhaalrisico’s:
- Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars

• Risico’s op gebied van wet en regelgeving.
- Wijzingen in regelgeving door Europese, Rijks en Provinciale beleid die de voortgang van de projecten kunnen beperken. (o.a. het stikstofbesluit)

• Economische risico’s:
- Nadelige economische conjunctuur. Dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen), leidend tot (extra) rentekosten.

De actieve (grond)complexen worden geheel voor rekening en risico van de gemeente uitgevoerd. Om betreffende risico te kunnen dekken is gemeentelijke weerstandscapaciteit noodzakelijk. De weerstandscapaciteit is een financiële buffer om tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze, dat het voorzieningenniveau ongewijzigd kan worden gehandhaafd. Door aandacht te besteden aan het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller aanleiding zal zijn tot bezuinigingen.

De gewogen risicobedragen per 1-1-2022 van de actieve grondcomplexen over de periode 2022 - 2025 zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de programmabegroting. Het totale gewogen bedrag van de risico's van de grondcomplexen bedraagt ca. **€ 1.070.000.**

Grondcomplexen

In de jaren 2022 t/m 2025 wordt gewerkt aan de realisatie van onderstaande grondcomplexen.

Complex	Kern	Programma - nog te realiseren	looptijd
Actieve woningbouw complexen in exploitatie			
Elst Centraal (stationsplein West)	Elst	2 woningen	t/m 2022
Centrumplan Heteren	Heteren	65 woningen	t/m 2022
Actieve bedrijven complexen in exploitatie			
De Merm - Elst	Elst	Verkoop laatste kavels 2,0 ha	t/m 2022
De Merm Oost - Elst	Elst	Verkoop 2,4 ha	t/m 2025
Elst Centraal Oost (Rijnstate)	Elst	Ziekenhuis - bedrijfskavels	t/m 2024
Spoorallee - Elst	Elst	Multifunctioneel Sportcentrum - Onderwijs	t/m 2024
Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouw complexen			
Driel - Zuid Oost	Driel	ca. 110 woningen	nader te bepalen
Herontwikkeling Land van Tap	Elst	nader te bepalen	nader te bepalen
Passieve woningbouw complexen			
Virehof (Baltussenweg)	Driel	41 woningen	t/m 2023
Schubertstraat-Brahmstraat - Elst	Elst	8 woningen	t/m 2022
Rijzenburg - Elst	Elst	21 woningen	t/m 2022
Klooster - (Elst centraal)	Elst	ca. 48 woningen	nader te bepalen
De Pas - Elst	Elst	350 woningen	nader te bepalen
Tuyn van de Limes	Herveld	59 woningen	nader te bepalen
Grintpad	Herveld	17 woningen	t/m 2022
Hoofdstraat Herveld SSZ	Herveld	35 zorgappartementen	t/m 2022
Hoge Hof	Herveld	42 woningen	nader te bepalen
NIOO terrein	Heteren	ca. 26 woningen	nader te bepalen
Julianaweg-Flessenstraat	Heteren	54 woningen	nader te bepalen
Hoge Wei fase 2 Oosterhout	Oosterhout	ca. 44 woningen	nader te bepalen
Danenberg Flanken	Slijk Ewijk	26 woningen	nader te bepalen
Molenzicht, fase 2	Valburg	71 woningen	nader te bepalen
Veldzicht	Zetten	45 woningen	nader te bepalen
Passieve bedrijvencomplexen			
Park 15	Oosterhout	ontwikkeling 85 ha. Bedrijventerrein	nader te bepalen
Aamse Poort Noord - Elst	Elst	nader te bepalen	nader te bepalen

VIII. Heroverwegingen

Inleiding

Met ingang van de programmabegroting 2021 is deze paragraaf onderdeel van de planning en control documenten. Voor een gezonde financiële positie was het nodig om beleid te heroverwegen en de budgetten te bezien op hun realiteit.

Maatregelen uit de begroting 2021 (spoor 1)
Deze maatregelen hebben in de programmabegroting 2021 geleid tot een aantal keuzes die gericht waren op een sluitende jaarschijf 2021. In de 2e bestuursrapportage 2021 wordt beschreven dat de status van de taakstelling voor het sociaal domein is achterhaald, door de actualisatie van het beleidsplan sociaal domein in de Q2 monitor 2021. De overige maatregelen uit spoor 1 zijn in 2021 gerealiseerd.

Maatregelen Kadernota 2022 (spoor 2)
In de Kadernota 2022 zijn 35 maatregelen aan de raad voorgelegd en vervolgens verwerkt in het meerjarenperspectief 2022-2025. Om de voortgang van deze maatregelen goed te kunnen volgen, zijn ze als volgt gegroepeerd:

a. Bezuiniging
Dit zijn de maatregelen met een uitvoerend of financieel technisch karakter, die door de medewerker kunnen worden gerealiseerd. Deze maatregelen zijn in opgenomen in de begroting en daarmee afgerond.

b. Taakstelling
Een taakstelling is een opdracht van de raad aan het college om binnen de meegegeven randvoorwaarden een bepaalde bezuiniging te realiseren. De realisatie ervan kost tijd en de voortgang ervan wordt via met de raad gedeeld via de P&C cyclus.

c. Heroverweging
Een heroverweging vraagt om (een wijziging van) beleid en dus nog een specifiek bestuurlijk besluit. De monitoring van deze maatregelen verloopt eveneens via de P&C cyclus.

Aangezien de maatregelen uit de rubriek bezuinigingen inmiddels verwerkt zijn in de begroting 2022, ziet de actuele status van de maatregelen uit de Kadernota 2022 er als volgt uit:

Actuele stand van zaken maatregelen begroting 2022

bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Totaal maatregelen begroting 2022	1.011	2.432	2.639	2.549
Gerealiseerd	350	1.336	1.232	1.167
Nog te realiseren maatregelen begroting 2022	661	1.096	1.407	1.382

Maatregelen begroting 2022

De korte termijn plannen zijn concreet en daarmee daadwerkelijk te realiseren in 2021. Via de tussentijdse bestuursrapportages houden wij uw raad op de hoogte over de realisatie of voortgang.

Bezuinigingen, taakstellingen en heroverwegingen

Rubriek	Omschrijving	Wie	Wat
A Bezuiniging	Uitvoerende of technische maatregelen	Budgethouder	Uitvoering of < € 25.000
B Taakstelling	Taakstellende maatregelen	College	Realisatie vraagt tijd
C Heroverweging	Beleidsmatige maatregelen	Raad of College	Beleidswijziging noodzakelijk

gerealiseerd
niet uitvoerbaar

		Maatregelen begroting 2022	**Geraamd**			
		bedragen x € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
R	**Nr**	**Bezuinigingen, taakstellingen en heroverwegingen 2022**				
		A. Bezuinigingen				
A	BGR22-1.2	Overtollige verkeersborden	15	15	15	15
A	BGR22-1.3	Alternatieve invulling coordinator volwasseneducatie			7	7
A	BGR22-1.4	Integraliteit middelen lokaal onderwijsbeleid	4	4	4	4
A	BGR22-1.5	Onderwijs en arbeidsmarkt		5	5	5
A	BGR22-1.7	Lager onderhoudsniveau gemeentelijke accommodaties	14	14	14	14
A	BGR22-1.8	Kortere looptijd voorz. groot onderhoud accommodaties	50	50	50	50
A	BGR22-1.9	Verhoging prijs zwembadkaartje	60	60	60	60
A	BGR22-1.10	Communicatieplatform Overbetuwe Beweegt			5	5
A	BGR22-1.12	Vrijval bijdrage Airborn Herdenking	7	7	7	7
A	BGR22-1.13	Klanttevredenheid onderzoek	10	10	10	10
A	BGR22-1.17	Hart van Driel	65	130	130	65
A	BGR22-1.18	Hart van Oosterhout, deelproject nieuwbouw Sam Sam		136		
A	BGR22-1.19	Multifunctionaal sportcentrum		780	780	780
A	BGR22-1.21	Juridische procedures, inhuur huisadvocaat	10	10	10	10
A	BGR22- 2.4	Reduceren budget Kunst			20	20
A	BGR22- 2.5	Kermissen	10	10	10	10
A	BGR22- 2.6	Tarieven voor afvoer afval bij evenementen	15	15	15	15
A	BGR22- 2.8	Duurzaamheidsbudget	90	90	90	90
		Sub totaal bezuinigingen	**350**	**1.336**	**1.232**	**1.167**
		B. Taakstellingen				
B	BGR22-1.1	Integraliteit middelen jongerenparticipatie			24	24
B	BGR22-1.6	Vervreemden vastgoed	100	100	100	100
B	BGR22-1.11	Overbetuwe Doet			32	32
B	BGR22-1.14	Rationaliseren welzijnssubsidies		100	100	100
B	BGR22-1.16	Slimmer beheer en aanbesteden beheer openb ruimte		100	100	100
B	BGR22-1.20	Verkoop overtollige gronden/reststroken	30	30	30	10
B	BGR22- 2.1	Leerlingenvervoer	60	120	180	180
B	BGR22- 2.2	Alternatieve bekostiging PO Jeugd			115	115
B	BGR22- 2.3	Overbetuwe Beweegt			55	55
B	BGR22- 2.7	Bijdrage ODRA		90	90	90
		Sub totaal taakstellingen	**190**	**540**	**826**	**806**

		C. Heroverwegingen				
C	BGR22-1.15	Bijzondere bijstand anders organiseren		75	75	75
C	BGR22- 3.1	Hondenbelasting	66	66	66	66
C	BGR22- 3.2	Invoering toeristen- en forensenbelasting	60	70	75	70
C	BGR22- 3.3	Kostendekking begraafplaatsen	25	25	25	25
C	BGR22- 3.4	Kostendekking omgevingsvergunningen	300	300	300	300
C	BGR22- 3.5	Kostendekking leges bestemmingsplannen	20	20	20	20
C	BGR22- 3.6	Kostendekking leges evenementen Park Lingezegen			20	20
		Sub totaal heroverwegingen	**471**	**556**	**581**	**576**
Totaal maatregelen begroting 2022			**1.011**	**2.432**	**2.639**	**2.549**

Het meer kostendekkend maken van de tarieven voor begraafplaatsen komt neer op een verhoging van 45%. In de Kadernota 2022 is ten onrechte gesproken over een verdubbeling van het tarief. Met een stijging van 45% is het tarief vergelijkbaar met het gemiddeld tarief dat gehanteerd wordt in de regio.

Toelichting op de niet uitvoerbare maatregelen

Alternatieve invulling coördinatie volwasseneducatie

De invulling van een alternatieve invulling aan de coördinator volwasseneneducatie zorgt voor dusdanige frictiekosten dat de investering om de besparing te realiseren te hoog is. Deze frictiekosten waren niet eerder in beeld.

Klanttevredenheidsonderzoek

We zijn overgestapt naar een andere aanbieder. Aanvankelijk leek deze aanbieder goedkoper te zijn. Omdat we echter kiezen voor twee jaarlijkse momenten om een onderzoek te laten doen, zijn we toch niet goedkoper uit. Bovendien bleken er nog kosten bij te komen die niet in de offerte stonden (verzendkosten).

FINANCIËLE BEGROTING

I. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

In onderstaande tabel is per programma aangegeven wat de nagekomen financiële mutaties zijn ten opzichte van de Kadernota 2022.

(bedragen x € 1.000) in deze tabel: lasten+ en baten -	2022	2023	2024	2025
Saldi Kadernota 2022	**656**	**-892**	**-421**	**-982**
Mutaties 1. Openbare orde en veiligheid				
-				
Mutaties 2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
-				
Mutaties 3. Economische zaken				
-				
Mutaties 4. Onderwijs				
-				
Mutaties 5. Cultuur, sport en recreatie				
- verwerking amendement A-1 KN2022 (zwembad Zetten)		230	230	230
Mutaties 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening				
- aanpassing budgetten Sociaal Domein structureel (diverse TV)	973	157	-645	-1.716
- aanpassing budgetten Sociaal Domein incidenteel (diverse TV)	377	90	0	0
Mutaties 7. Volksgezondheid en milieu				
-				
Mutaties 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting				
- lagere doorbel. aan grondexploit. (uren, rente, overhead)	144	144	144	144
Mutaties 9. Financiën en bedrijfsvoering				
-				
Mutaties 10. Algemeen bestuur				
- lagere lasten bestuur door lagere sociale lasten wethouders (TV 0.1)	-62	-62	-62	-62
Mutaties Alg. dekkingsmid / overhead / VPB / onvoorzien				
- taakveld treasury en kapitaallasten (per saldo rentevoordeel) (TV 0.5)	-590	-648	-617	-608
- aanvullende middelen Jeugdzorg 2022-2025 (TV 0.7)	-3.550	-2.138	-1.958	-1.741
- korting AU vanwege herverdeling gemeentefonds (TV 0.7)		711	1.422	2.133
- verwerking meicirculaire 2021 AU (per saldo jaarlijks nadeel) (TV 0.7)	365	928	1.179	466
- aanvullingen ICT-investeringen (TV 0.4)		226	244	259
- aframing loonkosten voormalig TPR (TV 0.8)	-195	-195	-195	-195
- vervangingsinvesteringen openbare ruimte (TV 0.8)	0	85	170	255
- prijsstijgingen infrastructurele werken	25	25	25	25
- storting overschot 2022 in Algemene Reserve (TV 0.10)	1.903	0	0	0
- diverse overige mutaties van per saldo	-46	-291	-126	148
Mutaties Totaal	**-656**	**-738**	**-189**	**-662**
Saldi Begroting 2022	**0**	**-1.630**	**-610**	**-1.644**

II. Overzicht baten en lasten 2022

(bedragen x € 1.000) in deze tabel: lasten+ en baten -	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserves	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid	4.139	-111	4.028	0	4.028
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.480	-26	5.454	-300	5.154
3. Economische zaken	640	-294	346	0	346
4. Onderwijs	6.275	-444	5.831	-123	5.708
5. Cultuur, sport en recreatie	10.121	-1.347	8.774	-1.310	7.464
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	52.157	-11.320	40.837	-2.380	38.457
7. Volksgezondheid en milieu	11.072	-10.549	522	0	522
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.855	-2.536	318	-178	140
9. Financiën en bedrijfsvoering	16.093	-1	16.092	-28	16.064
10. Algemeen bestuur	3.316	-497	2.818	0	2.818
Subtotaal	**112.146**	**-27.125**	**85.021**	**-4.319**	**80.702**
Algemene Dekkingsmiddelen	1.446	-83.960	-82.513	1.736	-80.777
Overhead *	-	-	-	-	-
VPB	20	0	20	0	20
Onvoorzien	55	0	55	0	55
Saldo	**113.668**	**-111.085**	**2.583**	**-2.583**	**0**

* Programma 9 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

III. Structureel begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000) in deze tabel: lasten+ en baten -	2022		2023		2024		2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Openbare orde en veiligheid	4.139	-111	4.208	-111	4.208	-111	4.208	-111
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.480	-26	5.508	-26	5.533	-26	5.560	-26
3. Economische zaken	640	-294	550	-294	550	-294	550	-294
4. Onderwijs	6.275	-444	6.222	-444	6.197	-444	6.212	-444
5. Cultuur, sport en recreatie	10.121	-1.347	8.875	-1.347	8.646	-1.367	8.651	-1.367
6. Sociale voorz. en maatschappelijke dienstverl.	52.157	-11.320	50.709	-11.580	49.742	-11.729	48.735	-11.802
7. Volksgezondheid en milieu	11.072	-10.549	10.969	-10.549	10.945	-10.549	10.924	-10.549
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.855	-2.536	2.650	-2.536	2.651	-2.536	2.716	-2.516
9. Financiën en bedrijfsvoering	16.093	-1	16.251	-1	16.193	-1	16.198	-1
10. Algemeen bestuur	3.316	-497	3.373	-497	3.599	-871	3.606	-871
Subtotaal	**112.146**	**-27.125**	**109.314**	**-27.386**	**108.264**	**-27.927**	**107.362**	**-27.980**
Algemene Dekkingsmiddelen	1.446	-83.960	1.165	-82.275	1.184	-81.728	1.170	-81.792
Overhead *	-	-	-	-	-	-	-	-
VPB	20	0	15	0	10	0	10	0
Onvoorzien	55	0	55	0	55	0	55	0
Totaal	**113.668**	**-111.085**	**110.549**	**-109.660**	**109.513**	**-109.655**	**108.597**	**-109.772**
Saldo van baten en lasten	**2.583**		**889**		**-142**		**-1.175**	
Mutatie reserves	-2.583		-2.519		-468		-469	
Saldo na mutatie reserves	**0**		**-1.630**		**-610**		**-1.644**	
Saldo incidentele baten en lasten	255		-1.602		40		-175	
Structureel begrotingssaldo	**-255**		**-28**		**-650**		**-1.469**	

* Programma 9 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

IV. Incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000) in deze tabel: lasten+ en baten -	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Openbare orde en veiligheid								
geen incidentele mutaties								
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
- PNL-post 3d Invasieve plantensoorten (TV 2.1)	55							
- PNL-post 3e Invasieve plantensoorten (TV 2.1)			15		15		15	
3. Economische zaken								
- Niet vergoede uitgaven RTG (TV 3.2)	90							
4. Onderwijs								
- PNL 32b projectleider nieuwbouw SamSam	75							
- Quick wins nr. 1.18: Hart van Oosterhout deelproject SamSam (TV 4.2)			-136					
5. Cultuur, sport en recreatie								
- PNL-post 48c Herdenking WOII eenmalig 2022 (TV 5.3)	27							
- Kunstgrasvelden inhaalafschrijving (TV 5.2)	1.290							
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening								
- Eenmalige exploitatielasten Actie eropaf:	10							
- Quick wins nr. 1.6: vervreemden van vastgoed (TV 6.1)		-100		-100		-100		-100
- Sociaal Domein (betreft diverse TV)	377		90					
- Extra afschrijving De Wanmolen wegens nieuwbouw (TV 6.1)			374					
7. Volksgezondheid en milieu								
geen incidentele mutaties								
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting								
- Quick wins nr. 1.17: Hart van Driel (TV 8.1)	-65		-130		-130		-65	
- Quick wins nr. 1.20: verkoop overtollige gronden (TV 8.2)		-30		-30		-30		-10
- Aanvullend incidenteel budget invoering Omgevingswet (TV 8.3)	140							
9. Financiën en bedrijfsvoering								
geen incidentele mutaties								
10. Algemeen bestuur								
geen incidentele mutaties								
Algemene dekkingsmiddelen / onvoorzien								
- PNL-post 75a5 Effecten organisatieontwikk. 2022 (TV 0.8)	167							
- KN2022 onderdeel E investeren in kwaliteit mensen (TV 0.8)	150		150		150			
- KN2022 onderdeel E investeren in kwaliteit processen (TV 0.8)	150		150		150			
Totaal	**2.466**	**-130**	**513**	**-130**	**185**	**-130**	**-50**	**-110**
Saldo incidentele baten en lasten	**-2.596**		**-643**		**-315**		**-60**	
Incidentele mutatie reserves (TV 0.10)	-2.081		-1.985		-15		-15	
Effect op begrotingssaldo	**255**		**-1.602**		**40**		**-175**	

Toelichting incidentele baten en lasten > € 150.000

Vooruitlopend op de herziening van de Financiële verordening worden de incidentele lasten en baten vanaf € 150.000 hieronder toegelicht.

Kunstgrasvelden inhaalafschrijving (TV 5.2) (€ 1.290.000)
In 2008 is er begonnen met de aanleg van kunstgrasvelden. De kredieten die hiervoor beschikbaar gesteld zijn, werden in 30 jaar afgeschreven. De toplagen van deze velden hebben een kortere levensduur, de eerste ervan zijn inmiddels aan vervanging toe. Deze vervanging was nog niet voorzien in de begroting 2021. In deze begroting 2022 zijn de vervangingslasten van de nieuwe toplagen gebaseerd op de componentenmethode. Dit betekent dat we voor de vervanging van het component 'toplaag' een afschrijvingstermijn van 14 jaar gaan hanteren en in 2022 te maken krijgen met een inhaalafschrijving van de 'oude' investering van de toplagen. Dit bedrag was al opgenomen in de Kadernota 2022.

Sociaal Domein (betreft diverse TV) € 377.000)
Eind 2020 heeft u als raad 18 maatregelen vastgesteld die gezamenlijk gericht zijn op het beheersbaar maken en terugdringen van uitgaven in het sociaal domein. Deze maatregelen zorgen én voor kostenbeheersing én passen binnen de kaders en doelen van het beleidsplan sociaal domein (vastgesteld 10-11-2020). Dit incidentele bedrag van € 377.000 betreffen eenmalige uitgaven in het jaar 2022 om de opgenomen maatregelen te kunnen realiseren.

Extra afschrijving De Wanmolen wegens nieuwbouw (TV 6.1) (€ 374.000)
De vervanging van de huidige accommodatie De Wanmolen door nieuwbouw leidt in 2023 tot een eenmalige extra afschrijving van de op dat moment nog resterende boekwaarde.

PNL-post 75a5 Effecten organisatieontwikkeling 2022 (TV 0.8) (€ 166.667)
In de begroting 2020 was een bedrag van € 500.000 opgenomen voor dekking van de (financiële) effecten van de organisatieontwikkeling. Dit bedrag is verdeeld over drie jaarschijven, 2020, 2021 en 2022.

KN2022 onderdeel E investeren in kwaliteit mensen (TV 0.8) (€ 150.000)
KN2022 onderdeel E investeren in kwaliteit processen (TV 0.8) (€ 150.000)
Om de in de begroting 2022-2025 opgenomen taakstellende bezuiniging op de organisatie te kunnen realiseren zijn (eenmalige) investeringen in de kwaliteit van mensen en in de kwaliteit van processen noodzakelijk. Deze bedragen waren al opgenomen in de Kadernota 2022.

Mutaties reserves (TV 0.10) (- € 2.081.000 in 2022)
Dit bedrag is samengesteld uit de volgende bedragen:
storting van € 1.903.000 in de AR zijnde het begrotingsoverschot 2022
onttrekking van € 2.470.000 uit de BR Tekorten Sociaal Domein
onttrekking van € 990.000 uit de AR ter dekking van inhaalafschrijving inzake kunstgrasvelden
onttrekking van € 200.000 uit twee BR kapitaallasten ter dekking van inhaalafschrijving inzake kunstgrasvelden
onttrekking van € 324.000 uit de AR ter dekking van de eenmalige lasten van de hierboven in het overzicht vermelde PNL-posten (invasieve plantensoorten, projectleider nieuwbouw SamSam, herdenking WO II en effecten organisatieontwikkeling.

Mutaties reserves (TV 0.10) (- € 1.985.000 in 2022)
Dit bedrag is samengesteld uit de volgende bedragen:
onttrekking van € 1.970.000 uit de BR Tekorten Sociaal Domein
onttrekking van € 15.000 uit de AR ter dekking van de eenmalige lasten van de hierboven in het overzicht vermelde PNL-post invasieve plantensoorten.

V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren

(bedragen x € 1.000) in deze tabel: lasten+ en baten -	Realisatie 2020			Begroting na wijziging 2021 (t/m BMR1-2021)			Begroting 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid	3.841	-154	3.688	3.740	-210	3.530	4.139	-111	4.028
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.768	-457	4.311	6.189	-26	6.164	5.480	-26	5.454
3. Economische zaken	641	-586	55	707	-327	379	640	-294	346
4. Onderwijs	5.469	-375	5.094	6.615	-444	6.171	6.275	-444	5.831
5. Cultuur, sport en recreatie	8.857	-1.163	7.693	9.298	-1.265	8.033	10.121	-1.347	8.774
6. Sociale voorz. en maatschappelijke dienstverl.	54.112	-13.077	41.035	54.000	-11.849	42.150	52.157	-11.320	40.837
7. Volksgezondheid en milieu	9.992	-8.946	1.046	10.866	-10.196	670	11.072	-10.549	522
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	4.114	-4.541	-427	3.462	-2.300	1.162	2.855	-2.536	318
9. Financiën en bedrijfsvoering	14.478	-42	14.436	16.953	-1	16.952	16.093	-1	16.092
10. Algemeen bestuur	3.239	-626	2.613	3.039	-555	2.484	3.316	-497	2.818
Totaal Programma's	**109.511**	**-29.968**	**79.543**	**114.868**	**-27.173**	**87.694**	**112.146**	**-27.125**	**85.021**
Algemene dekkingsmiddelen/overhead/VPB/onvoorzien	10.305	-87.807	-77.502	1.121	-83.605	-82.484	1.521	-83.960	-82.438
Mutaties reserves	12.852	-17.254	-4.403	1.235	-5.848	-4.614	2.078	-4.660	-2.583
Totaal	**132.667**	**-135.028**	**-2.362**	**117.223**	**-116.627**	**596**	**115.745**	**-115.745**	**0**
						#			

 # op basis van de Tweede bestuursrapportage 2021 (raadsbehandeling op 2 november 2021) komt het verwachte resultaat 2021 uit op € 1.004 nadelig.

VI. Reserves en Voorzieningen

Stand en verloop per reserve en voorziening

(bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Bij	Af	Saldo 1-1-2023	Bij	Af	Saldo 1-1-2024	Bij	Af	Saldo 1-1-2025	Bij	Af	Saldo 31-12-2025
Algemene Reserve	**6.149**	**1.903**	**1.314**	**6.738**	**1.630**	**15**	**8.353**	**610**	**15**	**8.948**	**1.644**	**15**	**10.577**
Bestemmingsreserves:													
- Kapitaallasten Ambtshuis	853	0	30	823	0	31	792	0	32	761	0	32	728
- Kapitaallasten Hockeycomplex	947	0	168	779	0	68	710	0	68	642	0	68	574
- Kapitaallasten Heteren-Centrum	3.805	0	178	3.626	0	178	3.448	0	178	3.270	0	178	3.091
- Kapitaallasten kunstgras Spero	232	0	124	107	0	24	83	0	24	58	0	24	34
- Kapitaallasten sporthal HPC	1.255	0	48	1.207	0	48	1.159	0	48	1.111	0	48	1.063
- Kapitaallasten tijdelijke huisvestingsmaatregelen	126	0	62	65	0	62	3	0	0	3	0	0	3
- Kapitaallasten P&R garage Elst	382	0	5	377	0	5	371	0	6	365	0	6	359
- Kapitaallasten huisvesting	747	0	26	721	0	27	695	0	27	667	0	28	640
- Kapitaallasten Bemmelseweg	485	0	0	485	0	9	476	0	9	467	0	9	458
- Kapitaallasten spoorkruisingen Elst Noord	2.710	0	0	2.710	0	50	2.660	0	51	2.609	0	51	2.558
- Bovenwijkse voorzieningen	3.057	pm	pm	3.057	pm	pm	3.057	pm	pm	3.057	pm	pm	3.057
- Vervanging materiaal Openbare Werken	2.261	90	240	2.111	90	211	1.989	90	185	1.894	90	183	1.801
- Afslag 38 Elst/Oosterhout	2.536	pm	pm	930	pm	pm	930	pm	pm	930	pm	pm	930
- Tekorten Sociaal Domein	4.430	0	2.465	2.536	0	1.965	2.536	0	0	2.536	0	0	2.536
- Brede Scholen	181	85	0	266	85	0	351	85	0	436	85	0	521
- Aankoopregeling RTG	930	pm	pm	930	pm	pm	930	pm	pm	930	pm	pm	930
Totaal bestemmingsreserves	**24.937**	**175**	**3.347**	**20.730**	**175**	**2.679**	**20.190**	**175**	**628**	**19.737**	**175**	**629**	**19.283**
Voorzieningen:													
- Wethouderspensioenen	6.598	0	288	6.311	0	288	6.023	0	288	5.735	0	288	5.447
- Nabestaandenpensioen	292	0	17	275	0	17	258	0	17	240	0	17	223
- Planschades	8	0	pm	8	0	pm	8	0	pm	8	0	pm	8
- Groot-onderhoud gemeentelijke accommodaties	2.782	437	298	2.921	437	520	2.839	437	136	3.140	437	494	3.082
- Groot-onderhoud brede scholen	745	103	92	756	103	409	450	103	87	466	103	245	324
- Riolering	9.841	0	1.472	8.369	0	1.274	7.095	0	1.355	5.741	0	1.428	4.312
Totaal voorzieningen	**20.267**	**540**	**2.167**	**18.640**	**540**	**2.508**	**16.672**	**540**	**1.883**	**15.329**	**540**	**2.473**	**13.397**

Prognose Algemene Reserve per 31 augustus 2021

Werkelijk saldo 31-12-2020 voor resultaatbestemming	**8.104**
Storting in AR vrij besteedbaar deel via bestemming rekeningresultaat 2020	175
Geoormerkte storting in AR via bestemming rekeningresultaat 2020	908
Werkelijk saldo 1-1-2021 na resultaatbestemming	**9.187**
Verwacht begrotingstekort 2021 (o.b.v. 2e Berap 2021)	-1.005
Onttrekkingen:	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2021	-622
- adm. en begrotingswijzigingen 2021 t/m raad juni 2021	0
- restanten van claims uit voorgaande jaren (t/m 2020)	-1.563
- onttrekking geoormerkte stortinng in AR	-908
Stortingen:	
- (eenmalige) begrotingsposten 2021 (betreft parkeeroplossing TV Heteren)	7
- afroming restant precario naar AR (rest ingezet als dekkingsmiddel saldo 2021)	1.053
Verwacht saldo 1-1-2022	**6.149**
Verwacht begrotingsoverschot 2022	1.903
Onttrekkingen:	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2022	-324
- voor inhaalafschrijvingen kunstgrasvelden	-990
Stortingen:	
- (eenmalige) begrotingsposten 2022	0
Verwacht saldo 1-1-2023	**6.738**
Verwacht begrotingsoverschot 2023	1.630
Onttrekkingen:	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2023	-15
Stortingen:	
- (eenmalige) begrotingsposten 2023	0
Verwacht saldo 1-1-2024	**8.353**
Verwacht begrotingsoverschot 2024	610
Onttrekkingen:	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2024	-15
Stortingen:	
- (eenmalige) begrotingsposten 2024	0
Verwacht saldo 1-1-2025	**8.948**
Verwacht begrotingsoverschot 2022	1.644
Onttrekkingen:	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2025	-15
Stortingen:	
- (eenmalige) begrotingsposten 2025	0
Verwacht saldo 31-12-2025	**10.577**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen per reserve

(bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Bij	Af	Saldo 1-1-2023	Bij	Af	Saldo 1-1-2024	Bij	Af	Saldo 1-1-2025	Bij	Af	Saldo 31-12-2025
BR kap.last. Ambtshuis	853	0	30	823	0	31	792	0	32	761	0	32	728
BR kap.last. Hockeycomplex	947	0	168	779	0	68	710	0	68	642	0	68	574
BR kap.last. Heteren-Centrum	3.805	0	178	3.626	0	178	3.448	0	178	3.270	0	178	3.091
BR kap.last. kunstgras Spero	232	0	124	107	0	24	83	0	24	58	0	24	34
BR kap.last. sporthal HPC	1.255	0	48	1.207	0	48	1.159	0	48	1.111	0	48	1.063
BR kap.last. tijd. huisv.maatr.	126	0	62	65	0	62	3	0	0	3	0	0	3
BR kap.last. P&R garage Elst	382	0	5	377	0	5	371	0	6	365	0	6	359
BR kap.last. huisvesting	747	0	26	721	0	27	695	0	27	667	0	28	640
BR kap.last. Bemmelseweg	485	0	0	485	0	9	476	0	9	467	0	9	458
BR kap.last. Spoorkruisingen	2.710	0	0	2.710	0	50	2.660	0	51	2.609	0	51	2.558
BR verv. materieel Openb. W.	2.261	90	240	2.111	90	211	1.989	90	185	1.894	90	183	1.801
BR Brede Scholen	181	85	0	266	85	0	351	85	0	436	85	0	521
Totale reserves	**13.984**	**175**	**882**	**13.277**	**175**	**714**	**12.737**	**175**	**628**	**12.284**	**175**	**629**	**11.830**

VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Algemeen:
Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel.
Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Deze personele lasten worden via de exploitatie verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Uitwerking Overbetuwe:
O.a. verlofaanspraken en wachtgelduitkeringen worden ten laste van het personeelsbudget geboekt en daarmee dus via de exploitatie verantwoord in het jaar van uitbetaling.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, zijn voorzieningen gevormd. Dit is het geval voor de wethouderspensioenen, het nabestaandenpensioen en de wachtgelden voor voormalige wethouders.

VIII. Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	961	908	908	882	855	828
Materiële vaste activa	131.373	167.157	177.860	171.880	165.997	160.125
Financiële vaste activa	8.682	9.756	10.232	10.232	10.232	10.232
Totaal vaste activa	**141.016**	**177.821**	**189.000**	**182.994**	**177.084**	**171.185**
Vlottende activa						
Voorraden	7.898	11.647	10.407	10.407	10.407	10.407
Uitzettingen korter dan één jaar	3.773	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Overlopende activa	7.775	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Liquide middelen	40	4.943	500	500	500	500
Totaal vlottende activa	**19.486**	**19.590**	**13.907**	**13.907**	**13.907**	**13.907**
Totaal activa	**160.502**	**197.411**	**202.907**	**196.901**	**190.991**	**185.092**
PASSIVA						
Vaste financieringsmiddelen						
Eigen vermogen	39.669	32.720	28.503	25.984	27.146	27.287
Verwacht resultaat				1.630	610	1.644
Voorzieningen	23.316	27.019	29.759	27.345	26.651	26.663
Langlopende schulden	67.322	121.059	104.158	119.219	119.219	119.219
Totaal vaste financieringsmiddelen	**130.307**	**180.798**	**162.420**	**174.178**	**173.626**	**174.813**
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden	16.336	5.613	17.001	14.631	10.923	10.000
Overlopende passiva	13.860	11.000	23.486	8.092	6.442	279
Totaal vlottende passiva	**30.196**	**16.613**	**40.487**	**22.723**	**17.365**	**10.279**
Totaal passiva	**160.503**	**197.411**	**202.907**	**196.901**	**190.991**	**185.092**

IX. EMU saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021 *	2022	2023	2024	2025
1. Balansmutaties in financiële vaste activa	469	476	0	0	0
2. Balansmutaties in financiële vlottende activa	-7.208	-9.979	0	0	0
3. Balansmutaties in vaste schuld	32.997	-16.900	15.061	0	0
4. Balans mutaties in vlottende passiva	-17.501	23.810	-17.764	-5.358	-7.086
5. Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-22.235**	**-16.413**	**2.703**	**5.358**	**7.086**
EMU-saldo referentiewaarde	5.002	4.269	4.364	4.174	4.135
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde	**-27.237**	**-20.682**	**-1.661**	**1.184**	**2.951**

* Volgens realisatie tot en met augustus 2021, aangevuld met raming resterende periode

X. Nieuwe investeringen 2022-2025

Op de volgende bladzijde staan de nieuwe investeringen 2022-2025.

Nieuwe investeringen 2022-2025

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Bruto inv. eenmalig	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig
	Programma 1. Openbare orde en veiligheid					
	-					
	Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat					
1.	Rehabilitatie Vogelzang Elst					
a.	Jaarschijf 2022	2022	239	10	10	219
b.	Jaarschijf 2023	2023	239	10	10	219
2.	Fietspad 1e Weter.wal tussen Gr. Molenstr. - Rijksw. N.					
a.	Investeringsbudget	2022	250			250
3.	Vervanging wegdekken Poort van Midden Geld. Noord					
a.	Vervanging wegdekken 2022 (al € 360.000 in 2020 en 2021)	2022	295			295
4.	Stationsomgeving Zetten-Andelst					
a.	Investeringsbedrag	2022	500		50	450
	Programma 3. Economische zaken					
	-					
	Programma 4. Onderwijs					
5.	Vervangende nieuwbouw De Meeuwenberg Driel					
a.	Grondkosten 2022	2022	218			218
b.	Investeringsbedrag 2022	2022	2.016			2.016
c.	Investeringsbedrag 2023	2023	2.000			2.000
6.	Vervangende nieuwbouw SamSam Oosterhout					
a.	Investeringsbedrag	2023	3.732			3.732

Nieuwe investeringen 2022-2025

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Bruto inv. eenmalig	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig
	Programma 5. Cultuur, sport en recreatie					
7.	Nieuwbouw zwembad en overdekte sportaccommodatie					
a.	Investeringsbedrag	2023	22.000			22.000
	Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening					
	-					
	Programma 7. Volksgezondheid en milieu					
	-					
	Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting					
8.	Revitalisering Centrumplan Oosterhout					
a.	Budget voor realisering jaarschijf 2022	2022	1.900			1.900
9.	Revitalisering Centrumplan Driel					
a.	Budget voor realisering jaarschijf 2025	2025	1.450			1.450
	Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering					
	-					
	Programma 10. Algemeen bestuur					
	-					
	Totalen		**34.839**	**20**	**70**	**34.749**

XI. Baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000) *in deze tabel: lasten+ en baten -*	2022	2023	2024	2025
TV0.1 Bestuur	2.284	2.322	2.298	2.296
TV0.2 Burgerzaken	1.032	1.051	1.301	1.311
TV0.4 Overhead	16.093	16.251	16.193	16.198
TV0.5 Treasury	-800	-710	-621	-533
TV0.61 OZB woningen	303	303	303	303
TV0.62 OZB niet-woningen	42	42	42	42
TV0.64 Belastingen overig.	812	812	812	812
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	0	0	0	0
TV0.8 Overige baten en lasten	1.145	773	703	601
TV0.9 Vennootschapsbelating (VpB)	20	15	10	10
TV0.10 Mutaties reserves	2.078	175	175	175
TV0.11 Resultaat v.d. rekening baten/lasten	0	1.630	610	1.644
Totaal Hoofdtaakveld 0 Bestuur en ondersteuning	**23.008**	**22.664**	**21.825**	**22.859**
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	3.001	3.070	3.070	3.070
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	1.139	1.139	1.139	1.139
Totaal Hoofdtaakveld 1 Veiligheid	**4.139**	**4.208**	**4.208**	**4.208**
TV2.1 Verkeer en vervoer	5.109	5.136	5.161	5.187
TV2.2 Parkeren	157	158	159	159
TV2.5 Openbaar vervoer	213	213	213	214
Totaal Hoofdtaakveld 2 Verkeer en vervoer	**5.480**	**5.508**	**5.533**	**5.560**
TV3.1 Economische ontwikkeling	248	248	248	248
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	231	141	141	141
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	160	160	160	160
Totaal Hoofdtaakveld 3 Economie	**640**	**550**	**550**	**550**
TV4.1 Openbaar basisonderwijs	9	9	9	9
TV4.2 Onderwijshuisvesting	3.108	2.910	3.040	2.981
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.158	3.302	3.148	3.222
Totaal Hoofdtaakveld 4 Onderwijs	**6.275**	**6.222**	**6.197**	**6.212**
TV5.1 Sportbeleid en activering	734	734	642	642
TV5.2 Sportaccommodaties	3.863	2.778	2.662	2.665
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en partic	438	411	391	391
TV5.5 Cultureel erfgoed	160	160	160	160
TV5.6 Media	966	966	966	967
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.961	3.826	3.825	3.827
Totaal Hoofdtaakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	**10.121**	**8.875**	**8.646**	**8.651**

TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.608	6.626	6.557	6.549
TV6.2 Wijkteams	1.487	1.332	1.267	1.267
TV6.3 Inkomensregelingen	11.724	11.909	12.004	12.077
TV6.4 Begeleide participatie	3.799	3.578	3.371	3.175
TV6.5 Arbeidsparticipatie	1.284	1.284	1.284	1.284
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.200	2.200	2.200	2.200
TV6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	7.884	7.568	7.724	7.916
TV6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	15.574	14.621	13.751	12.688
TV6.81 Geëscaleerde zorg 18+	170	170	170	170
TV6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.427	1.421	1.415	1.409
Totaal Hoofdtaakveld 6 Sociaal domein	**52.157**	**50.709**	**49.742**	**48.735**
TV7.1 Volksgezondheid	1.553	1.553	1.553	1.553
TV7.2 Riolering	2.297	2.282	2.263	2.240
TV7.3 Afval	5.217	5.218	5.213	5.214
TV7.4 Milieubeheer	1.927	1.838	1.838	1.839
TV7.5 Begraafplaatsen	77	77	77	77
Totaal Hoofdtaakveld 7 Volksgezondheid en milieu	**11.072**	**10.969**	**10.945**	**10.924**
TV8.1 Ruimtelijke ordening	619	554	555	620
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	538	538	538	538
TV8.3 Wonen en bouwen	1.698	1.558	1.558	1.558
Totaal Hoofdtaakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	**2.855**	**2.650**	**2.651**	**2.716**
Saldo taakvelden	**115.745**	**112.354**	**110.298**	**110.416**

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000) *in deze tabel: lasten+ en baten -*	2022	2023	2024	2025
TV0.1 Bestuur	0	0	0	0
TV0.2 Burgerzaken	-497	-497	-871	-871
TV0.4 Overhead	-1	-1	-1	-1
TV0.5 Treasury	-651	-651	-651	-651
TV0.61 OZB woningen	-5.893	-6.247	-6.372	-6.499
TV0.62 OZB niet-woningen	-2.755	-2.919	-2.977	-3.036
TV0.64 Belastingen overig.	-1.221	-1.231	-1.236	-1.231
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	-73.439	-71.228	-70.492	-70.375
TV0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-1
TV0.9 Vennootschapsbelating (VpB)	0	0	0	0
TV0.10 Mutaties reserves	-4.660	-2.694	-643	-644
TV0.11 Resultaat v.d. rekening baten/lasten	0	0	0	0
Totaal Hoofdtaakveld 0 Bestuur en ondersteuning	**-89.119**	**-85.467**	**-83.242**	**-83.307**
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	0	0	0	0
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	-111	-111	-111	-111
Totaal Hoofdtaakveld 1 Veiligheid	**-111**	**-111**	**-111**	**-111**
TV2.1 Verkeer en vervoer	-26	-26	-26	-26
TV2.2 Parkeren	0	0	0	0
TV2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal Hoofdtaakveld 2 Verkeer en vervoer	**-26**	**-26**	**-26**	**-26**
TV3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-136	-136	-136	-136
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-158	-158	-158	-158
Totaal Hoofdtaakveld 3 Economie	**-294**	**-294**	**-294**	**-294**
TV4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
TV4.2 Onderwijshuisvesting	-9	-9	-9	-9
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-435	-435	-435	-435
Totaal Hoofdtaakveld 4 Onderwijs	**-444**	**-444**	**-444**	**-444**
TV5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0
TV5.2 Sportaccommodaties	-1.146	-1.146	-1.146	-1.146
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en partic	0	0	0	0
TV5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0
TV5.6 Media	-24	-24	-24	-24
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-177	-177	-197	-197
Totaal Hoofdtaakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	**-1.347**	**-1.347**	**-1.367**	**-1.367**

TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.489	-1.489	-1.542	-1.542
TV6.2 Wijkteams	0	0	0	0
TV6.3 Inkomensregelingen	-9.521	-9.781	-9.875	-9.948
TV6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0
TV6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0
TV6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-311	-311	-311	-311
TV6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
TV6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
TV6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
Totaal Hoofdtaakveld 6 Sociaal domein	**-11.320**	**-11.580**	**-11.729**	**-11.802**
TV7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0
TV7.2 Riolering	-3.414	-3.414	-3.414	-3.414
TV7.3 Afval	-6.975	-6.975	-6.975	-6.975
TV7.4 Milieubeheer	-81	-81	-81	-81
TV7.5 Begraafplaatsen	-80	-80	-80	-80
Totaal Hoofdtaakveld 7 Volksgezondheid en milieu	**-10.549**	**-10.549**	**-10.549**	**-10.549**
TV8.1 Ruimtelijke ordening	-185	-185	-185	-185
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	-745	-745	-745	-725
TV8.3 Wonen en bouwen	-1.606	-1.606	-1.606	-1.606
Totaal Hoofdtaakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	**-2.536**	**-2.536**	**-2.536**	**-2.516**
Saldo taakvelden	**-115.745**	**-112.354**	**-110.298**	**-110.416**

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon 14 0481

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl

gemeente Overbetuwe